

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
skrajstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo

Ljubljana, Knafova ulica šte. 5/1.
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 96

Ispravnostni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 99

Podružnici: Maribor, Barvaška ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavoda: Ljubljana
št. 11.843. — Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 105.441.

Prvi dan konference Male antante na Bledu

Včeraj so se vršili prvi sestanki. — Neugodne okolnosti konference. — Predmet včerajšnjih razgovorov med državniki. — Konferenca se že danes, predčasno zaključila.

Ljubljana, 17. junija. Mi smo že odločno ožigosali pisavo lista nove madžarske stranke in Prekmurju, ki se je spočetka delala jako nedolžno. Vsa javnost, zlasti pa državna oblast, morajo paziti na red na meji. Duhovni gospodje madžarske narodnosti bodo morali uvideti, da so prehitro razkrili svoje srce. Kadar pride v naši državi zopet nacionalni režim, bodo tudi morali priznati, da madžarskim dromcem ne gre značaj narodne manjšine in da tudi ne gre, da bi jih kdo nacionalno organiziral, ampak da se morajo lojalno uživati v državni narod.

Od dne do dne fatalnejša pa so razkritja, ki prihajajo na dan med dosedanjimi somišljeniki, t. j. med SLS (Kleki) in madžarsko duhovščino. Le-ta je objavila pakt, ki ga je bila sklenila s SLS. Po tem paktu je SLS dajala denar za list, ki je imel »predvsem in z vso silo zastopati ovrške interese«, krščanske pa je, »v kolikor mogoče«. Ta strahoviti očitki ne pomeni nič drugega, kakor da je vzdrževala SLS iredentističen list, madžarsko-nacionalistično akcijo.

Pričakovali smo, da bo SLS ali vsaj njen g. Kleki demantiral to grozno vest. Odgovor je prišel v današnjem »Slovenec«.

Ta odgovor samo potrjuje izpoved bivšega Klekovega urednika Holsedla. G. Kleki namreč izjava glasom »Slovenec«, da je on pogodbo točno držal, da je plačeval tiskarno in po 400 Din na mesec uredniku Holsedlu. Jokavo povdaria, da ni nikoli nastopil proti Madžarom. Kleki trdi, da se prelomili pogodbo madžarski duhovni.

Pozivljamo SLS naj nemudoma objavi pogodbo, ki jo je sklenila z Madžari v Prekmurju. Tudi državna oblast bi se morala zanimati za to izdajniško zastopanje »ovrških interesov«. SLS je radi kuglice izdala narodni interes v Prekmurju.

Zato pa manjka SLS pravica ogorčati se nad dosedanjimi svojimi tovariši. Vrana vrani očni ne izkazuje. Ako bo hotela država napraviti v Prekmurju red, mora predvsem eliminirati g. Klekita, kajti le-ta lahko sklone vsak hip na pogodbo za »zastopanje madžarskih interesov«.

Tei žalostni sliki klerikalne politike na severni meji se pridružuje ona iz Kočevja, kjer se klerikalizem uveljavlja kot pokrovitelj nemškonalacionalnih ambicij in špekulacij.

A najstrašnejše delo vrši klerikalizem med rojaki onkraj granic. Slova zatiranih Jugoslovenov v Juljski Krajini je dolgo v oči bodla vse naše narodne sovražnike. Zato so poslali nad naš tamkajšnji narod kugo nesloge. Politikujoči vatikanski Rim se je zvezal s fašističkim Rimom, da uniči Jugoslovence. Sistematično trebi slovenski in hrvaški jezik iz cerkve, preganja narodno zavestno svecenstvo. A to mu ni dovolj. Stori je fašizmu največje uslugo s tem, da je pognal velik del klerikalne slovenske in hrvaške duhovščine v boj proti narodni slogi. Klerikalizem je prišel z vso verno razdajati naše ljudstvo. Kar naenkrat čez noč je bila »vera v nevarnost«! Katoliška vera je v nevarnosti pred dr. Wilfanom in naprednimi narodnjaki v Gorici ter v Istri! Dasi se vse narodno delo vrši v skladu s krščanskim moralom in so ljudje narodne duhovnike nosili na rokah, je naenkrat postala potrebna posebna »krščanska« akcija v Istri in na Goriškem. Tisti, ki mislijo, da ni v nevarnosti krščanstvo, pač pa naša narodnost, so seveda »liberalci«, kmalu bodo »brezverci«, »framaroni« so tudi že bili. Mnogo nadlog tepe naš ubogi primorski narod, ni mu prihranjena šiba klerikalizma. Kdor pa je poznal ta strup, je moral naprej računati, da ga bo združenji Rim pognal v žile našega narodnega življenja. Kar se danes godi na Primorskem, ločitev absolutnih narodnjakov in »narodnjakov«, dokler to dovoli vesoljni klerikalizem, to vse je nezgodna, s katero mora računati vsak narod, katerega duhovščina se ni znala obraniti političnega vpliva papeževnega Rima.

A nacionalni elementi radi tega ne smejo obupati in jim ni treba obupati. Oni nosijo narodno zastavo in luč prosvete naprej in vodijo, četudi so morda navidez v manjšini. Nanje bosta pritiškala v bratski slogi klerikalizem in fašizem. A nacionalna ideja je kakor kristal, ki svetli tudi v temi sam in svoje moči. Mi vidimo, dragi bratje v Juljski Krajini, kako ste jim nosili svoje iskreno srce, kako ste bili pripravljeni vse žrtvovati, vse zapostaviti samo za narodno delo, a izdali so Vas. Tako se je zgodilo že večkrat tudi nam. Dolgoletna izkušnja nas je naučila, da s klerikalizmom skupno delo ni mogoče. Z njim je mogoče samo boj in verjete nam, v tem boju je življenje in obči napredek.

Uradniški kongres odgodeen

Beograd, 7. junija p. Kongres glavnega saveza državnih uradnikov, ki je bil sklenjen v Zagrebu za pravoslavne binkošti, za podelbo in ponedeljek 20. in 21. t. m., je bil radi nepričakovanih zaprek odgodeen. Najbrže se bo vršil prihodnji mesec.

Bled, 17. junija f. Ob 9. dopoldne sta s posebnim vlakom prispela v Lesce čl. zunanji minister dr. Edvard Beneš in rumunski zunanji minister Virgul Mitileu. Na kolodvoru ju je pozdravil minister Ninčić. Ministri in poslaniki so se v avtomobilih odpeljali na Bled, ki je ves v zastavah naše in zavezniških držav.

Po kratkem odmoru so se ob 10. dopoldne sestali ministri ter poslaniki držav Male antante in informativen razgovor, ki je trajal pol ure.

Ob 10.30 se je pričela uradna konferenca ministrov, ki je trajala do 12.30 dopoldne.

Iz te konference ni bil izdan noben komuniké.

Druge konference se je pričela ob 16. uri ter je trajala do 18., nakar je bil objavljen sledeči

KOMUNIKE

»Konferenca zastopnikov Male antante se je sestala dne 17. junija 1926 na Bledu in je zborovala od 10.30 do 12.30 in od 4. do 6. popoldne. Splošno razmatranje mednarodne politične situacije je dovelo na dopoldanskem sestanku do popolnega soglasja glede položaja. Pri popoldenskih razpravah so se v podrobnejši razmatrala vsa vprašanja, ki so na dnevnem redu, zlasti pa odnosaji vsake posamezne države Male antante do sosedov. To razmatranje se bo nadaljevalo na jutrišnjih dopoldenskih seji. Na popoldanskem sestanku se je razpravljalo tudi o ratifikacijskih listinah pogodb, ki so bile podpisane dne 13. t. m. v Bukarešti in sicer obrambna pogodba med Rumunijo in Češkoslovaško in med Rumunijo in kraljevino Srbijo. Hrvati in Slovenci. Te ratifikacijske listine so bile izmenjane.

Bled, 17. junija, f. Konferenca Male antante se je pričela pod neugodnimi okolnostmi. Tik pred blejskim sestankom je dobil minister dr. Beneš, ki kot poslanec pripada češki narodno-socialni stranki, poziv strankinega vodstva, da izstopi iz vlade dr. Černega, proti kateri vodijo nar. socialisti najostrejši boji na drugi strani pa so se širile vesti, da prihaja Rumunija z zahtevami po jaciem uveljavljanju. G. Mitileu je spremljalo iz Bukarešte poročilo, da zahteva Rumunija dr. Benešev sedež v Svetu Društva narodov za sebe in da se kar najostreje upira aranžmanu, po katerem bi dr. Beneš še nadalje ostal v Svetu, dr. Ninčić bi pa bil oškodovan s tem, da bi bil izvoljen za predsednika jesenskega plenarnega zasedanja Društva narodov. Po teh vesteh zahteva Rumunija garancije, da dr. Beneš eventualne nove izvolitve v Svet ne sprejme, temveč da se umakne v korist rumunskemu kandidatu.

V obeh označenih zadevah so na Bledu navzoči ministri se držali zelo rezervirano. Sigurno je, da se dr. Beneš še ni odločil. Poslal je danes šefa svojega presbitorja Hajka v Prago s pismni min. predsednika in na vodstvo narodno-socialistične stranke. Definitivno stališče zavzame dr. Beneš po svojem povratku v Prago, a iz njegove okolice se izve, da bo ustregel želji svoje stranke, ako bo vztrajala pri svojem sklepu, in odstopil. Izredno važnost zadeve karakterizira dejstvo, da se je dr. Beneš odločil vrniti se v Prago čimprej. Odstopal bo z Bleda že v soboto zjutraj in bo torej konferenca Male antante za en dan skrajšana.

Glede vesti o zahtevah Rumunije so ministri istotako jako rezervirani. Povdarjajo, da to vprašanje še ni aktualno, kar pa je smatrati v glavnem kot potrdilo. Rumunski zunanji minister Mitileu je izjavil vašemu dopisniku, da ostane tudi Avarescova vlada pri zunanji politiki Bratianovega kabineta in bivšega zunanje ministra Duke. Zlasti v pogledu Male antante bo sledila nova vlada smernicam Take Jonesca, ideologja Male antante.

Predmeti današnjih konferenc so v komunikéju na splošno označeni, rezultati obeleženi s poudarkom, da se je doseglo popolno soglasje v pogledih na politični položaj.

Kolikor se da izvesti, je minister Beneš svojima kolegama obširno poročal o položaju v Društvu narodov in o vprašanju preustrojitve njegovega Sveta. Poročilo ni bilo optimistično ter je napravilo naigloblji vtis.

V delikatnem položaju je Mala antanta glede svojega nastopa v zadevi madžarskih falzifikatov. Mednarodna situacija ni ugodna za ostrejšo ukrepe v tem oziru. Kar se tiče mednarodnega posojila Bolgariji za naselitev njenih beguncev, stoji ta Jugoslavija in Rumunija na stališču, da treba ustvariti zanesljive garancije proti temu, da bi

Bolgarija ta posojilo zlorabljala za podporo akcije svojih makedonskijev-ših in pa za oboževanje.

Interesantna je informacija, da se nahajajo v novih obrambnih pogodbah, katerih ratifikacijske listine so bile danes izmenjane, nekatere nove določbe, v prvi vrsti ta, da vzameta Jugoslavija in Češkoslovaška na znanje, da je Rumunija sklenila obrambno zvezo s Poljsko. To bi pomenilo spremembo dosedanjega stališča Češkoslovaške in Jugoslavije do Rusije, ki sta doslej vztrajali na tem, da se v nobenem primeru ne vežeta proti Rusiji. Z uradnih strani se ta vest doslej ne potrjuje.

Posvetovanja ministrov se bodo nadaljevala jutri dopoldne in popoldne.

Živahen dan na Bledu

Prireditve novinarske Male antante. Gostje občudujejo krašoto naših krajev.

Bled, 17. junija f. Naše letovišče je danes izredno živahno. Poleg ministrov in poslanikov Male antante ter njihovih uradnikov mu daje posebno oboležje veliko število novinarjev iz vse Evrope in tudi ameriškega tiska. Novinarji so se utaborili v reprezentativnem Parkhotelu, ministri stanujejo in konferirajo v skromnejših Toplicah. Od vseh strani so pritisnili novi gostje, ki z interesom zasledujejo politično-diplomatsko vrvenje.

Konference so pričele ob 16. dopoldne, a prej so še došli državniki nekoliko razgledali Bled, minister Beneš pa se je podal na jezero loviti ribe. Imel je veliko srečo, kajti vjel je 4 kg težko ščuko.

Medtem ko se za zaprtimi vrati vršijo konference ministrov, se sestajajo novinarji Male antante k zaupnim razgovorom, ogledujejo in občudujejo korespondenti lepote Bleda, ki se krasno reprezentira. Občina je poskrbela, da so ceste in pota v vzornem redu, promet po jezeru je lepo urejen, prebivalstvo povsodi sprejema goste z največjo uhljudnostjo. Z vseli hiš v hrajro zastave, naše, češkoslovaške, rumunske, posebno lepo je videti z mogočnimi prapori okinčani Grad.

Vreme je bilo včeraj in danes dopoldne krasno in Triglav je pozdravljal v jasni močnatosti, popoldne je nekoliko deževalo. Rumuni in Čehoslovaki so napravili v društvu slovenskih novinarjev izlet v Vintgar in so nenavadno navdušeni nad lepoto slovenske zemlje.

Ministri in poslaniki so ostali ves dan nevidni. Kosili in večerjali so v intimnem krogu in tudi po večerji niso zapustili hotela.

Ob 1. popoldne je bil v Park-hotelu banket novinarjev Male antante, ki ga je priredilo Jugosl. novinarsko združenje. Gostje je pozdravil predsednik nadzorstva Jugoslovenskega novinarskega združenja Smodelj, zahvalila pa sta se za pozdrav v imenu Čehoslovakov načelnik »Central European Press« Svihovskij in za Rumune predsednik novinarske Male antante Mile.

Zvečer je bil banket novinarske Male antante. Gostje je najprej pozdravil v imenu zunanje ministrstva šef presbitorja Karovič. Zahvalil se mu je šef rumunskega presbitorja Dianu, ki je izjavil, da bodo Rumuni pustili kos srca na tem lepem koščku zemlje, prepričan pa je, da bodo odnesli Rumuni s seboj tudi kos našega srca. Besedo je potem povzel v imenu Čehoslovakov Svihovskij, ravnatelj »Central European Press«, ki je govoril v imenu stadikata češkoslovaških novinarjev. Ravnatelj »Adeverula« Olimpijanu je poveljeval lepoto slovenske zemlje. Omenil je, da je beseda »jezero« dober omen za mednarodne konference. Spominjal je pri tem na Ženevo, Locarno itd. Na blejskem jezeru se odraža Mala antanta, ki obstoja že več let in ki po njegovem mnenju in trdnem prepričanju ne bo ponehala nikdar. Spominjal se je v svojih nadaljnjih izjavah popoldenskih izjav Jugoslovenov in Čehoslovakov, ki so izražale »vernost za vernost«. Tudi Rumuni se morajo pridružiti temu globokemu prepričanju in zagotoviti Čehoslovake in Jugoslovence tudi o svoji »vernosti za vernost«. V imenu jugoslovenskega tiska je govoril urednik »Nove dobe« v Splitu Kislč, ki je izrazil globoko veroenje in željo, da ostane ta politična in novinarska Mala antanta še nadalje na braniku zastopstva interesov svojih domovin. V imenu francoskih novinarjev se je zahvalil g. Moussset, ki je rekel, da je Mala antanta ena glavnih garancij za evropski mir. Končno je nazdravil novinarjem dopisnik »New York Times«, Strek, ki je izrazil veselje, da so bili novinarji tako lepo sprejeti na tem lepem kraju Jugoslavije.

Jutri zvečer se vrši slavnostna razsvetljava Bleda in jezera s koncertom, ki jo priredi občina. Občina je za zvečer povabila državnike in novinarje na svečani banket.

V soboto se gosti razhajalo

Nettunske konvencije v vladi sprejete

Ratifikacija beograjskih konvencij zopet odložena. — Nov odmor v skupščinskem delu. — Delovni program do odgoditve parlamenta.

Beograd, 17. junija p. Ministrski svet je popoldne končal razpravo o nettunskih konvencijah. Po dolgi debati je bil zvečer odobren tudi tretji in zadnji del konvencij. Seja je trajala od 5. do pol 10. Ministri so vsi podpisali konvencije, ki jih vlada v najkrajšem času predloži Narodni skupščini. V razgovoru z novinarji so radikalni ministri po seji ministrskega predsednika izjavljali, da se je razprava o nettunskih konvencijah vlekla v glavnem le radi drja Krajača, ki je obširno razlagal svoje poglede. Najvažnejše konvencije, ki so bile nocoj sprejete se nanašajo na rešitev vprašanja povračila italijanskih dolgov Jugoslovenom, zadeva rekvizicij, razna socialna vprašanja, zlasti druga Garibaldi.

Ministrski svet je sprejel tudi pravilnik, o katerem je poročal finančni minister dr. Perić, in ki se nanaša na posebne doklade državnim nameščencem po čl. 44. uradniškega zakona. Vsi dosedanja pravilniki se koncentrirajo sedaj v enega samega, ter se nanašajo na ministrstva za šume in rudnike pravde, narodnega zdravja, agrarne reforme, pošte in brzojava in prosvetnega ministrstva glede vseučiliških profesorjev.

Nettunske konvencije pridejo že jutri pred finančni odbor.

Politični položaj še nadalje nima važnej-

ših momentov. Politični krogi se največ zanimajo za ratifikacijo konvencij z Italijo. Ratifikacija beograjskih konvencij bi morala priti na dnevni red skupščine že jutri, zaradi nerednega razmerja med strankama vladne večine pa je bila zopet stavljena z dnevnega reda. Ministrski predsednik Uzunović je izjavil novinarjem, da pride pred zbornico začetkom prihodnjega tedna.

Zvečer sta odpotovala k St. Radiću poslanec Preka in državni podtajnik Avgust Košutić, da mu sporočata o položaju v vladi. Zadeva delovnega programa Narodne skupščine še vedno ni definitivno rešena. Podpredsednik skupščine dr. Subotić je izjavil, da ne bo sele zaradi muslimanskega batramskega praznika, in pa ker odpotujejo pravoslavni poslanci za svoje Binkošti domov. Predsednik vlade Uzunović se odpelje v soboto v Niš, kjer ostane čez praznike. V predsedništvu Narodne skupščine zatrinejo, da ostane zbornica zbrana do 25. ali 26. t. m. Prihodnji teden bo razpravljala o beograjskih konvencijah, o spremembi čl. 234. uradniškega zakona, o podaljšanju stanovanjskega zakona in o čl. 89. finančnega zakona, ki se nanaša na zagrebško univerzo. Današnja seja skupščina je bila zelo mo notona. Od zborničnih odborov je delal le odsek za proučevanje kazenskega zakonika,

Briand v težavnem položaju

Briandova prizadevanja za sestavo koncentracijske vlade so naletela na odločen odpor kartela. — Poincare sprejel pogojno finančno ministrstvo.

Pariz, 17. junija (Radio). Briand nadaljuje posvetovanja za sestavo nove koncentracijske vlade. Novinarjem je izjavil, da namerava sestaviti kabinet najširše koncentracije in naprositi vse politične skupine, naj omogočijo to vlado v interesu države. Ko se ta vlada sestavi, se bo moral Briand opirati na trdno parlamentarno večino, brez katere sedaj ni mogoče misliti na resno delo za sanacijo države. Briand je izjavil, da bo vlada eventualno oktroirala vse odredbe, ki se ji bodo zdele potrebne za sanacijo franc. ka.

Politični krogi menijo, da bi padec novega koncentracijskega kabineta dovel do razpusta zbornice in bi obenem pomenil konec Briandove predsedniške kariere.

Pariz, 17. junija s. Briand se je dopoldne posvetoval s Herriotom, Poincarejem, Louis Marinom in več socialističnimi poslanci. Kakor poroča Agence Havas, je šlo za izmenjavo misli glede sestave kabineta ter glede izvršitve finančnega programa s pravnimi sredstvi. Zbornica se je sestala k petminutni seji, nakar je bila odgodena do torika.

Po nadaljnjih posvetovanjih sta odšla Briand in Poincare v finančno ministrstvo, kjer sta imela z odstopivšim finančnim ministrom Peretom dolgo sejo, iz česar se sklepa, da postaja Poincarejeva kandidatura za finančnega ministra vedno bolj verjetna.

Pariz, 17. junija k. Popoldne je pozval

Briand bivšega min. predsednika Herriota, naj vstopi v njegovo vlado. Herriot bo odgovoril na to ponudbo šele po posvetovanju s socialistično radikalno skupino. Socialisti, katerim je Briand ponudil udeležbo v vladi, so si pridržali odgovor do tedaj, ko bodo zvedeli za finančni program. Briand je konferiral popoldne tudi z Barthoujem, Paul Boncourjem in ponovno s Herriotom.

Kakor se izve v večernih urah, je Herriot odklonil portfelj notranjega ministrstva. Herriot je še pred svojo odklonitvijo izjavil, da je vstop radikalov v novo vlado odvisen od natančnega opredeljenja političnih skupin in določitve finančnega programa.

Pariz, 17. junija (Radio). Kongres radikalne stranke je odklonil predlog za sestavo vlade narodne enotnosti.

Pariz, 17. junija (Radio). Briand nadaljuje posvetovanja za sestavo vlade. Poincaré je sprejel finančno ministrstvo pod pogojem polnomočja, da lahko nadzoruje proračun po sameznih ministrstvih.

V prisotnosti več članov kartela, zbranih pri Herriotu, je izjavil radikalni poslanec Boret, da ni mogoče sestaviti vlado narodne enotnosti. Sestavi naj se kabinet Herriot s podporo centra in Bokanovskega.

Sedaj je vprašanje, če se bo Briand udal pritisku kartela, ali pa bo sestavil kabinet brez Herriota.

Vprašanje demisije dr. Beneša

Praga, 17. junija s. Sklep narodno-socialne stranke, da mora dr. Beneš odstopiti, je na eni strani posledica strogo opozicijskega stališča NSS napram kabinetu dr. Černega, na drugi strani pa pojav gotovih notranjih nasprotstev med posameznimi voditelji stranke. Ni nobena tajnost, da želi dejanski vodja NSS posl. Stihmij dr. Beneš izločiti. Dr. Beneš do sedaj ni odgovoril na poziv stranke, pač pa je za jutri naznanjen prihod njegovega zaupnika (Hajka op. ur.), o katerem se smatra, da prihaja z gotovimi kompromisnimi predlogi. V političnih krogih se veruje, da bo mogoče najti aranžman, ki bo omogočil dr. Benešu obstanek v vladi. Ve se, da polaga prezident Masaryk veliko važnost na to, da ostane resort zunanjih del v rokah dr. Beneša. Govori se, da bo dr. Beneš v skrajnem slučaju odločil poslanski mandat in se tako oprostil stroge strankarske discipline. Poučeni krogi v to ne verujejo iz razloga, ker bi se dr. Beneš z odložitvijo mandata izločil iz stranke in bi s tem storil ravno to, kar želijo njegovi nasprotniki v stranki. Zato se veruje, da bo, ako stranka ne pusti, dr. Beneš demisioniral. V tem slučaju postane njegov naslednik dosedanja dolgoletni njegov pomočnik poslanik dr. Girs.

Kraljica pride danes na Bled

Beograd, 17. junija p. Nocoj se je odpeljala na Bled kraljica Marija. Na kolodvoru se je poslovil od nje v imenu vlade prometni minister dr. Vasa Jovanović. Kralj je opustil svojo namero, da bi se odpeljal na Bled danes, ker se je na Oplenju prehladil in je imel danes še nekaj vročine. Zato so mu zdravniki odsvetovali, naj odhoda za nekaj dni preloži.

Zvečer ob 10. je bil na dvoru ministrski predsednik Uzunović. Kralj je sprejel tudi pomočnika zunanje ministrstva Lwona Markovića.

Zaupnica Oxfordu in Asquithu

London, 17. junija (Radio) Danes se je vršil običajni letni zbor angleške liberalne stranke.

Skupščina je izrazila soglasno zaupnico lordu Oxfordu in Asquithu. Predlagana je bila resolucija, ki ostro obsoja odstopnost nekaterih liberalnih voditeljev.

Predsednik Donald Maclean je prošil v imenu eksekutive, da se resolucija umakne. Povdarjal je, naj se ima obzir do lorda Oxforda, ki je sedaj bolan.

Nato zborovalci so povdarjali, da resolucija ni naperjena proti Lloyd Georgeu. Chales Holborne je v tem oziru podal potrebna zagotovila. Resolucija priznava velike zasluge lorda Oxforda in povzdiguje njegov visoko stoječ značaj, s pomočjo katerega je storil angleškemu narodu večje usluge. Na koncu izraža upanje, da bo lord Oxford navzile sedanjim nasprotjem v liberalni stranki še mnogo let deloval v korist konstruktivne politike za socialne in industrijske reforme v duhu edinstva liberalne stranke.

Trgovinske pogodbe z Anglijo in Madžarsko

Beograd, 17. junija p. Jugoslovenska in angleška delegacija sta danes dokončali svoje delo za sklenitev trgovinskih pogodb in sta parafirali carinski del ter dve not, s katerima se določa, da med Jugoslavijo in Anglijo velja načelo največjih ugodnosti.

Nocoj sta končali svoje delo tudi jugoslovenska in madžarska delegacija za sklenitev trgovinskih pogodb. Ta pogodba bo najbrže parafirana jutri. Končane so tudi obojne konvencije, vendar z malenkostno rezervo. V soboto pridejo v Beograd madžarski veterinarski strokovnjaki tako, da bodo še ta teden končane vse konvencije z Madžarsko.

Ruska polarna ekspedicija

Arhangelsk, 17. junija (Radio) Ruska polarna ekspedicija bo v kratkem zapustila mesto. Ekspedicija sestoji iz treh ladij in misli odkriti nova plovnata pota preko severnega tečaja.

Klerikalni falzifikatorji na popolnem umiku

Dr. Kulovec se še mota, a »Slovenec« ga je popolnoma pustil na cedilu.

Končno so pričeli falzifikatorji trobiti k umiku. Dr. Kulovec sicer še piše dolgozvezna »pojasnila«, ki pa so tako zmešana, da jih menda sam ne razume. Govori, da ni bilo treba dolgega razgovorjanja z Ninčičem, da se je moglo »čisto natanko spoznati«, da je bil k Žerjavovemu pismu napravljen naknadni dodatek.

Kakšen dodatek? Dr. Kulovec je citiral: »in pošljete tja uradnika, ki ni klerikalec, ki razen srbohrvatskega jezika obvlada tudi domači slovenski dialekt.« V originalu Žerjavovega pisma stoji: »in pošljete tja uradnika, ki ni klerikalec in ki poleg srbohrvatskega obvlada tudi naš slovenski pisni jezik.« Tu je vsak dodatek nemogoč, mogoče je le spremeniti besedilo. Da bo pa vsak sam izključen, smo dali notarizirano ugotovilo, da se na originalu besedila dr. Žerjavovega pisma ne nahaja niti najmanjša sled radiranja ali drugačnega popravljanja.

Či Kulovec izjavlja še vedno, da je pripravljen »dokazati«. A ne navede ničesar, kar bi se moglo smatrati le kot senca dokaza. V ostalem, mi smo že več dni sem pisali tako težke očitke na adresu g. Kulovca, da bi mogla stvar biti že davno pred sodiščem. Zakaj nas dr. Kulovec ne toži?

Dočim pa se dr. Kulovec še mota z raznimi nejasnostmi, ga je uredništvo »Slovenca« že na celi fronti zapustilo. To se je sicer zgodilo na prav originalen način, a zgodilo se je. »Slovenec« je namreč obrnil stvar tako, kakor da bi bili mi sploh kedaj negirali obstoj Žerjavovega pisma dr. Ninčiču! Potem pa pravi: »Vzemimo kot nesporno dejstvo, da je faksimile, kakor ga je objavilo »Jutro«, do zadnje pičice avtentično s pravnim pristnim izvirnikom akta, kakor se nahaja v arhivu zunanjega ministrstva, pa vprašamo: Kaj je potem kakor falzificirano? Ali je mar falzificirano dejstvo Žerjavovega pisma? Ali je pisal dr. Žerjav tisto pismo radi Barleta ali ga ni pisal? Ali je minister ugodil Žerjavovi zahtevi ali ji ni ugodil? »Samo za to gre!«

Ne, gospodje falzifikatorji, ne gre »samo za to«. Temveč gre za to, ali ste objavljali potvorno besedilo tega pisma in ali ste na podlagi tega falzifikata vodili brezvestno borbo proti političnemu nasprotniku! Za to gre, ali so dr. Kulovec trditve istinite ali niso. Za to gre, ali ste v politično borbo uvedli potvarjanje dokumentov kot sredstvo za oklevetanje protivnika. Za to gre, ali je resnica na naši strani ali na strani vas, ki ste trdili, da so naše izjave, naše fotografije laži in prevare! Potuhnjeno in neiskreno sicer, toda vendar priznavate, da vas je teža resnice podrla na tla in zato puščate

V prazni Narodni skupščini

Interpelacijski dan.

Beograd, 18. junija p. Današnja seja Narodne skupščine je bila zelo slabo obiskana. Na dnevnem redu sta bili dve interpelaciji Davidovičeve Agatonovića. Po prečitnem zapisniku odgovarja minister za socialno politiko Simonović na prvo Agatonovićevo interpelacijo, ki ugotavlja, da veliko število naših državljanov iz Srbije, ki so bili internirani, ima pravico do osebne vojne odškodnine, a jim ta vendar ni bila izplačana. Agatonović zahteva izplačilo, da se odkloni nezaupanje ljudstva v državno upravo. Minister Simonović odgovarja, da naša država od Nemčije doslej še ni prejela nikakega denarja, temveč le reparacije v naturi. Šele zdaj pričakujemo od Nemčije prvo kvoto v gotovem denarju in bo naša vlada izdelala projekt za izplačilo osebne vojne odškodnine. Finančni minister dr. Perić, na čigar naslov je interpelacija istotako adresirana, izjavlja, da k izvajanju ministra Simonovića nima ničesar pripomniti in da v ostalem ta stvar itak ne spada v njegov resort. Poslanec Agatonović predlaga prehod na dnevni red s katerim se pozove vlada, da se vsaj z dvema tretjinama prve kvote v gotovem denarju, preletaja na račun reparacij iz Nemčije, izplačajo osebne vojne odškodnine. Za njim predlaga radikal Ivanović prost prehod na dnevni red, ki ga vlada večina sprejme.

Druga Agatonovićeve interpelacija, naslovljena na finančnega ministra, govori o izplačilu revizijskih priznanic, ki so jih naši državljani dobili od bolgarskih oblasti za priprežen material, rekviriran za časa okupacije. Prizadejo prebivalstvo je te priznanice zbralo in jih dostavilo zunanjemu ministru. Toda doslej se ni prelo nič kakih izplačil, četudi so Bolgari že izplačali na račun reparacij 150 milijonov levov v gotovem denarju in 150 milijonov levov v naturi. Posl. Agatonović predlaga prehod na dnevni red s pozivom vladi, da se te priznanice izplačajo. Fin. minister dr. Perić odgovarja, da se njega stvar ne tiče in da je bil denar prejet od Bolgarov izročen odboru za vojno odškodnino. Radikal Dragiša Leovac nato predlaga prost prehod na dnevni red, kar vlada večina zopet sprejme. Ob 12. je bila seja zaključena prihodnja pa se vrši jutri z naslednjim dnevnim redom: 1.) poročilo finančnega odbora o pomoči med našo državo in USA o izplačilu vojnih dolgov, 2.) poročilo odbora o osnutku zakona za valorizacijske finančne vrednosti družb, obvezanih k javnemu polaganju računov, ter 3.) poročilo odbora za prošnje in pritožbe.

svojega dr. Kulovca sedaj na cedilu, naj se sam izmota in moralnega blata, v katero je zabredel.

Moj epilog k aferi Kulovec

Afera radi falzifikata mojega neslužbenega pisma g. Ninčiču gre h koncu. Škofov list je v naglem umiku in si v grozni stiski pomaga, kakor smo predvidevali: pravi, da je vprašanje, ali sem v pismu govoril o slovenskem književnem jeziku ali »dialektu« brez vsake važnosti, važno da je le, da »priznam«, da sem predlagal premestitev diplomatskega uradnika.

Lahko bi citiral po vrsti vse klerikalne liste, ki so bili ravnokar še drugačnega mnenja in se cedili ogorčenja nad »dialektom«. »Ogorčenje« radi Barletove premestitve pa mirno prenašam. Epak bom postopal proti vsakemu, ki v državni službi podpira separatiste.

Preostaja še likvidacija moralne strani Kulovecve afere.

Našel se je uradnik, ki je ukradel iz tajnega akta pismo. Sicer klerikalci pravijo, da nisem Slovenec, ker ne razumem, da tudi fanatičen Jugosloven je in ostane Slovenec, vendar iz srca želim, da ta uradnik-tat ni bil Slovenec. Doktor Kulovec ga v svojih nerodnih obrambah krepko noter tlači in mu je z objavo falzifikata izkazal »dobroto«, ki jo bosta oba, če jih ni več, pomnila vse življenje.

Našel se je poslanec, ki se je, da udari rojaka, poslužil falzifikata.

Nepojmljivo mi je, da »Jugoslovanski (!) klub« še ni obračunal z dr. Kulovcem. Če bi SLS imela kaj časti, ona bi ga morala izločiti iz svojih vrst. Pa saj vem, da za klerikalce velja staro jeziško geslo: »Namen posvečuje sredstvo.« Cerkev za take zločine žal nima cenzur...

Tudi glavni organ SLS »Slovenec« je pokazal, da nima pravih pojmov o časti. »Jutro« je preko novinarske stanovske organizacije uredništvo »Slovenca« pozvalo, da si ogleda izvirnik, da more razvideti, da ga Kulovec mistificira, a »Slovenec« se ni upal priti, da ne bi videl istine.

Jaz sem že mnogo doživel, a take podlosti še nisem videl. In vse to se vrši direktno pod nadzorstvom Cerkve in škofa! To delajo katoliški duhovniki!

Ta najnovejši dogodek mi je nova utrditev v najglobljem prepričanju, da klerikalizem vsled svoje zavisnosti od politikujočega Rima ni samo največja nacionalna opasnost in da ni samo stalna ovira svobodnega duševnega življenja naroda, on je tudi moralna propast naroda, čigar sinove spreminja v tujce, ki se ne strahijo najbolj zavrnjenih sredstev v boju proti lastnim rojakom.

Dr. G. Z.

Uradniška stalnost odpravljena!

Zakonski predlog RR vlade v odboru sprejet

Beograd, 17. junija p. Dopoldne je imel sejo odbor za izpremembo čl. 234 uradniškega zakona. Minister pravde dr. Gjuričić je podal kratek ekspozé, navajajoč, da vlada pripravlja revizijo uradniškega zakona in je zatorej nezgodno, da uradniki imajo stalnost, ker jih bo treba mnogo reducirati. Istotako bo potrebna redukcija tudi pri provedbi zakona o centralni upravi. Federalist dr. Polić predlaga amandman, da se iz tega člena izvzamejo vseučiliški profesorji. Samostojni demokrat dr. Pivko predlaga, da se komisija za redukcijo sestavi iz strokovnjakov, s čemer se odkloni abnormalnost, da bi komisija reducirala strokovnjake in na njihova mesta postavljala nestrokovne ljudi. Podpira dr. Polićev predlog, da se izvzamejo vseučiliški profesorji in izraža željo, da se minister pravde o tem dogovori s prosvetnim ministrom. Minister Gjuričić izjavlja, da sprejema ta predlog in izraža nado, da bo tudi prosvetni minister istega mnenja. Končno se člen 234 v neznatni izpremembi sprejme z 9 proti 4 glasovom ter se sedaj glasi: »V času od 1. septembra 1929 lahko prestanek službe in premeščanje državnih uslužbencev, izvzemši one, ki so naznačeni v čl. 224 uradniškega zakona, ostane izven pogojev, naznačenih v uradniškem zakonu.«

Minister Trifunović je privatno izjavil, da se strinja s predlogom, da se izvzamejo vseučiliški profesorji, ki itak uživajo stalnost po zakonu o vseučiliščih.

Pribečičevci zori

Beograd, 17. junija p. Izvrševalni odbor samostojne demokratske stranke je imel dopoldne sejo, na kateri je razpravljal o agitaciji med volilci. Predsednik stranke Pribečičev se odzove v soboto zvečer v vzhodno Bosno, kjer ima v nedeljo, ponedeljek in torek šest velikih shodov v Sokocu, Višegradu, Rogatici, Foči, Kalinoviku in Trnovu.

Bosanski radikali proti radičevcem

Beograd, 17. junija p. Bosanski radikalni poslanci so imeli popoldne sejo v kabinetu ministra dr. Srđića. Vsi poslanci so naglašali nezadovoljnost, da jim vlada ne gre na roko kljub znani spomenici, ki so jo predložili dne 31. maja vladi in v kateri so obrazložili svoje odočne zahteve glede gradbe potov, nakazovanja zemlje dobrovoljcem, gradbe šol, izplačila vojne odškodnine itd. Odočne so protestirali proti osebni politiki radičevskih ministrov v Bosni in Hercegovini, katerih partizansko delo naj se prepreči.

Kriza v Avstriji

V Avstriji je nastal nenadoma hud spor v vladajoči krščansko-socialni stranki ter se poostri do tolike mere, da je nastopila nevarnost ministrske krize. Spor v krščansko-socialni stranki je tem interesantnejši, ker se je pojavil radi vprašanj, ki pomenijo neke vrste kulturni boj.

Avstrijski prosvetni minister doktor Schneider je pripravil veliko reformno šolskega pouka v državi. Ker pa razpolaga krščansko-socialna stranka le s pičlo večino v parlamentu, je smatral prosvetni minister dr. Schneider za primerno, da zagotovi svojemu šolsko-reformnemu načrtu hitrejši uspeh s tem, da prične v imenu svoje stranke pogajanja z zastopniki socialnih demokratov. Pogajanja so se zares pričela in se vršila dosti dolgo; po temeljitih razpravah so se predstavitelji obeh strank sporazumeli za skupen osnutek šolske reforme. Dr. Schneider se je postavil na stališče, da je pravilno napraviti socializem koncesije tamkaj, kjer so njihovi volilci v večini, to je v velikih mestih, Dunaju, Linzu, Gradcu itd. O tem se je napravila pogodba med obeh strankama, ki sta jo podpisali razen dr. Schneiderja od krščansko-socialne stranke še Kunschak in Wollek, ki zavzemata v njej zelo važno mesto.

Toda nenadoma se je pojavil zoper dogovor hud odpor s strani ultraklerikalnega dela krščansko-socialne stranke. Najklerikalnejši del stranke, šolske organizacije, zastopniki knezoškofjske ordinarijate in druge najbolj versko nestrpne organizacije so pričele kampanjo zoper kompromis, sklenjen s socialnimi demokrati, češ, da se z njim izročajo šole v avstrijskih mestih v oblast socialistov. Kampanja se je pričela v Reichsposti, glavnem klerikalnem glasilu in je brž dobila na svojo stran veliko večino v stranki; osobito je važno, da je tudi ministrski predsednik Ramek potegnil z nasprotniki dr. Schneiderja, vsled česar je ta užaljen vložil demisijsko. Trdi pa se, da je reakcionarno krilo avstrijske krščansko-socialne stranke zadevo šolske reforme porabilo samo za povod afonta zoper dr. Schneiderja, na katerega je imelo že dolgo jezo, ker mu je bil premalo klerikalen; posebnost mu ne morejo odpustiti, da je dal profesuro na dunajski univerzi znamenitemu socialističnemu teoretiku doktorju Maksu Adlerju. Sedaj naj bi se porabila ugodna prilika, da se namesto dr. Schneiderja postavi na važno mesto prosvetnega ministra ultraklerikalna osebnost. Klerikalci dobro vedo, da je za njih vlado najvažnejše, imeti v rokah šolo in z njo vplivati na duhove; zato so v šolski politiki povsod enako agresivni.

Socialni demokrati so radi tega klerikalnega afonta proti sporazumu silno ogorčeni. Krščanskim socialcem očita jo izdajstvo in trdijo, da izhaja odpor proti dr. Schneiderju iz vrst najreakcionarnijših in vrh tega monarhističnih krogov. Zato napovedujejo ultraklerikalnemu sunku najenergičnejši odpor in se pripravljajo na krepko borbo zoper Ramkovo vlado sploh. Ni izključeno, da se razvije iz tega kriza celokupne vlade, mogoče pa je celo, da se razvije afere v razpust parlamenta in v nove volitve.

Dunaj, 17. junija d. Vprašanje glede osebe novega prosvetnega ministra še ni rešeno. Začasno bo opravljal prosvetni minister za socialno skrbstvo dr. Jos. Resch. Krščanski socialci zahtevajo za prosvetnega ministra parlamentarca, ki ima v šolskih vprašanjih popolnoma svobodne roke in ki bo vseh tudi velenemcem. Položaj se je toliko zboljšal, da ne preti kabinetu nobena kriza, dasiravno bodo že prihodnji dnevi zelo viharji.

Oster nastop madžarske opozicije

Bethlenov neuspeh v Zenevi. — Zallter Mussolinija. — Kontrola časopisnih naročnikov.

Pri poročilu ministrskega predsednika grofa Bethlena o konferenci v Zenevi na seji zbornice je porabila opozicija priliko in je ostro kritizirala vlado. Socialni demokrat Peyer je dejal, da pomenja ženevska konferenca neuspeh za madžarsko vlado, ker ni meritorno ničesar prinesla, češ, da ni bil to prvotni načrt. V moralnem oziru pa je ta konferenca za Madžarsko naravnost fatalna, ker gre začet mednarodnega zakona za pobijanje ponarejanja bankovcev, ki ga je predložil Briand, v prvi vrsti na rovaš Madžarske.

Govornik je potem razpravljal o umakniti Tanczove spomenice in dejal, da je vlada to storila iz ozirnov do Italije, ki se je žutila užaljeno zaradi nekega izraza. Pri tem je socialistični poslanec Malasica zaklical: »Madžarska vlada se je ustrašila italijanskega žeparja!« Ko ga je nekdo vprašal, kdo naj bi to bil, je dejal Malasica: »Mussolini!« Predsednik Zsitkovszky je poklical poslanca Malasica k redu, pri čemer so mu na desnici ploskali, Peyer pa je dejal, da se čudi okusu gospodov.

V nadaljnjem poteku se je prišlo ponovno do razburljivih prizorov v zbornici. Posl. Györky je govoril o naredbi vlade glede etatskih podatkov o razširjenju letov na delu, pri čemer je vzkliknil socialist Szedler, da bi se takih stvari gramoval celo caristična Rusija, Peyer pa je dejal, da kaj takega ni bilo niti v dobi najhujšega avstrijskega absolutizma. Györky je rekel v svojih izjavah, da spominja naredba na metode ruske črke. Socialisti so klicali: »Tudi mi imamo črko!« Notranji minister Rakovszky je odgovoril, da nima z naredbo ničesar opraviti in da odklanja odgovornost zanjo, ker so jo izdala časopisna oblastva. Pri teh besedah je nastal v dvorani velik vihar. Socialisti so klicali: »Kaj je to, časopisna oblastvo?« Rakovszky je odgovoril, da je to oddelek ministrskega predsedništva, ki se

bavi s tiakovnimi zadevami. Dejal je, da ima ta oddelek pravico orijentirati se, kako so poedini listi razširjeni po deželi. Opozicija je zopet viharno protestirala.

Po daljšem prerekanju med ministrom Rakovszkim in socialnimi demokrati, ki je dovedlo tudi na osebno polje, je zbornica končno vzela odgovor ministra na znanje.

Nov angleški protest v Moskvi

Na včerajšnji seji spodnje zbornice je vlada razložila svoje stališče v sporu s sovjetskimi organizacijami.

London, 17. junija. (Radio) Danes je tajnik za notranje stvari podal v spodnji zbornici poročilo o ruskih gmetnih podporah rudarski zvezi. Vlada z zadovoljstvom sporoča, da je izdala sovjetska vlada naredbe, ki preprečujejo denarne pošiljke v Anglijo. Za česa stavke je bilo nakazanih na neko angleško banko 26.000 rubljev, ki jih je pa kongres delavskih zvez odklonil. Pozneje je prišlo v Anglijo potom Nemške banke 175 tisoč rubljev in potom neke ameriške banke 25.000 rubljev. Vlada je takoj, ko je izvedela o teh denarnih pošilkah, ukazala londonskim bankam, da vrnejo denar v Moskvo.

Isto stališče kakor povodom splošne stavke zavzema vlada glede ruskih podpor v sedanjih rudarskih stavkah. Iz Rusije so bili poslani sledeči zneski: Vseruski osrednji svet delavskih organizacij je poslal 22. maja 274.562 rubljev, dne 1. junija 42.233 rubljev, 3. junija 34.321 rubljev, 9. junija 22.826, skupno torej 360.128 rubljev. Ukrajinske zadruge so poslale 2. junija 1070 funtov in osrednje poljedelske zadruge pa 2700 rubljev.

Poročilo tajnika delavskih organizacij se »popolnoma strinja z vladnimi informacijami. Postopanje londonskih bank je bilo popolnoma korektno. Kakor znano, je kraljeva vlada dne 20. junija napravila razliko med denarjem, poslanim v svrhu podpiranja splošne stavke in denarjem, ki je bil določen v podporo stavkujočim rudarjem.

Tajnik za notranje zadeve je dodal, da je splošna stavka k sreči kmalu prenehala. Anglija je že itak vložila formalen protest pri sovjetski vladi in ne misli podvzeti nikakih nadaljnjih korakov. Vlada se more ozirati na predlog nekega poslanca spodnje zbornice, da se prikljubi priznanje sovjetske vlade. Ravno tako ne more smatrati kraljeva vlada ruskih denarnih pošilk za socialne in humanitarne podpore. Tajnik za notranje zadeve je nadaljeval, da kraljeva vlada trajno zasleduje vse akcije sovjetske vlade in njenih delavskih organizacij in ako bo potrebno, bo storila Anglija vse primerne korake, ki jih bo zahteval položaj.

V nadaljnjem poteku je tajnik za notranje zadeve objubil, da se bo o vsej stvari obširno razpravljalo, kakor tudi o trgovinskih odnosih z sovjetsko Rusijo.

Poslanec Kenworthy je vprašal, ako niso došli podpore tudi iz drugih držav razven iz Rusije v podporo angleških rudarjev. Tajnik za notranje zadeve je odgovoril, da je bilo poslanih iz Nemčije okrog 6000 funtov in 10.000 funtov od nemških delavskih organizacij. Zedinjene države so poslale 10.000 funtov. Vlada ne misli preprečiti teh pošilk.

Konservativni poslanec Richardson je vprašal, ako je vladi znano, da ruska vlada ni izplačala nikakih odškodnin angleškim državljanom, kot je to bilo predvideno v angleško-ruski trgovinski pogodbi.

Chamberlain je odgovoril, da ne more podati vlada tozadevne točnih podatkov. Vendar pa obstojejo tozadevne številne pritožbe s strani angleških državljanov, katere ni sovjetska vlada upoštevala vzlic temu, da so bile upravičene. Vlada ne misli preklicati trgovinske pogodbe, bo pa storila primerne korake, da zaščiti interese angleških državljanov.

Moskva, 17. junija. (Radio) Osrednji svet ruskih delavskih organizacij je sklenil, da bo nadalje pošiljal podpore angleškim rudarjem, dokler ne bo nehala angleška vlada s konfiskacijami poslanih zneskov. Angleški diplomatski predstavnik je vložil nato protest pri sovjetski vladi.

Rusija anektirala Mongolijo

Tokio, 17. junija. (Radio) Kakor poročajo je Rusija proglasila aneksijo Mongolije. Japonski poslanik pri mongolski vladi je dobil nalog, da poda svoji vladi tozadevna podrobna poročila.

Angleško-francoski odnosi

London, 17. junija. (Radio) Časopisje splošno obzluje odgovitve obiska predsednika francoske republike Doumerguea. »Times« povdarja, da so bile že skoraj izvršene vse priprave za dostojen in pristen sprejem, toda najnovejša politična in gospodarska kriza v Franciji je preprečila, da bi angleški narod mogel dokazati svoje pristranske simpatije do zavestne Francije v sedanjih težkih evropskih razmerah.

Prvi turški delež na iraških vrelcih

London, 17. junija. (Radio) Turška vlada je prejela danes 500.000 funtov na račun dobička iraških petrolejskih vrelcev v smislu mosulске pogodbe. Ta vsota je bila Turčiji izplačana kot kapitaliziran 100stotni delež na dohodkih petrolejskih vrelcev v Iraku.

Učiteljstvu v premislek!

Ze je minulo nekaj mesecev, kar je zavrslo v naših vrstah radi »Deklaracije«. Ootova grupa je bila nezadovoljna s takratnim odborom UJU ter je vprizorila proti njemu vehementno kampanjo, katere odmev je bila Deklaracija. Nedvomno so imeli nekateri deklarasi najboljše namene, a jasno je tudi, da je marsikdo iskal pri tem osebnih koristih. Ze takrat se je opozarjalo na težkoče realiziranja novih smernic, a mnogo učiteljstva je drlo slepo za novim programom. Do danes nam ni prinesla Deklaracija nikakih dobrot, pač pa je rodila nebroj konfliktov. Namesto v resnem delu, smo se izgubljali v brezplodnih časnikarskih debatah, pri tem pa je naše pravo organizacijsko delo zastajalo.

Verna slika našega stanovskega udeleštvojanja so vsekakor naša zborovanja. Dočim so bila ta pred deklaracijskimi debatai polnoštevilno obiskana, so danes omaloževana. Učiteljstvo ostaja raje v šoli, kakor da bi hodilo kratki čas na omenjene sestanke, katerih program je še vedno nepodno debatiranje o Deklaraciji. Sad vsega tega dela je propadanje zavesti o enotnosti našega stanu. Namesto obetane skupnega sodelovanja vsega učiteljstva nam je rodila Deklaracija razdor in nezaupanje v nas same. To je dejstvo, ki ga ne more overiti nobena, še tako gostobesedna izjava. Mesto pšenice je vzklikla ljulika.

Voditelji novih idej so vedno in povsod poudarjali potrebo le ene enotne učiteljske organizacije. Sedaj pa čitamo apel ravno istih propagatorjev, naj si ustanove tovariši iz zasedenega ozemlja »Klub priseljenih učiteljev«. S tem so pokazali, da sami ne verujejo besedam, ki jih svoje čase razširjajo učiteljstvu kot dogmo. Če osete Deklaracije ne verujejo v možnost njenega uveljevanja, kaj naj porečejo oni, ki so že iz početka gledali s skepsno to novo gibanje. Deklaracija postaja grob naše stanovske zavestnosti, ustanavljanje novih društev po deklaraciji pa nam jasno izpričuje nezaupanje voditeljev v svoje lastno delo. Vseboji se kaže, da je bila Deklaracija volilni never, ki pa ne more pokazati v dobi parlamentarnega dela nikakega pozitivnega uspeha.

Pričujoče vrstice so le skica sadov Deklaracije in naj služijo učiteljstvu v resen preudarek. Zelfmo, da se zberejo naši delegati pri glavni skupščini z jasnimi mislimi in se ne dajo zapeljati po vetru. Bodočnost našega stanu in organizacije je v delu in ne v besedah.

J. J. učitelj.

Žalostno znamenje

»Slovenec« piše z velikim veseljem in zadovoljstvom o slavni zmagi pri volitvah delegatov za pokrajinsko skupščino v Celju, ki so jo izvajevali učitelji, bolj rečeno učiteljske deklarasi - deklaracije v Ljubljanskem učiteljskem društvu. Jaz se prav nič ne čudim, da so zmagali zagovorniki »deklaracije«, ker prav dobro poznajo ljubljanske razmere. Dobro vem, če pade danes sedanjí režim, pa imamo jutri mi antideklarasi tako večino. Da imamo večino med razsodnim in značajnim učiteljstvom, so pokazale pred nedavnim časom volitve v upravni svet Učiteljske tiskarne, ko so dobili naši kandidati po 123 glasov, deklarasi pa po 34. Toda ni me to dovedlo, da podam to polasmo, temveč žalostno dejstvo, da se dobe med deklarasi učitelji, ki so se uvrstili med dopisnike »Slovenca« in še žalostnejše je to, da »Slovenec« tako iskreno hvali in vzbudja UJU poverjenstvo Ljubljana k nadaljnjemu vstrajnemu delu in prizadevanju. Hvala in vzpodbuda od te strani je žalostno znamenje desolantnih razmer v vodstvu organizacije v dosega krepko strnjenih vrstah naprednega učiteljstva. Ožji svet, odprí oči in kreni na pravo pot, dokler popolnoma ne razdvoji naprednega učiteljstva in ne dovedeš organizacije do popolnega poloma! Če te »Slovenec« hvali, vedi, da si na napačni poti!

L. Jelenc.

Politične beležke

Kdo je izdajica?

Imeniten spor se je začel med SLS in razdičev. Pred par dnevi je »Gotscheer Zeitung« prinesla delo tiskano zahvalo SLS in poslanec Skulji, da je Kočevjarjem zopet vpeljal nemščino v urade. Sedaj pa »Kmeti« list »protestira, češ kaj Skulji. Pucelj je vse to oskrbel, ker je nemščina; Kočevjarjem materin jezik. To sicer ni res, kajti kočevščina je marsikaj prej kot nemščina, ki so se je kočevski otroci naučili v šoli z enakim trdom, kakor bi se morali našega državnega jezika t. j. slovenščine. Če bi v šolski upravi velj drugačen duh. Če bi ne bilo tako žalostno, kako se pri nas nezreli ljudje »agredo državno, bi bil to pač najbolj komičen dogodek v naši sicer pisani politični zgodovini: Pucelj in Skulj v laseh, kdo je nemški nacionalistom ustregel. Le ruvajta se, le pobijajta se radi tujčevega plačila. Da plačljiva vam in kočevskim nacionalistom pride še letos.

Tudi pomemben molk

Ko je izšla jezikovna naredba, ki uvaža Kočevcem nemščino v urade, smo pozvali SLS, naj se izjavi o stvari, ki jo je v imenu 20 klerikalnih poslancev izposloval poslanec Skulj. Nam je znano, da je g. Kočevšek, ki je bil Skulj ujet na podobnem činu, in interpelliran od župana dr. Sajovica, objubil desavuirati g. Skulja. To pa so bile le besede. V resnici je od dotične Kočevške objube nadalje g. Skulj še bolj brutalno, da je Nemce in danes se lahko ponaša, da je izstrelil prvo zaseko v zgradbo državnega službenega jezika. Na naše pozive SLS molči. Znači, da se s Skuljem identifikira. To smo že vedeli, ker je g. Skulj pri notranjem ministru interveniral imenom kluba SLS. Sedaj pa se tudi tem potem popolnoma potrjuje. In s temi politiki naj mi sodelujemo pri manjšinskih anketah?

Med najboljšie zgodovinske povesti šteje mo Budalov

Križev pot Petra Kupljenika.

Povest se godi v protestantski dobi na Slovenskem.

Jena oris. 17.—, vez. 27.—, poštnine 122

Maroča 25

Knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Naši kraji in ljudje

Ljudska univerza v Mariboru

Najodličnejše in najagilnejše prosvetno društvo v mariborski oblasti je »Ljudska univerza v Mariboru«, ki je na ponedeljkovem letnem obnem zboru razgrnila pred zborovalci sliko svojega obsežnega dela.

Prireditve v zadnjem poslovnem letu so se začele 16. septembra lanskega leta. Najprej se je vršil s sodelovanjem Higijenskega zavoda v Ljubljani higijenski tečaj, združen s higijensko razstavo, ki je obsegal 15 izredno dobro obiskanih predavanj. Sledilo je več serij predavanj, in sicer slovenska z 12, ruska z 12 in francoska z 10 prireditvami. Posebnost so bili glasbeni večeri, ki so bili privlačna sila in so veliko pripomogli k uspehu predavanj. Najboljše je bil zaključni ruski mladinski večer pretekli petek s sodelovanjem ruske gimnazije v Hrastovcu.

Kako vsestransko je bilo delovanje »Ljudske univerze«, naj pokaže sledeči pregled: V Mariboru je bilo 65 prirediteljev poleg predavanj na higijenski razstavi, 2 razstavi in 2 izleta, razen tega v Studencih pri Mariboru 3 predavanja in eno v Ptuj. Po strokah je bilo 10 koncertov, dva otroška večera, 3 mladinske prireditve, 2 naravoslovni, 2 sociološki, 9 filozofični, 4 zgodovinski, 7 umetnostni, 8 literarni, 5 pokrajinskih in 23 zdravstvenih predavanj. Poleg tega so se vršili pod vodstvom dr. Pečovnika in prof. Favaja strokovni tečaji, nadalje dr. Mariničev tečaj iz anatomije in fiziologije, Kunstov tečaj iz radiotelegrafije in trije tečaji ruskega jezika profesorice Zaharove in dr. Kotnika. Vsa predavanja in tečaji so dosegli lepe uspehe.

Tudi finančno stanje društva je ugodno. Subvencije so dali: veliki župan 7000 dinarjev, mestna občina 5000 Din in Posojilnica v Narodnem domu 1000 dinarjev; prireditve same so bile kljub vstopninam le redko kdaj aktivne. Potrebne pa so v bližnji bodočnosti razne večje nabave, zlasti se namerava uvesti za predavanja kino.

Po teh izjavah predsednika inž. Kukovca je poročal tajnik prof. Favaj o strokovnih tečajih, prof. Gruntar pa je podal blagajniško poročilo.

Ponovni poskusi, doseči skupno delo s celjskim in ljubljanskim ljudskim vseučiliščem so bili popolnoma brezuspešni, skušalo pa se bo doseči stike z zagrebškim »Pučkim sveučiliščem« in razširiti delovanje na deželo. Ker je predavanja posejal predvsem kader iz inteligentnih slojev, se bodo skušali v večji meri pritegniti delavski sloji. Manj premožnim se bo dovolil prost vstop ali polovična vstopnina.

Ponovno izvoljen je bil po večini stari odbor z inž. Jankom Kukovcem na čelu.

Švedski turisti in Jugoslavija

Zadnje dni se je mudil v Sarajevu, Dubrovniku, Boki Kotorski, na Cetinju, v Splitu in Šibeniku, v Zagrebu, Ljubljani in na Bledu generalni konzul naše države za Švedsko v Stockholmu gospod A. G. Carson. Najprej je službeno obiskal Beograd in ko je tam opravil svoje zadeve, je nadaljeval svoje potovanje v Bosno. Ogledal si je Sarajevo, njegove zanimivosti in okolico, obiskal je Jajce, potem se je odpeljal v Dubrovnik ter si ogledal Boko Kotorsko in nekdanjo prestolico Črne gore, Cetinje. V Dalmaciji je obiskal vsa glavna mesta, slapove Krke in druge prirodne zanimivosti. Posebno dolge konference pa je imel z zagrebškim »Putnikom«, kjer se je razgovarjal o turistični propagandi za našo kraljevino med Švedi. G. Carson pripravlja celo vodnika po naši državi v švedskem jeziku in pravi, da bi se med Švedi lahko doseglo mnogo uspehov, če bomo prijeli zadevo na praviem mestu v roke.

Promet med Jugoslavijo in Švedsko narašča glasno izjav konzula Carsona

z vsakim letom in samo v lanskem letu je potovalo iz Švedske v Jugoslavijo okoli 300 oseb. Če pomislimo na silno oddaljenost in na komplicirane zveze Švedske z našo državo, je to naravno krasen uspeh, ki pa se je letos že do odhoda g. Carsona iz Stockholma v Jugoslavijo povečal. Gre torej zato, da se kultivirani švedski narod zainteresira za našo državo v turističnem pogledu, kar bo rodilo dobre sadove tudi za našo gospodarske razmere, kajti Švedska išče primeren eksport suhih sliv, grozdja jabolk in olja. Z vsem tem bi švedski kraljevini lahko postregla naša država, ki je baš v Skandinaviji tako malo in žal, dostikrat površno znana.

Celjski občinski svet

(Nadaljevanje.)

Celje, 16. junija.

Kakor smo že na kratko poročali, je občinski svet odklonil predlog nemškega občinskega odbornika Rebeuschegga, da se uvedejo v mestnem kinu nemški napisi. Odklon, iz katerega je bil stavljen predlog, je bil mnenja, da se v slovenskem občinskem odboru, ki deluje sedaj v 8 letu, odkar obstoja naša nacionalna država, o takih tihih, a konsekvntno zasnovanih nemških poskusih, da se uveljavljajo pri nas v javnosti zopet nemški jezik, sploh ne debata ter predlog enodušno odkloni. Občinska odbornika Koren (JSDS) in Janič (SLS) sta ga krepko zagovarjala, pač v naziraju, da mora povsod zavladati zopet isti duh, ki preveča še danes celjsko požarno brambo. Ko bi se bilo kaj sličnega predlagalo kdaj v nemškem občinskem svetu, v času Avstrije, bi bili nemški občinski očetje imenovali tako tedaj res upravičeno zahtevo najmanj »eine freche windische Provokation«.

Na predlog finančnega odseka se je nadalje sklenilo, prodati Splošni gradbeni za drugi v Celju nekaj stavbnih parcel na Jožefovem hribu po 1.50 Din za m². Člani te združbe nameravajo zidati na gozdnih parcelah ob zgornjem potu proti Sv. Jožefu več enostanovanjskih lastnih hiš še tekom letošnjega poletja. Občinski odbornik Janič (SLS) zastopa seveda pri vseh stanovanjskih vprašanjih in akcijah stališče, naj mestna občina zahteva od uradništva in pridobitnih slojev, ki hočejo priti z velikimi osebnimi žrtvami do svojih lastnih hiš, kolikor mogoče visoko ceno za stavbene parcele. So ljudje, ki v svojem udobnem položaju nimajo prav nobenega socijalnega čuta za splošni blagor.

Principijelno se je sklenilo, da mestna občina pri vodovodnih napravah v okolici ne prevzema nobenih instalacijskih stroškov. V imenu odseka za mestna podjetja je poročal odbornik Rebek, da mestna pilnarna za nekaj let ne potrebuje nobenih večjih investicij. Ako bi se pa izkazal v tekočem obratovanju kak večji profit, se bo s tem po potrebi nabavil še novi plinski motor, ki bo služil kot rezervna naprava, ako električni tok kdaj odreče. Obratovanje mestne pilnarne je zagotovljeno sedaj za dalje časa in je samo želeži, da bi konzum plina kolikor mogoče narasel, ker bo v tem slučaju celo mogoče znižati cene. Proti sta bila zlasti občinska odbornika Janič in Žumer, najbrž zato, ker sama pilna ne potrebuje. Za mestno elektrarno je še poročal obč. odbornik dr. Kalan o slepem toku, o novi tarifi za industrijska podjetja in o uvedbi novih kompenziranih motorjev namesto dosedanjih asinhroničnih motorjev. Ker pa je tozadevno treba zaslusiti še enkrat obratovodno mestne pilnarne, se je sklepanje o teh vprašanjih preložilo na prihodnjo občinsko sejo.

Jutri Ljubljena cele Ljubljane
Jutri PAT in
Jutri PATAČON
Jutri Kino DVOR

Kako so razpečevali ponarejene tisočake

V Zagrebu se že nekaj dni vrši proces proti ponarejevalcem in razpečevalcem falsificiranih tisočdinarskih bankovcev. Obraznava je zelo zanimiva. Obtoženci, katerih je sedem, kakor smo že poročali, so se sprva izmikali, toda baš s to taktiko so drug drugega silno obremenili. Sodniki so jih tako rafinirano otipavali, da so po malem priznali vse, s čemer je efekt že sedaj popolnoma dosežen.

Mladi Jovo Mesič pripoveduje, da je prejel dva ponarejena bankovca od Ruže Mesič. Šel je v gostilno, popil pol litra vina in plačal s falsifikatom. Dobil je nazaj dober denar. Nato je šel v drugo gostilno in ponovil isto. Ko je videla, da se je ta manipulacija tako izbornu posrečila, mu je Ruža dala še osem bankovcev, s katerimi je Jovo zopet odšel v gostilno. Imel pa je smolo. Med tem, ko je gostilničarka iskala, kje in kako bi izmenjala denar, so se že pojavili na vratih orožniki ter so Jova aretirali.

Mile Javor, ki tudi sedi na zatožni klopi ter je oče peterih otrok, je pripovedoval, da je bil v Nemčiji na delu. V Duisburgu je imel rojaka Petra Javorja, ki mu je preskrbel delo v neki tvornici. Delal je leto dni, potem pa je bil odpuščen. Lotil se je cestarskega posla, a je zopet ostal brez službe in ko je potrošil vse svoje prihranke v znesku 250 nemških mark, je prišel Peter Javor s skušnjavo na dan. Izročil mu je omot ponarejenih bankovcev ter mu priporočil, naj sveženj čimprej razpeče. Mile se je odpeljal v Jugoslavijo, izstopil je in začel menjavati denar. V domovini se je sestel s soobtožencem Hliničem in se je bal, da ga Hlinič radi ponarejenih bankovcev ubije. V Karlovcu je hotel kupiti s ponarejenimi tisočaki orožje, toda trgovce je spoznal falsifikate in le s tem zapečatil Miletovo usodo. Ild. Na ta način je krožil ponarejeni denar od Ljuba do Mileta, od Ruže do Mileta in od Mileta do Ljube. Naposled so prišli vsi krivci v roke pravice, ki jih bo, kakor je podoba, temeljito zašila. Obraznava traja dalje.

Železniška nesreča med Zagorjem in Savo preprečena

Strašen naliv s točo. — Delavec Ivan Zlozel preprečil železniško nesrečo.
Zagorje ob Savi, 17. junija.

Danes okoli 4. popoldne je mahoma potemnelo nebo in vtila se je ploha, kakor bi se odprlo nebo. Vmes je pričela padati gošta toča, debela kakor grah tako, da je postala zemlja zlasti ob Savi vsa bela. Z vseh gora so drveli hudourniki in nosili s seboj hode, drevesa in skale. Položaj je bil najbolj opasen, ko se je pričel pomikati osebni vlak, ki pride v Ljubljano ob 6., iz Zagorja proti Savi. Potniki so bili priča strašnemu nalivu, ki je napravil iz Save kalno in deročo reko, v kateri je bilo videti mnogo lesa. Po preteku nekaj minut je vlak na odprti progi naenkrat obstal. V nekaterih vagonih je nastalo veliko razburjenje, ker so se vozili z vlakom ljudje, ki dobro poznajo nevarni teren. Hitro se je razneslo po vsem vlakcu, da je progla zasuta. Čez nekaj časa je prišel vlak zopet voziti, toda z vozil je naprej le kakih 150 metrov tako, da je prišel do neposredne bližine, kjer je bila železniška proga v daljavi 20 m docela zasuta s peskom, kamenjem in ogromnimi skalami, preko katerih se je valil širok gorški hudournik.

Kakor je dognal naš poročevalec na licu mesta, je zasulo progno, in sicer oba tira, par minut pred 5. uro. Iz Save proti Zagorju so šli peš v največji plohi štirje delavci. Ko so prišli blizu kraja nesreče med čuvajnicama št. 585 in 584, so zaslišali strahovito bučanje in zagledali zatem zasuto progno. Delavec Ivan Zlozel je takoj spoznal nevarni položaj, ker tvori proga pred mestom nesreče oster ovinek. Stel je po progi 200 metrov naprej in ustavil prihajajoči vlak. Odhitel je nato v čuvajnico št. 584, od koder so telefonirali v Zagorje in Savo po pomoč. Ker se je okoli en četrta na 6. nebo zjasnilo, so zapustili potniki vlak in si začeli ogledovati zasuto mesto. Več železničarjev je pričelo odstranjevati skale, našli so v naglici nekaj lopat in kram-

pov, nakar so vsi pričeli čistiti tir, pri čemer so jim krepko pomagali potniki. Opazilo se je, kako slabo je poskrbljeno v obeh čuvajnicah za slučaj nesreče. Da bi vsaj bi lo lopate pri rokah. Mnogo potnikov je hotelo pomagati odkopavati tir, pa niso mogli, ker ni bilo orodja na razpolago. Pomoč je prišla iz Zagorja šele čez eno uro, iz Save pa četrte ure pozneje.

Jasno je, da bi se lahko pripetila velika železniška nesreča. Poleg tega da je v neposredni bližini oster ovinek, je na dotičnem mestu škarpa, oziroma most, ki je okoli 4 metre visok. Brezdvomno bi se vlak drugače prevrnil v globel, polno vode, oddaljeno od Save komaj 20 metrov. Še dolgo potem, ko je bil prvi levi tir proti Ljubljani očiščen, je hudournik mogočno drvel tik desnega tira, med tem ko je bil ta tir sam v razdalji 8–10 metrov do 2 metra visoko zasut. Ko je vlak privozil do postaje Sava, sta čakala tam na očiščenje proge osebe in vlak iz Ljubljane in prav tako brzovlak. Opazilo se je, da ni razsajalo na kraju Savi tako silno neurje. Od Litije naprej proti Ljubljani pa sploh ni deževalo. Od kraja nesreče se je odpeljal osebni vlak proti Ljubljani natančno ob pol 7. in je pripeljal v Ljubljano namesto ob 6. ob tri četrta na 8. Med vožnjo so se potniki pogovarjali samo o delavcu Zlozlu, ki je pravočasno ustavil vlak. Veliko komentarja je vzbujalo dejstvo, da je šel ta delavec v družbi svojih tovarišev slučajno po progi in da ni bil ustavljen od obodne straže, ki navadno pasira te kraje osobito ob času nevihte. Upamo, da železniška direkcija nagradi tega delavca!

Potovanje na bosanskih železnicah

V kupe drugega razreda brzovlaka na progi Brod–Sarajevo je vstopil pred par dnevi Ljubljčan, ki je potoval zaradi trgovskih poslov v prestolico Bosne. Pri vstopu v bosanski vagon se je Ljubljčan zelo začudil. Bosanske vagona si je predstavljal vedno samo zamazane, z oguljenimi sedeži in sploh kot vagona, ki jih železniška uprava drugje ne more več uporabiti. Na svoje prijetno začudenje pa je našel razkošno opremljene kupeje, komode fotele, na vsakem naslonjaču bel čipkast prtič, kakršnih ne vidiš na drugih železnicah niti v prvem razredu. Iz dveh nasprotnih sedežev si lahko napraviš posteljo. Kaj hočeš še več?

Vse je krasno, če le sjenic ne bo, si le dejal Ljubljčan, ki je že mnogo slišal o tej specialiteti bosanskih železnic. No, pomiril se je takoj tudi v tem oziru, ko je prečital razglas, nabit v vsakem kupeju bosanskih vagonov:

»Umoljavaju se p. n. putnici, da odmah prijavijo voznom osoblju, ako bi opazili kakovo vrst živoga gana (stjenica itd.) u vagonima.«

Tako se pobija nečistoča v vagonih, ne pa kakor pri nas, kjer imamo samo opozorila: »Ne pljuj na tla«. Da, sedaj vidim, da niso Bosanci za nami, ampak mi za Bosanci, si je dejal Ljubljčan in se udobno zleknil v fotelju.

V kupeju je bil popolnoma sam, a zunal je bila črna noč in curkoma je bil dež. N. čudno, da je takoj zadržal in kmalu sladko zaspal, prepričan, da se stenice boje že tiskanega razglasa železniške direkcije. Spanje je bilo nekaj časa mirno, pozneje je postajal potnik bolj in bolj nemiren. Vzemirjale so ga strašne sanje. Pred njegovimi očmi se je pojavila stenica človeške velikosti, ki ga je hotela obleteti. Potnik, željan drugih objemov, se je stenice branil kolikor je mogel, in nazadnje se mu je posrečilo, da jo je zgrabil za goitanec, pri čemer se je zbudil. Udaril je bil po lastnem licu in zmečkal malo, zelo neprijetno živalico — specialiteto bosanskih železnic.

Se vse omočen od spanja se je spomnil na razglas železniške direkcije, ki ga je bil malo prej čital in potegnil zasilno zavoro. Par sekund nato je vlak obstal na odprti progi.

Razburjenje — zmešnjava! Potniki so se prebudili iz spanja in preplašeno izpraševali, kaj se je zgodilo in ali ni morda vlak napaden. Konduktar je dirkal kakor brez glave od vagona do vagona. Ko je prišel do našega Ljubljčana, mu je pokazal za zmečkan stenico samozavešno, kakor da bi pričakoval pohvale.

»Gospodine, vi ste ustavili vlak,« je rekel konduktar ves zasoplen.

»Da,« je odgovoril Ljubljčan, »našel

Velikanski uspeh je dosegla včeraj najbolj priljubljena filmska zvezda

LIA DE PUTTI

v krasnem ljubavnem romanu lepe, m'ade nj simpatične devovke »CLAIRE«.

Mladini neprimerno!
Danes zadnjič ob 4., pol 8. in 9. uri. Pripravlja se orjaški tim »CIVILIZACIJA«

Kino »Ljubljanski dvor«
Telefon 730 4761

sem stenico.

»Gospodine, plačati morate kazen, ker ste brez potrebe potegnili zasilno zavoro.«

»Kako, jaz naj plačam kazen? Poglejte vendar razpis Vaše direkcije. Tukaj stoji črno na belem, da naj takoj javi, kdor opazi kako živo golazen,« je odvrnil Ljubljčan.

»E, znate, gospodine,« je odvrnil konduktar, »ako bi vsak potnik, ki najde v naših vagonih stenico, potegnil za zasilno zavoro, ne pridemo do Božiča v Sarajevo. Mi pa se moramo držati voznega reda.«
Kdor ne verjame, naj polzkusi!

Tihotapec ali železniški tat?

Ljubljana, 17. junija

Na glavnem kolodvoru so imeli nocoj svojo senzacijo. Čim je okrog 2. ure privozil na kolodvor SOE in so izstopili nekateri potniki, sta pričela vozovna preglednika pregledovati kolesa posameznih vagonov. Nenadoma je eden izmed njiju pri 3 vozu za lokomotivo opazil v svitu luči, da molli izpod vagona par črnih šimičevljav. Preglednik, ki se je prej nehotel zadel ob čevlje, je vprašal, kdo je, ker pa ni bilo odgovora, se je odstranil v namenu, da pokliče stražnika. Kakor hitro pa je bil preglednik par metrov proč, sta se čevlja nenadoma skrila, izpod vagona pa je naglo zvezl neznan mlad človek, držeč v rokah dva mala kovčka in stekel kolikor so ga nesle noge proti izhodu. Preglednik, ki je opazil beg neznanca, je pričel vpiti in skočil za njim, vendar pa se je ta brzo okrenil in se v silovitih skokih pognal v temo ob progi. Med potjo mu je padel iz rok en kovčeg, da se je začelo sumljivo rožljanje, vendar pa je imel toliko časa in prisotnosti duha, da se je brzo sklonil in ga pobral. Nato je ob Dunajski cesti preskočil ograjo in izginil po cesti v temo neznan kam v mesto. Neznancu se je beg posrečil, dasiravno je teklo za njim več železničarjev in stražnik. Preglednik, ki ga je opazil čepčega na prečnicah pod vagonom, je mnenja, da je imel neznanec v kovčegu brčkone kovnan denar in da je bil najbrže tihotapec. Pod vagonom se je nahajal pritrjen še bel zavitek, ki ga pa je med tem že odhajajoči vlak odpeljal s seboj. Nemani možki je bil star okrog 25 let, srednje močne postave, pristrizhen brk, oblečen v rjav dežni plašč in je nosil na glavi čepčo.

Detektivni so na podlagi tega opisa zasledovali ubežnika po mestu vse dan tako na ulici kakor tudi v raznih lokalih. Uspeh pa je izostal.

Od sobote dalje: ŠPIJON

Kino Ideal

Porota

Maribor, 17. junija.

Obsodba falsifikatorjev

Glavni krivci obsojeni na 20 let težke ječe.

Danes dopoldne je bilo pri porotni pravici v Mariboru v zadevi Jurija Potočnika in ostalih ponarejevalcev dinarskih in dolarskih bankovcev zaključeno zasliševanje prič in razglašena obsodba. Posebno obremenjevalno so izpovedale priče za Potočnika. O ostalih obtožencih, zlasti Svenu, Lozinšku in Zupančiču se je naglašalo, da so bili le žrtve zločinske manije glavnega krivca Potočnika, ki je do zadnjega simuliral blaznost ter sploh ni hotel odgovarjati. Zdravniška izvedenca sta izjavila, da je Potočnik popolnoma normalen in da o kaki blaznosti pri njem ne more biti govora.

Po govoru državnega pravdnika dr. Zorjana in zagovorih advokatov, ki so zlasti razbremenjavali kmete Lozinška, Zupančiča in Svenu, je senat stavlil porotnikom 19 vprašanj. Na podlagi odgovorov porotnikov je nato razglasil senat sledečo sodbu: Jurij Potočnik se obsodi na 20 let težke ječe, Ivan Mlakar 18 mesecev težke ječe, Rupnik 3 mesece strogega zavora; ostali trije obtoženci Sveneš, Lozinšek in Zupančič so bili oproščeni. Potočnik je kmalu po razglasitvi razsodbe postal zopet zgovoren ter je izjavil, da se s to razsodbo prav nič ne strinja, temveč bo delal na to, da se razpiše proti njemu še enkrat pravica. Po doznanju hude obsodbe je torej možaka kar zapustila trmasta blaznost.

Mariborska porota bo razpravljala še jutri in soboto, nakar se zaključi to izredno dolgo in senzacionalno poletno zasedanje.

Danes pretresljiva drama

Očetova ljubezen

Od sobote dalje največji historični film

ŠPIJON

Predstave ob 4., pol 8. in 9.

4788 a Kino Ideal.

Vsak Slovenec mora biti član Vodnikove družbe

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska opera

Petek, 18. junija: »Večni mornar«. E.
Sobota, 19. junija: »Figarova svatba«. B.
Nedelja 20. ob 11.: Matineja opernih solistov in opernega zbora na korist Udruga ženja gled. igralcev. Izven.
Nedelja 20. ob pol 20.: Grofica Marica, ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Mariborsko gledališče

Petek, 18.: Zaprto.
Sobota 19.: ob 20. »Peg, srček moj« A. (Kuponi)

Premijera Mozartove »Figarove ženitve« je dosegla snodi popolno zmago. Opera je izvrstno naštudivana, zelo okusno uprizorjena ter se izvaja za naše razmere prav izvrstno. Vsi solisti brez izjeme so bili v petju in igri stilsko zelo dobri in harmonično uveljavljeni. Vsa predstava je ostavila dojem fino pripravljene, elegantno izvajane častiljivo stare veleumetnine. Priznanje gre predvsem gl. kapelniku N. Striftofu, režiserju Knittlu, pevcem Betettu in Thalerjevi, Zaludovi in Mitroviču. Predstava je žela po vseh aktivih prav mnogo priznanja, ob zaključku znova brezkončno ploskanje, vsi glavni sodelavci obeh spolov pa so prejeli vence in šopkov brez števila. Več bomo poročali čim prej. Fr. G.

Ljubljanski igralci v mariborski dramli. Prihodnji teden bodo gostovali v mariborskem gledališču člani ljubljanske drame, na kar je sedaj opozarjamo cenjeno občinstvo.

Iz ljubljanske gledališke pisarne. Abonent redi E in F opozarjamo, da imajo za nedeljsko uprizoritev »Grofica Marice« pravico do 50 % popusta dnevnih opernih cen pri nakupu vstopnic za to predstavo. Predprodaja vstopnic pri dnevnih blagajni v operi. Vsak abonent naj se izkaže s svojo legitimacijo in abonentsko izkaznico.

»Ojdis« na mariborskem odru. Kot letošnjo zaključna dramska predstava na mariborskem odru se uprizori Sofoklejev »Ojdis« v režiji ravnatelja Bratine. Vaje za to grandiozno delo so že v polnem teku.

Igralska matineja v Ljubljani. V nedeljo, 20. junija se vrši v ljubljanski operi matineja v korist zgradbe Igralskega doma. Spored matineje je sledeči: Grečaninov: Večerni zvon; Rahmaninov: Modrost ni cilj (poje gosp. Betetto); Arijia iz opere »Madama Butterfly« (poje ga. Zaludova); Leoncavallo »Mattiata« (poje gosp. Kovač); Ponlenc: »Le bestiaire« (francoske pesmi iz 16. stoletja, poje ga. Medvedova); Dvořak: Moravski dueti (Golob na Javorju, Prstan, Ujeta, poje ženski zbor ob spremljevanju klavirja); Gjordanov: Romanca iz opere »Madama Sans Gene« (poje ga. Lovsetova); Čajkovski: Arijia iz opere »Mazepe«; Grečanin: Ujetnik (poje gosp. Holodkov); Smetana: Duet iz opere »Dalibor« (pojeta ga. Zaludova in gosp. Knittl); Strauss: Čechija, Marx: Blažena noč (poje ga. Thierry-Kavčnikova); Balatka: Soldaška (na besedilo Franceta Prešerna, poje moški zbor). Pri klavirju bodo spremljali soliste gl. kapelniki: Balatka, Neflat in Švara. Vstopnice za matinejo se dobe že sedaj pri gledališki blagajni. Cene so navadne operne.

I. javna produkcija gojencev konservatorija Glasbene Mafice v Ljubljani se vrši v soboto, dne 19. junija ob pol 6. zvečer v Filharmonični dvorani s sledečim sporedom: 1.) Wolf: V svoj me črni plašč zajela; Michl: Peven; Poje Marjan Rus, pri klavirju Lipovšek. 2.) Krička: Labod in uspavanka, poje Ljudmila Vedral, pri klavirju Marta Valjalo. 3.) Čajkovskij: Andante; Jenkinson: Ples. Igra na gosli Leon Krek, pri klavirju Marjan Lipovšek. 4.) Grečaninov: Nočni glasovi; Eycken: Kovač bolest, poje Joža Likovič, pri klavirju Milica Cop; Alsenausky: Pomladna romanca za pozavno, izvaja Stefan Pokovec. 6.) Dvořak: Arijia iz »Rusalek«, poje Danica Rohman, pri klavirju Pavel Rančigaj. 7.) Rahmaninov: Preludij v C-mol, igra na klavirju Lavoslav Novak. 8.) Leoncavallo: Prolog iz »Glumacev«, poje Večoslav Janko, pri klavirju Antonin Balatka. 9.) Grieg: Uspavanka, Slunčiko; Marzura, igra na gosli Marjan Kozina, pri klavirju Marica Vogelink. 10.) Bizet: Arijia iz opere »Carmen«, Leoncavallo: Mattinata, poje Josip Gostič, pri klavirju Marjan Lipovšek. 11.) Niewiadomski: Poljske ljudske pesmi, poje Marija Olup, pri klavirju Marta Valjalo. Starše in vse, ki se zanimajo za glasbeni pouk, opozarjamo na to produkcijo. Spored, ki dovoljuje vstop v dvorano,

stane 5 Din ter se dobiva v Matični knjižarni.

Razstava slovenskih upodabljalčih umetnikov v Sarajevu

Sarajevo, 17. junija

Snoči ob 9. je bila v okusno prirejeni in z zelenjem okrašeni dvorani magistrata otvorjena 13. razstava Društva slovenskih upodabljalčih umetnikov, bivšega Kluba mladih. Razstavo je otvorila predsednica društva »Cvijeta Zuzorič«, gospa Krizmanovičeva, s pozdravom slovenskim umetnikom. V imenu razstavilcev se ji je zahvalil za pozdrav in za pokroviteljstvo slikar in aranžir prireditve g. Franc Zupan. Pozdravil je tudi ostalo odlično občinstvo, ki je napolnilo vso veliko dvorano. Med drugimi so prišli na otvoritev veliki župan, generali, cerkveni poglavarji, književniki, umetniki, novinarji itd. Razstava je napravila na vse najboljše vtis. Govorilo se je o slovenski umetnosti z velikim priznanjem. Nekateri so povpraševali po cenah razstavljanih del. Bilo jih je tudi nekaj prodanih kljub skrajno neugodnim sarajevskim prilikam. Dvorana se je izpraznila šele okrog polnoči. Razstavo je posetil tudi vseučiliški profesor iz Ljubljane dr. Prijatelj, ki se nahaja tu kot šolski nadzornik.

Obisk razstave je dober. Prireditve je v vsakem oziru uspeša. Za prevleko dvorane se je porabilo okrog 800 metrov platna. Mestna občina je dala vse prostore, zelenje, preproge, fotele in dr. brezplačno na razpolago. Tudi železniški ravnatelj Prokič je šel umetnikom na roko. Razstavilo je 12 umetnikov 75 izbranih del.

Domače vesti

* **Prihod rumunskega in čsl. zunanega ministra v Ljubljano.** Včeraj zarana ob 5.44 je s posebnim vlakom dospela v Ljubljano rumunska delegacija za konferenco Male antante na Bledu pod vodstvom zunanjega ministra Virgila Mitileu. Z delegacijo sta prispela iz Bukarešte tudi češkoslovaški poslanik Kunz-Jizerski in naš poslanik Čolak Antič. Kmalu nato ob 5.55 je s tržaškimi brzovlakom prispel češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš s soprogom in spremstvom, ki mu je šlo do Rakega nasproti. To so bili češkoslovaški poslanik v Beogradu Jan Seba, češkoslov. konzul v Ljubljani dr. František Resl in sekretar zunanjega ministrstva Stevan Stevanović. Na ljubljanskem kolodvoru sta se obe delegaciji takoj prijateljsko seznanili in medsebojno pozdravili, obema delegacijama skupno pa je izrekel pozdrav veliki župan dr. Baltič. Ob 7.28 sta se oba ministra dr. Beneš in Mitileu s svojim spremstvom odpeljala v posebnem vlakcu proti Lescau.

* **Vidovdan kot praznik narodne prosvete.** Ministrstvo prosvete je dostavilo vsem šolam okoliščino z naročilom naj se po čl. 15 pravilnika o organizaciji in delovanju odbora za Narodno Prosvetevanje: proslavi tudi letos Vidovdan kot praznik narodne prosvete. Pri tej proslavi naj sodelujejo vsa prosvetna, kulturna in humanitarna društva s koncerti, zabavami, predavanji in drugimi prireditvami, za katere naj se zbirajo dobrovoljni prispevki. Polovica teh prispevkov se pošlje fondu »narodnega prosvetevanja« (Min. prosvete) v Beograd, a druga polovica naj se uporabi za lokalne potrebe narodne prosvete.

* **Žela kabineta prosvetnega ministra** je imenovan dosedanjí šef kabineta ministra ver Marčetič. Dosedanji šef kabineta ministra prosvete Jova Jovanović je zopet prevzel dolžnosti šolskega nadzornika v beograjski oblasti.

* **Nikola Pašić v Karlovih Varih.** Kakor se je poročalo, je Nikola Pašić došel v Karlove Vire 7. t. m. Njegovo zdravstveno stanje se je od tega časa precej izboljšalo, izgubil je zadnje sledove zlatenice ter se počuti že tako dobro, da je pred par dnevi zapustil bolnišnico. Pašić stane v hotelu Savoy Westende, kjer se je te dni nastanil tudi predsednik dr. Masaryk, ki je istotako prišel v Karlove Vire na zdravljenje. Dne 15. t. m. je Pašić posetil predsednika dr. Masaryka in bil pri njem nad eno uro. V Pašićevi okolici se potrjuje vest, da se pričakuje v Karlovih Virih poset več kot 50 radikalnih poslancev in prijateljev g. Pašića.

* **Konferenca železniških direktorjev in načelnikov.** Danes se vrši v prometnem ministrstvu konferenca vseh železniških direktorjev, za katero bodo poročali prometnemu ministru Jovanoviću o tekočih poslih in o prometnem stanju. V četrtek so se v Slavenskem Brodu sestali vsi načelniki železniških direktorij, ki so razpravljali o zboljšanju našega železniškega omrežja. Na konferenci se je razpravljalo tudi o uvedbi novih spalnih in restavracijskih vagonov. Kot zastopnika prometnega ministra sta došla na to konferenco šef komercialnega oddelka Čukavac in šef aktivne kontrole generalne direkcije Lazar Milošević.

* **Osrednji urad za zavarovanje delavcev.** V Zagrebu se je predvčeršnjim pričelo zasedanje ravnanstvena osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Na dnevnem redu so razna administrativna vprašanja, zlasti vprašanje investicijskega programa. V razpravo pride menda tudi vprašanje ureditve uradniških plač pri tem zavodu. Ministrstvo za socialno politiko je zastopano po svojem delegatu inspektorju dr. Gligoroviću.

* **Na pariški univerzi** je bil te dni g. Stevan Čirković promoviran za doktorja političnih in ekonomskih znanosti. Akademija za mednarodno pravo v Haagu je dr. Čirkoviča odlikovala s tem, da ga je izvolila za gojenca nizozemske vlade za letošnji tečaj na akademiji. Dr. Čirković je prvi Jugosloven, ki je bil izvoljen za slušatelja te svetovno znane akademije za mednarodno pravo. Vsako leto se pripusti na to akademijo samo pet kvalificiranih inozemskih slušateljev.

* **Promocija.** Na graški univerzi bo jutri mag. pharm. g. Franc Mohar promoviran za doktorja filozofije.

* **Narodno priznanje zaslužnim za domovino.** Stalni odbor za izvrševanje zakona o narodnem priznanju zaslužnim za domovino je imel predvčeršnjim sejo v kabinetu ministrstva ver. Na seji so bili pregledani in ocenjeni načrti začasne nagrobne spomenike našim velikanom, ki bodo iz inozemstva prepeljani v Beograd. Načrte je izdelal Pera Popović, načelnik gradbenega ministrstva.

* **Smrtina kosa.** Umrli je včeraj na Golniku g. Jože Otoničar, šef prometnega oddelka poštne hranilnice, ki je bil znan kot izvrsten uradnik in odlično naprednjak. Pokop je vrši jutri ob 9. dopoldne na pokopališču v Križah na Gorenjskem. Pogreb g. Hinka Fajdiga, uradnika pri trvdri C. Poljak d. d., se vrši jutri ob pol 3. popoldne iz Gosposvetske ceste št. 6. — V Zidolah pri Brežicah je umrl g. Rudolf Presnik, trgovec občinski odbornik in odbornik kral. šol. sveta. Pogreb se vrši danes dopoldne. Blagim spomin, preostali pa naše iskreno sožalje!

* **Taborenje pod Triglavom.** Združenje slovenskih tabornikov (gozdovnikov) priredi v dnevi od 6. do 27. julija svoje drugo redno letno taborenje in sicer v Vratih pod Triglavom. Stroški za posameznika bodo znašali 70 Din na teden. Kdor se prikladi po 26. juniju, se ne bo mogel udeležiti taborenja. Novi člani se lahko prijavijo ob sobotah od 16. naprej v Narodnem domu, pri čisti, desno.

* **Podružnica Jugoslovenske Matice v Moravčah** priredi v nedeljo, dne 20. t. m. ob 3. popoldne na vrtu gostilne Fr. Oreha igro »Dobrodošli in za tem prosto zabavo z bogatim sporedom. Sodeluje domača godba na pihala.

* **Uniformiranje dijakov.** V ministrstvu prosvete se proučava predlog ali naj bi se s prihodnjim šolskim letom dijaki srednjih in strokovnih šol uniformirali ali pa vsaj uvede le enolične čepice. Z druge strani se predlaga, naj bi se uvedle samo primerne značke.

* **Avtomobili za sanitetno službo.** V ministrstvu za narodno zdravje je bil predvčeršnjim podpisani pravilnik o uporabi državnih avtomobilov za sanitetno službo. Po tem pravilniku ima vsaka bolnica pravico do dveh avtomobilov, beograjska bolnica pa do štirih.

* **Stalna umetniška galerija v Beogradu.** V Beogradu se je otvorila včeraj stalna umetniška galerija del naših upodabljalnih umetnikov v poslojpu akademije znanosti.

* **Razstava tehniške srednje šole v Ljubljani.** Na letošnjem ljubljanskem veleposojpu priredi Tehniška srednja šola svojo razstavo. Namen te razstave je predložiti javnosti ves današnji ustroj celega zavoda in buditi zanimanje za naše strokovno šolstvo. Razstavili bodo vsi oddelki zavoda, vsak oddelk pa samo nekaj svojih najizrazitejših izdelkov. Vsi razstavljeni predmeti so izvršeni kot šolska programska dela v lastnih delavnicah (ateljih, laboratorijih). Razstava je jubilejnega značaja. Zavod beleži v svoji kroniki letos tri pomembne obletnice: 25 let, kar sta bili »strokovna šola za obdelovanje lesa« in »strokovna šola za vezanje in šivanje čipk« (obe ustanovljeni l. 1888) združeni v »umetno obrtno strokovno šolo«; 15 let, kar je bila ista pretvorjena v »državno obrtno šolo« z novimi oddelki in se je preselila v novo zgradbo, ki jo je postavila mestna občina ljubljanska; 5 let, kar je dobil zavod svoj današnji naslov in se je vršila prva matura.

* **Obrtna razstava v Novem Sadu.** V Novem Sadu se dne 1. avgusta letos odpre obrtna razstava, ki se zaključi dne 10. avgusta. Na razstavi bodo zastopane vse panoge obrti.

* **Na meščanski šoli v Ribnici** je vpisovanje učencev in učenek 30. junija in 1. julija t. l. vsakokrat od 8.—12. dopoldne v pisarni ravnateljeva.

* **Na drž. meščanski šoli v Krškem** se vrši vpisovanje učencev in učenek za prvi razred dne 29. in 30. junija od 8. do 12. ure v ravnateljevi pisarni.

* **Izlet hrvatskih planincev v Slovenijo.** V dnevi 27., 28. in 29. junija priredi hrvatski turistični klub »Sljeme« več izletov v Slovenijo in sicer na Triglav, kjer prenočujejo v planinski koči na Kredarici in v Aleksandrovem domu; druga partija gre v Kamniške planine, tretja pa na Karavanke in sicer na Begunjsko in Stol.

* **Gradnja tunela na Ivanj-planini.** Dela pri gradnji velikega železniškega tunela na Ivanj-planini uspešno napredujejo. Nedavno si je prometni minister dr. Vasa Jovanović ogledal napredovanje dela. Kakor je izjavil novinarjem, je prav zadovoljen z dosedanjim uspehom, ki predpostavlja mojskro delo moderne tehnike. Vsa dela vrše domači inženjerji. Tujcev ni zaposlenih pri tem ogromnem podjetju. Tulec bo v treh letih dograjen.

* **Pogozdovanje golčav.** V ministrstvu za šume in rudnike se izdeluje nov program za pogozdovanje golčav v raznih krajih naše države. Posebna komisija je dovršila delo na terenu. Rezultati se v kratkem objavijo.

* **Poslovanje uprave Narodnega gledališča v Zagrebu** je v zadnjih dneh revidirala posebna komisija, ki je predvčeršnjim dovršila svoje naloge. Komisija je ugotovila popolno pravilnost v dosedanem poslovanju gledališke uprave tako v administrativnem kakor tudi v finančnem oziru. Komisija bo tozadevno poročilo predložila ministrstvu prosvete.

* **Ekskurzija gojencev pomorske akademije.** Gojenci trgovske pomorske akademije v Dubrovniku so se te dni na šolski ladji »Vila Velebita« podali na poučno potovanje ob južni in jugovzhodni obali Sredozemskega morja. Obiskali bodo Aleksandrijo, Port Said, Jafu in še nekatera druga važna trgovinska mesta.

* **Regulacija Gradaščice.** Po načrtih za regulacijo Gradaščice, Glinščice in Malega grabna bi se imel predvsem zgraditi nov jez v strugi Malega grabna pri Kozarjih. Ta jez je sedaj v glavnem dograjen, manjka le še zunanji omet in del tlaka pod jezo. Ker so se pokazali že sedaj nedostatki pri jezu, je zahteval glavni odbor za obdelovanje barja naj se pred končno kolavdacijo izvrši ugotovitev teh nedostatkov. Obenem je zahteval tudi vodopravno razpravo o napravi prekopa nad jezo na par. št. 302, k. o. Suliča in 1834 k. o. Dobrova kot izpopolnilno zgradbe jez. Ker predlagana uravnava struge Gradaščice nad jezo pri Kozarjih ne bo samo koristila jezu samemu, marveč bo varovala tudi zemljišča na desnem bregu pred nadaljnjim izpodkopavanjem in odnašanjem, predlaga glavni odbor, da se pritegnejo k plačilu stroškov tudi dotični posestniki. Veliki župan ljubljanske oblasti je določil poleg obravnave o časni kolavdaciji jezu tudi ogled in vodopravno obravnavo na lcu mesta glede prekopa s sestankom pri jezu v Kozarjih v soboto dne 19. junija ob 9. dopoldne. Najkasneje pri tej obravnavi je prijaviti volji komisije odgovora, ki se niso že prej uveljavili, vel. županu.

* **Prenos kosti Italijanskih vojakov.** Italijanska vlada je zaprosila potom svojega poslanstva ministrstvo ver za dovoljenje prenosa kosti več padlih italijanskih oficirjev, ki so pokopani v Beogradu, Stari Pazovi, Kasivu, na Krku, v Šabcu in drugod.

* **Italijanski financarji so streljali na naše selo.** Kakor poročajo s Sušaka, je na katarski strani hotel te dni nek 12 letni deček izhitel pri Reko dva kilograma kave. Opazili so ga financarji, vsled česar je deček bežal nazaj preko meje. Financarji so streljali za fantom tako, da so kroglo padle tudi v selo. Tako postopanje pomeni pač kršenje mednarodnih pogodb.

* **Sovjetska vlada intervenira za dr. Vukašina Markovića.** Poročali smo že ponovno o znanem črnogorskem odmetniku dr. V. Markoviću, ki je pobegnil v Avstrijo, da se ogne kazni, ki ga čaka v Jugoslaviji. Za dr. Markovića, ki se nahaja sedaj v dunajskih zaporih, je nedavno interveniralo rusko sovjetsko poslanstvo na Dunaju, češ da je ruski državljani, radi česar zahteva poslanstvo od Avstrije naj ga takoj izpusti na svobodo in ne izroči Beogradu.

* **Tropična vročina v južni Srbiji.** Iz Skoplja poročajo, da je v južni Srbiji nastopila v zadnjih dneh uprav tropična vročina. V Skoplju je prošli ponedeljek beležili toplomer na soncu 55 stopinj, v senci pa 36 stopinj Celzija. Tudi iz Šipa, Gjevglje, Kavadarja in drugih krajev poročajo o neznosni vročini.

* **V Ameriki ponesrečeni rojalci.** V Sheboyganu v Zedinjenih državah sta dve pivovarni v katerih je zaposlenih mnogo Slovencev. V pivovarni Gutsch se je koncem maja pripetila nesreča, katere žrtev je postal naš rojak Matija Eršev, rodom iz Mirne peči na Dolenjskem. Imel je opraviti pri kotlu s stisnjenim zrakom, ki gonil pivo po ceveh navzgor. V sled prevelikega zračnega pritiska se je kotel razletel in smrtno poškodoval našega rojaka. Počila mu je lobanja. Izdihnil je še istega dne. V Ameriko je prišel pred 14 leti. — V severoameriških rudnikih so se ponesrečili: Josip Videgar, Ivan Pintar in Ivan Perme.

* **Glavni obsojenec v mariborski carinski aferi je pobegnil.** Kakor doznava »Tabor« je Viljem Hobacher, ki je bil v znan carinski aferi obsojen pred mariborsko poroto na dve leti težke ječe, pobegnil iz Maribora. Domneva se, da je pobegnil v Avstrijo. Kavcija 100.000 dinarjev bo s tem zapadla.

* **Tri deklice utonile.** Iz Sušurca v Dalmaciji poročajo o težki nesreči. Na majhni jadrnici je zaradi pretežke nevihte hitelo več seljakov proti obali. A burja jih je zajela še na odprtem morju ter prevrnila ladjo. Tri deklice so padle v morje in izgubile v valovih. Pozneje jih je morje splavilo na obrežje.

* **Samomor učiteljice.** Učiteljica Zlata Egartner iz Preloga v Medimurju je preteklo nedeljo prišla v Varaždin z namenom, da izvrši samomor. Ni znano, kaj jo je gnalo v prostovoljno smrt, domneva pa se, da je nesrečna ljubezen bila motiv obupnega čina. V nedeljo dopoldne je prišla na dravski breg, kjer je odložila v travi klobuk in gornjo obleko ter skočila v dravske valove. V bližini se je kopalo par trgovskih pomočnikov, ki so opazili, da se neznana ženska potaplja. Z velikim naporom so jo oteli valovom, a bilo je prepozno. Mlada Zlata se je za vselej poslovila od sveta.

* **Falzificirani dinarski tisočaki.** Kakor javljajo iz Pariza, je bil nedavno v Thionvillen aretiran neki Srb, po imenu Živković, ki je bil zaposlen v premogokopu Delange. Aretiran je bil, ko je hotel v neki tamkajšnji italijanski banki menjati ponarejen tisočinski bankovec. Generalni ravnatelj naše Narodne banke, Novaković, je prispel v Nizozem, kjer je s preiskovalnim sodnikom Ledyjem ugotovil zvezo tega slučaja z veliko afero falzifikacije dinarskih bankovcev iz leta 1925, ki so jo razkrile jugoslovenske oblasti skupno z nemškimi oblastmi. Kakor znano, so v Dolsburgu v Nemčiji prišli na sled veliki množini ponarejenih dinarskih tisočakov. Domneva se, da je takih ponarejenih tisočakov v obtoku še približno 6000. Policija je v Delangeu aretirala Živkovičvega tovariša, nekega Milana Perliša, čegar brat Toma je pobegnil v Belgijo.

* **Ubeget tat in pesnik.** Iz zaporov okolišarja v Radovljici se je posrečilo pobegniti pred par dnevi 23 letnemu Lovru Krmeljcu, znanemu nevarnemu cerkvenemu tat. Znan je tudi kot »pesnik« in o tem njegovem talentu v zvezi z vlomilskim o »Jutro« že večkrat poročalo v celih člankih. Pred aretacijo je Krmelj stanoval v Ljubljani in sicer v Šiški, kjer se je za nekaj časa navezal na neko mlado vdovo. Ker jo je prišel polagoma zanemarjati in je posvečal svojo pozornost drugim, ga je vdova naznanila, češ da ima spravljeno sunljivo zalogo cerkvenih prtov, vsled česar je bil aretiran in spravljen v luknjo. Po prestani kazni se je pečal tudi z zvodništvo, vmes je pesnikoval t. j. koval pesmice o lepoti po sameznih deklic in kradel seveda zopet po cerkvah. Prišel je zopet v zapor nato pa se je preselil na Gorenjsko in se izdajal za poročevalca našega lista. Ker pa cerkve tudi po deželi niso imele miru pred njim, se je lepega dne zopet znašel v zaporu v Radovljici, kjer ga po običajno ni preveč veselilo in si je na zagonetan način pomagal na prosto.

* **Tatvine in vlomi na deželi.** V Kranjski gorji je vlomil v stanovanje Franceta Blenkusa neki Franc Vilfan, odprl njegov kovčeg ter mu izmaknil 500 Din gotovine ter več dragocenosti v skupni vrednosti 1000 Din. — Na Drami je ukradel posestniku Al. Mencinu neki Martin Čimperman 1100 Din gotovine in nekaj obleke ter nato izginil. V družbi pred kratkim v Ljubljani aretovanega vlomilca Franca Poljanca iz Orehovega se je nahajal tudi neki 20 letni Anton Gašpeti, ki se klati okrog po Dolenjski in se še vedno preživlja z tatvinami in vlomi. Zadnje čase pa se je pojavil tudi v kamniškem okraju kjer je vlomil pred par dnevi v hišo Franceta Ribiča ter mu odnesel za 1000 Din razne obleke. Par dni prej je vlomil v od-

stnosti domačih tudi v stanovanje kočarja Vinka Kokalja v Sp. Javorščici in odnesel zlato uro, več srebrnih verižic, 2 prstana in nekaj drugih dragocenosti v vrednosti 2600 Din. — Na Bregu pri Ptuj su neznani svedrovc vlomili te dni v trgovino Jožeta Zorkota ter mu odnesli za okrog 50.000 Din raznega manufakturnega in specerijskega blaga.

* **Italijanski dezertir v pasjem oddelku.** Na beograjskem kolodvoru so v sredo dopoldne našli v pasjem oddelku ekspresnega vlaka Italijana Joba Angelinija, ki je dezertiral iz Italijanske armade ter se na Raketu vthotapil v ekspresni vlak. Nameraval je v pasjem oddelku neopaženo pobegniti v Carigrad. Do nadaljnjega ostane begun v varstvu beograjske policije.

Ko je Avstria propadla...
Ko je Avstria propadla...

Iz Ljubljane

— Sprejemi pri velikem županu. Veliki župan g. dr. Vilko Baltič danes v petek ne bo sprejemal strank.

— **Strokovno združenje jugoslovenskih oblikovalnih umetnikov,** sekcija Ljubljana, ima izredni občni zbor dne 19. junija ob 17. v restavraciji »Ljubljanski dvor«.

— **Svet slušateljev ljubljanske univerze** sklicuje za jutri v soboto vse redne slušatelje ljubljanske univerze na prvi redni občni zbor, ki se bo vršil ob 15. na univerzi. Dnevni red je objavljen na društveni deski.

— **Poslovilna služba božja župnika** in konsentorja evang. cerkvene občine se vrši v nedeljo 20. t. m. ob 10. dopoldne.

— **Mestni popisni urad** bo radi snajenja uradnih prostorov dne 19. t. m. za stranke zaprt. Izvzeti so samo najnujnejši slučaji.

— **Mestna ženska realna gimnazija** v Ljubljani, danes ob 14. uri se odprla na imenovanem dekliškem zavodu razstava risarskih izdelkov in ženskih ročnih del, ki so jih go enke napravile tekom letošnjega šol. leta. Razstava ostane odprta od petka do nedelje vsak dan od 9. jutraj do 6. zvečer. Vstop prost. Vabimo stariše in prijatelje zavoda, da si številno ogledajo to zanimivo razstavo.

— **Sprejem v I. letnik drž. moškega učiteljskega v Ljubljani** se bo vršil dne 30. junija 1926. ob 9. naprej. Pogoji za sprejem: dovršeno 15 leto, telesno in duševno zdravje in v dobrih uspehom dovršena nižja srednja šola ali četrti razred meščanske šole istega dne od 8.—9. se bo vršilo tudi vpisovanje v I. razred deške vadnice.

— **Na drž. ženskem učiteljskem v Ljubljani** je vpisovanje v I. letnik v sredo 30. junija ob 9. do 12. Učence, ki se žele vpisati, naj se zgledajo osebno in prinesejo seboj krstni (rojni) list in zadnje šolsko izpovednico (4. razreda srednje ali meščanske) šole. Isti dan, 30. junija od 8. do 10. je tudi vpisovanje v I. razred dekliške vadnice. Starši naj otroke, ki jih žele vpisati, pripeljejo seboj in prinesejo njihov krstni (rojni) list in potrdilo o cepitju na oboje. Podrobnosti o obojem vpisovanju so razvidne na deski v veži šolskega poslopja.

— **Akademikom in srednješolcem v Ljubljani.** V nedeljo 20. junija se vrši ob 10. dopoldne v dvorani Kazine manifestacijski občni zbor podpisanega kluba. Ker je to Vaš stanovski sporilni klub, se vkladno vabite, da se zbora udeležite in da pristopite v klubove vrste. — Odbor ASK Primorje.

— **Akademikom — abstinentom.** Pripravljalni odbor Akademikega društva »Treznost« sklicuje za 18. t. m. ob 15. v balkonsko dvorano ljubljanske univerze pod pokroviteljstvom SSLU ter svoje matice abstinentnega društva »Treznost« ponovno svoj ustanovni občni zbor. Članom društva udeležba obvezna. Vabilo se pa tudi drugi akademiki, ki so naklonjeni boju proti alkoholizmu, da se zbora udeležijo in pristopijo kot člani. Pripravljalni odbor.

— **Primorskim rojalcom!** V nedeljo 20. junija se vrši ob 10. dopoldne v dvorani Kazine manifestacijski občni zbor podpisanega kluba. Ker nosi klubov ščit idejo, ki vam mora biti posebno draga, Vas pozivljamo, da se našega zbora udeležite v kar največjem številu. — Odbor ASK Primorja v Ljubljani.

— **Nesreča vsled splašene konja.** K včerajšnji tozadevni notici nam poročajo, da se je konj, vprežen v osebi voz na dvorišču hotela Tratinik splašil, ker je g. L. v prepiru z ženo pograbil za bič in pri tem udaril tudi konja. Večje nesreče ni bilo.

— **Vandalizem.** Na ograenem vrtnem zidu šolskega poslopja v Komenskoga ulici je ponoči nekdo izrezal skoro 1 m² pločevine. Obenem je odnesel tudi pločevinasto pokrivalo vrtnega zidnega stebra. Škode je za 400 Din. Nesramnega tatu zasleduje policija.

— **Ubeget tovarnar.** Ljubljano in trgovske kroge že dalj časa razburja vest, da je neznano kam pobegnil tovarnar peči Filip L. Njegov beg ni ostal talen, ker si je dan prej izposodil od lastnika avtomobilske garaže Ivana K. v Šiški osebni avtomobil, ki ga je uporabil pri begu. Z avtomobilom se je odpeljal na Stajersko kjer je imel v bližini Ptuja defekt, naka je voz pustil pri nekem posestniku. Sam je odšel nato v mesto in se nastanil pri trgovcu z likerji Schön

feldu, ki ga je pod različnimi pretevezami ogoljufal za okrog 5000 Din. S tem denarjem je ubeget tovarnar nato izginil brzokone preko meje.

— **Polijske prijave.** Od srede na četrtek so bili prijavi eni policijski sledeči slučaji: 1 tatvina, 2 prestopa kaljenja nočnega miru 1 pogrešana oseba, 1 poneverba, 1 prestop ek obrtnege reda, 1 prestop ek hoje po železnici in 22 prestopov cestnega policijskega reda. Aretaciji sta bili izvršeni dve in sicer: 1 radi beračenja in 1 radi vlačugarstva.

V nedeljo, 20. t. m. MATINEJA v opornem gledališču.

— **Nerodna kolesarja.** Nesreče, povzročene po nerodnih in nepravilnih kolesarjih, niso redke. Njihove žrtve so pasante najbolj pogosto otroci, pripeti se, da go izkupilu tudi kolesarji sami. Tako sta v sredo popoldne trčila pred državnim kolodvorom v Šiški Pavel Plešnik ter Gregor Breznik ter se vsled padca oba opraskala. Poleg tega se je Brezniku močno poškodovalo kolo. Škodo bo moral poravnati Plešnik, ki je nesrečo povzročil s tem, da je z desne zavozel v Breznika.

— **Prefrigan sladoledar.** Sladničar Henrik Kemeter v Šiški je vzel pred kratkim v službo nekega Franceta Bajdeta ter ga poslal z vozom po mestu prodajati sladoled. Bajde je svoj posel nekaj dni opravljal z velikim navdušenjem in prihajal redno vsaki večer z izkupičkom k gospodariju. V sredo je bilo zunaj precej soparno in Bajde je zopet delal dobre kupčije. Vozil je sladoled po vsem mestu in z glasnim kričanjem »Sladoled! privabljal kupce k sebi. Zvečer je prešteval denar in ugotovil, da znaša izkupiček okrog 300 Din. Štel je enkrat dvakrat, tedaj pa ga je zalahal vrag in zadelo se mu je naenkrat škoda, da bi oddal denar delodajalcu. Odločil se je hitro: pustil je voz za kostanjem in v Lattermannovem drevoredu, sam pa je izginil v mesto na zabavo, nato pa z mačkom neznano kam.

— **Tatinski obisk.** Razmeroma največ tatvin po stanovanjih se pripeti izmed predmetov v Vodmatu in na Selu. Tatovi oprežujejo okrog hiš in se prikladejo v ugodnem trenutku v stanovanje, na raje pač, ako so prepričani, da se nahajajo domači izven doma. V sredo popoldne se je umaknila soproga nadučitelja Draga Leban, stanujoča na Selu št. 51, samo za hip iz svojega stanovanja in se pomudila pri sosednji stranki. Kratak čas pa je že izrazil neznan uzmovik ter ji odnesel 250 Din vredne nove lakaste čevlje. Oškodovanka je tatvino opazila, ko za tatom že ni bilo ne duha ne sluha.

— **Izgnubil se je potni list** včeraj dopoldne na Mestnem trgu. Pošteni na ditelj se prosi, da ga odda čimprej lastnici.

— **Dva kanarčka sta ušla na Bregu.** Kdor bi jih izsledil naj sporoči to dr. Tavčarjem, Breg št. 8.

Iz Maribora

— **Razstava na zavodu »Vesna«** traja od 20. do 22. t. m. Odprta je dnevno od 9. do 12. in od 14. do 18.

— **Umetnostna razstava Cottič-Mezan** ostane odprta še do nedelje in sicer vsak dan od 8. do 17. v kazinski dvorani.

— **Dva mariborska zdravnikoma brez stanovanja.** Radi premembe posesti sta bili dvema mariborskima zdravnikoma odpovedani stanovanji. Brez stanovanja je ostal primarji internega oddelka državne bolnice g. dr. Matko in zdravstveni referent pri velikem županu g. dr. Karel Jurečko.

— **Matura na ženskem učiteljskem v Mariboru.** Poleg v »Jutru« že imenovanih maturantini na drž. ženskem učiteljskem sta napravili zrelostni izpit tudi gđ. Tilka Potočnikova iz Letuša in Eleonora Stergarjeva iz Maribora, kar je bilo pomotoma izpuščeno v tozadevno poročilu v št. 134. Naše tozadevno poročilo moramo tudi v toliko spopolniti, da je napravila Stergar Lore zrelotni izpit z odličnim uspehom.

— **Konkurenca.** Zadnji čas se pri mariborskem »Slovincu« pečajo specijelno z zdravniškim vprašanjem. Nedavno so poglgnali g. Frana Z. v boj za nakup sanatorija za porodnišnico, ki bi ga naj država drago plačala. Potem so se ogreli za židovskega zdravnika v nekem zdravilišču in končno se je zopet g. Fr. Z. spraval nad zdravniško specialista za očesne bolezni, ki se namerava v kratkem naseliti v Mariboru, kjer izvršuje sedaj prakso specialista za očesne bolezni in en zdravnik, ki je istočasno specialist za nos, grlo ter je menda posebno pristrasel gospodi iz škofije. In tako je strah pred konkurenco oživel klerikalno skrb za očesno bolne v Prekmurju, kjer bi baje naj ostal specialist dr. G. mesto da bi hodil delat konkurenco v Maribor.

— **Fanatizem katoliškega duhovnika.** Včerajšnji »Tabor« prinaša dopis nekega kmetovalca iz Murske Sobote, v katerem le-ta naglašja, da ga je nedavno opozoril novo došli kaplan v Murski Soboti, da ne bo pri spovedi dal nobenemu odveze, kdor je naročen na »Domovino«, češ da imajo duhovniki to naročilo pismeno od škofa dr. Karla. Z ozirom na ta dopis postavlja »Tabor« javno vprašanje na lavantinskega škofa g. dr. Karla, koliko odgovarja ta izjava njegovega podrejenega duhovnika resnici.

— **Nov katehet.** Na moškem učiteljskem v Mariboru je bil imenovan na mesto vpo-kojenega mzg. Vrežeta g. Pavel Živornik.

— **Nove zgradbe v Mariboru.** Tukajšnji urar in juvelir g. Vizjak bo v Kamniški ulici nasproti vile župana g. dr. Leskovarja zgradil enonadstropno vilo. Poleg te vile namerava zgraditi višji gradbeni svetnik g. inž. Černe stanovanjsko hišo. — Prav tako bo ravnatelj Mestne hranilnice g. Vodeb v Vi-narski ulici nasproti viinarski šoli zgradil vilo. V bližini namerava zgraditi stanovanjsko hišo za carinske uradnike. Po načrtu naj bi bile vse te stavbe pod streho že do nastopa zime.

Naši onstran granic

— Na parniku «Cleopatra», ki je v pravi v Lloydovi ladjelovci v Trstu, je padel 25letni delavec Vinko Ražem, ko je vlek na krovu neko vrvo, skozi odprtino v skladišče kakih 12 m globoko. Težko poškodovanega so takoj prenesli v bolnico. Njegovo stanje je obupno.

— Za »podeštata« v Ljovranu je imenovan Bruno Persič in za »podeštata« v Vercinju cav. Palčić Oba sta štata.

— Na železniški tir se je vlegel pri Sv. Ani 45letni trgovec G. Holuska iz Trsta in čakal, da ga je vlak povozil. Glava je bila nad rameni odrezana. Sodna komisija je ugotovila samomor. Holuska je bil družabnik trgovskega podjetja, ki je šlo raskovo pot. Da se izogne zaporu na ovadbo svojega upnika, je bil prostovoljno v smrt.

— V Komnu na Krasu je umrla po težki in mučni bolezni vobče spoštovana gospa Karolina Vičič roj. Strekelj, mati šolskega upravitelja v Pušavi g. Stanka Vičiča in sestra višjega nadzornika za svilo prejo v Slavoniji g. Ludovika Streklja. Naj v miru počiva!

— Oproščeni. Urednik »Goriške Straže« g. P. Kemperle je bil v ponedeljek pred goriškimi sodiščem oproščen obtožbe glede na zaplenjeni članek »O pravem času in na pravem mestu«. Branitelj dr. Stecchina je povdarjal, da Slovenci ljubijo svojo narodnost in svoj jezik enako kakor Italijani ljubijo svojo narodno samobitnost. Ni misliti, da bi se Slovenci odklonili svojemu jeziku in narodnosti, kakor niso tega storili

Iz Celja

— Abiturijentski večer priredbe abiturijenti celjske realne gimnazije v soboto 19. t. m. zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma«. Posebna vabila se ne bodo razposiljala, vabilo se vlijudno vsi prijatelji dijaštva.

— Prosta stanovanja. Stanovanjsko sodišče v Celju razglašalo več prostih stanovanj, za katere morajo zainteresirane stranke vložiti prošnjo najkasneje do 22. junija opoldne. Več le razvidno iz razglasa na uradni deski.

— Okladanje lesa na prostorih mestnega okoliša. V zadnji seji celjskega občinskega sveta se je odklonil priziv Prevoznega društva v Celju proti odloku mestnega magistrata celjskega, da ne sme odkladati lesa na prostoru pred carinarno. Odklonitev se je utemeljevala s tem, da je treba za takšno stalna lesna skladišča v mestnem okolišu posebnega obrtnega dovoljenja. Mestna občina bo trpela v bodoče odkladanja lesa na dvoriščih in drugih prostorih le, ako les ne bo ležal tu več kot 48 ur. Sklep je iz več zlasti pa tudi iz varnostnih ozirih le pozdraviti. Občinski svet pa je pokazal v tem vprašanju konsekvenco, ker je zabil odločanje lesa v mestu tudi že drugim strankam.

— Nabori, ki so se včeraj vršili v Celju so bili precej mirni. Ti nabori so bili v telovadnici meščanske šole, kar po našem mnenju nikakor ni pravilno. Mislimo, da bi se dalo dobiti zato že kakšne druge prostore.

— Za Sokole. Bratje in sestre, ki so oddali svoje potne liste društvu v svrhu preskrbe vizuma za potovanje na zlet v Prago morajo najkasneje do petka vplačati društvu znesek 80 Din. za avstrijski vizum in stroške. Oni, ki imajo kolektivni potni list, plačajo samo 10 Din. Kdor omenjenega dne ne plača tega zneska, si mora preskrbeti vizum sam.

— Občni zbor društva Dijaški dom v Celju se vrši v petek, dne 25. junija 1926. ob 20. v klubovi sobi Celjskega doma. V slučaju, da redni občni zbor ob 20. ne bo sklepčen, se bo vršil v smislu § 6. društvenih pravil pol ure na to v istih prostorih in v istim dnevnem redom drugi občni zbor, ki bo sklepal pri vsakem številu navzočih članov.

doselej tekem svojega več nego tisočletnega bivanja v teh krajih.

— Gregorčičevo sliko so morali odstraniti na ukaz orožnikov iz neke boljše restavracije v Ajdovščini. Izginiti je morala s stene tudi reklama Ljubljanske kreditne banke.

— Ker so peti slovenske pesmi, so bili nekateri fantje iz Ročinja pred sodiščem v Kanalu obsojeni na globo 20 lir vsak.

— V Idriji je bilo končno izvršeno imenovanje zdravnika za konsorcijsko bolnišnico. Imenovan je kirurg dr. N. Fr. Bragion. V kratkem bo imenovan zdravnik za okoliške občine.

— Za ogromne svote so bile oškodovane občine ob gorenji Soči s strani kobarške in bovske izterjevalnice. Obtoženci, ki jih je deset, 8 Italijanov in 2 Slovence, so bili pripeljani k razpravi pred sodišče v Gorici. Obtožnica navaja, da so A. Tomaso, F. Nicoloso, G. Tassinari in G. Tondolo ponesrili svoto 69.915,70 lir pri kobarški izterjevalnici in oškodovali občine Drenčeno, Idriško, Livek in Trnovo za 72.000 lir.

— V nedeljo dopoldne ob 11. nastopila na igrišču SK Ilirija tudi rezervi SK Jadrana in ZSK Hermesa in sicer v prvenstveni tekmi.

Od sobote dalje: ŠPIJON

Kino Ideal

Sport

Ilirija : Rapid

V nedeljo dne 20. t. m. se odigra ponovna prvenstvena tekma med mariborskimi Rapidom in Ilirijo, za katero vlada neobičajno zanimanje, kar pa je tudi popolnoma umljivo.

Za prvenstvo Slovenije v nogometnem sportu se srečata dva rivala, katere sta znana po svoji ambiciji in poštovanosti. Vendar ima Ilirija pred Rapidom velik plus vsled večjega tehničnega znanja, rutine in to, da igra na lastnem terenu. Kljub temu pa ne sme podcenjevati Rapida, čegar moštvo je ravno ob priliki prve tekme dokazalo, da je zelo nevarno in da zna izbornost streljati na gol.

Vsled navedenih dejstev je pričakovati res zanimive borbe, katere izid ima odločiti, kdo od obeh klubov bo zastopal Slovenijo v tekmah za državno prvenstvo.

V nedeljo dopoldne ob 11. nastopila na igrišču SK Ilirija tudi rezervi SK Jadrana in ZSK Hermesa in sicer v prvenstveni tekmi.

Enajstmetrovka ostane

Nedavno je International Board imel v St. Andrews na Škotskem svoje redno zbiranje. Zastopane so bile Anglija, Škotska, Irsko in Wales ter FIFA po Francozo Delaunay in Nemcu dr. Bauwensu. Najvažnejši predlog, o katerem so razpravljali, je stavila Škotska, ki zahteva, naj se enajstmetrovka v sedanjih oblikah odpravi in naj se nadomesti s prostimi strelci z onega mesta, kjer so se kršila pravila. Predlog so po kratki debati umaknili ter ostanejo torej v veljavi dosedanja pravila o enajstmetrovki. Kake izpremembe pravil niso bile sklenjene. Zbiranje je vzelo na znanje, da FIFA priznava suvereniteto International Boarda v pogledu pravil ter je naslovilo na mednarodne nogometne saveze prošnjo, naj se po vsem svetu enotno in točno uporabljajo pravila International Boarda.

Službene objave LNP

(Seja p. o. dne 16. VI. 1926)

Verificirajo se za SK Ilirija igr. Bergles Ladislav in Zupančič Ivan II, oba s pravom nastopa 24. VI. 1926; za SK Svoboda (Maribor) igr. Plasonig Josip s 30. VI. 1926; za TSK Merkur Kramer Hubert, Herzog Emerik in Vogrine Rudolf, vsi s 30. VI. 1926.

V nedeljo 20. VI. 1926 določene pokalne tekme drugega kola odpadejo, odigrata pa se na igrišču SK Ilirije ob 10. pr. tekma SK Jadrana rez. : ZSK Hermes rez., ob 17.30 prvenstvena tekma SK Ilirija : SD Rapid.

II. kolo pokalnih tekem se vrši, ako ne nastopi reprezentanca LNP v Zagrebu dne 27. VI. 1926, finale ljubljanskega okrožja pa dne 29. VI. 1926.

Službujoči odborniki LNP dne 20. VI. na igrišču SK Ilirije dopoldne g. Matjašec, nadz. nad red. in blag. službo; popoldne blag. službo g. Buljevič, vrh. red. g. Cimporman, ostalo red. gg.: Sircelj, Zajc, Kušner.

Obdobi se naknadno gostovanje igr. Omana in Pleša J. pri SK Jadrana dne 26. V. ter igr. Šiška pri SK Slovanu dne 6. VI.

SK Ilirija ima postaviti k popoldanski tekmi šest starejših rediteljev. Tajnik II.

Manifestacijski izredni občni zbor ASK Primorje. V nedeljo dne 20. t. m. ob 10. uri se bo vršil v kazinski dvorani manifestacijski izredni občni zbor ASK Primorje. Poleg običajnega in že objavljenega dnevnega reda bo navedena izredna skupščina razpravljala tudi o razmerju, odnosno o pogajanjih med obema vodilnima kluboma Slovenije — med ASK Primorjem in SK Ilirijo. Na skupščino so povabljeni poleg sportnih tudi vse druge javne korporacije.

Članstvu in prijateljem ASK Primorje! V nedeljo 20. junija se vrši ob 10. uri v dvorani Kazine manifestacijski občni zbor ASK Primorje s sledečim dnevnim redom: Otvoritev po predsedniku, pozdravi delegatov, poročilo o sportnem in društvenem delovanju, finančna anketa, absolutorij, izprememba pravil, poročilo o pogajanjih z Ilirijo, resolucija javnosti. Pozivamo članstvo in prijatelje kluba, da se našega zbora udeležijo v častnem številu. Odbor ASK.

Nogometna sekcija ASK Primorje vabi delegate onih klubov, ki so prijavili svoja moštva za juniorski turnir, na sestanek, ki se bo vršil danes ob 20.30 v Narodni kavarni. Dnevni red: Volitev odbora, določitev terminov in zbiranje protivnikov.

Hazena sekcija ASK Primorje. Danes ob 18.30 na igrišču Atene tekma z Ilirijo. Igralke: Kršič, Prekuh, Kump, Zanner, Cargonja, Jenko, Erbežnik, Vidic, Modic J. morajo biti na prostoru najkasneje ob 18.15. Dres in copatke prinesiti s seboj. Trener.

Službeno iz odbora za kaz. sodnikov. Sklicujem za danes ob 21. v Narodno kavarno sejo ter pozivam na isto gg. Vodišča in Deržaja. Predsednik.

SK Jadrana. Danes v petek ob 20. uri seja upravnega odbora. Vsi odborniki se morajo te seje sigurno udeležiti. Dnevni red v. žen. K seji se pozivata kapetana I. moštva in rezerve. Predsednik.

FC Bern na Reki. FC Bern je v torki igral na Reki proti tamošnji Gloriji ter zmagal z 2:1. Ta rezultat je dokaj časten za Glorijo. Švicarsko moštvo igra jutri v soboto ter v nedeljo v Splitu.

Dopisniki v Krikem. Prosimo, da se na svojih poročilih podpisate s polnim imenom, ker jih sicer ne moremo priobčiti.

Klub slov. kolesarjev v Celju je priredil dne 13. t. m. propagandno dirko na progi Celje-Zalec (8 km). Izidi so sledeči: Senorji: I. Horvat 19.50, 2. Homšak 19.53, 3. Gračner F. 20.40. Pri glavni dirki je kot prvi prispel na cilj Stegu Ferdo v času 16.40 tik za njim Šumer Avgust 16.41, tretji Stegu Stanko 17 min. Najboljši čas je dosegel Gračner E., ki je vsled defekta 4 min. pozneje startal ter progo prevozil v 16 min.

Včerajšnji nogomet na Dunaju. Prvenstvena tekma Hakohs : Floridsdorfer 3:2 (2:2), prijateljska Rapid : Slovan 2:1 (2:1).

Gospodarstvo

Naše gospodarske prilike

(Iz tajniškega poročila na plenarni seji Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

Naš splošni notranji gospodarski položaj je ostal v času od zadnje plenarne seje, to je od 20. aprila t. l., skoro neizpremenjen. Izgledi na žetev so po sedanjem stanju posevkov z malimi izjemami prav dobri. Naša trgovinska bilanca za leto 1925. je po nedavno objavljenih podatkih s 13 milijoni zlatih dinarjev aktivna. Vrednost dinarja je ostala tudi preko najtežjih pomladnih mesecev stabilizirana. Notranja kupna sila dinarja se v zadnjih dveh mesecih ni nič okrepila. Indeks cen poljskih pridelkov znaša še vedno 1420, dočim dosega indeks cen industrijskih izdelkov 1705, v gradbeni stroki pa celo 1890. Ugotoviti moramo, da se naša carinska politika na to okolnost prav nič ne ozira. Ponovna akcija Narodne banke pri dezaniranih zavodih za znižanje obrestne mere dosedaj še ni pokazala željenega uspeha, največ zaradi tega, ker se davčna obremenitev in socialne dajatve niso znižale v razmerju porasta vrednosti dinarja. Položaj davkoplačevalcev je ostal zaradi padajočih rentabilnosti obratov kritičen. Nedavno objavljena uradna statistika davčnih eksekucij izkazuje v prvem četrtletju letošnjega leta 8168 mobilarnih ručič, 38 mobilarnih prodaj in 78 primerov vknjižb. Zaostanki na neplačanih davkih iz prejšnjih let pa se lahko cenijo na 10.000.000 dinarjev.

Od celokupnega kredita v znesku 1323 milijonov so imeli gospodarski krogi pri podružnicah Narodne banke v Ljubljani in v Mariboru ob koncu 1925. leta 125,6 milijona dinarjev, torej 9,5 odstotka vseh odobrenih kreditov, katerih je bila deležna 301 tverka. Sprito naštetih okolnosti je naravno, da se obratni položaj industrije in obrti ni mogoče izboljšati. Tožbe nad pomanjkanjem naravnih surovin in investicijska aktivnost je ostala zaradi pojačane štednje tudi v tej dobi minimalna.

Med važnejšimi gospodarsko - političnimi dogodki v dobi od zadnje plenarne seje brezimno predvsem sprejetje zakona o trgovinski pogodbi in o gospodarskih konvencijah z Avstrijo in z Italijo ter predložitev zakona o izenačenju neposrednih davkov Narodni skupščini.

Istočasno se je pojavil tudi nov načrt za kono o gospodarskem svetu in se je postavilo vprašanje njegovega uzakonjenja na dnevni red.

Oubenem s trgovinsko pogodbo z Avstrijo je bila sprejeta cela vrsta za obmejni pas severne Slovenije gospodarsko zelo važnih specialnih sporazumov, med njimi veterinarski sporazum, sporazum o pašah, o ureditvi obmejnega prometa, sporazum o komunikacijah in plovi in obmejnem pasu, sporazum o električnih napravah, o regulaciji Mure, o turističnem prometu in izkoriščanju vodnih sil.

Trgovinska pogodba z Avstrijo je sklenjena po besedilu samo na leto dni. Naša trgovinska bilanca z Avstrijo, ki je izkazovala leta 1924. še velik aktivni saldo, je po koncesijah, ki so ji dane po novi trgovski pogodbi že leta 1925., ko je bil tarifni del samo tri in pol meseca v veljavi, že uravnotežena in je udeležba Avstrije na naši zunanji trgovini padla na 18 odstotkov. Z uvedbo novih znižanih carin, ki so spreminile tudi prejšnjo pogodbeno bazo, se bo ta položaj na našo škodo le še poslabšal. Zato postaja vprašanje potrebe revizije trgovinske pogodbe z Avstrijo že aktualno.

Te dni je Narodna skupščina sprejela tudi devet konvencij, ki so bile sklenjene za ureditev gospodarskih odnosov med našo kraljevino in Italijo, ki je v naši zunanji trgovini na prvem mestu in ki je leta 1925. participirala na našem uvozu z 18,7 odstotka in na našem izvozu s 25 odstotki. Med ostalimi zakonitimi konvencijami je splošno za Slovenijo največje važnosti konzularna konvencija in konvencija o naseljevanju, ki tudi predvideva pravice obojestranskega naseljevanja in svobodnega udeleževanja v trgovini, obrti in industriji. Z uzakonjenjem teh pogodb stopa gospodarstvo v Slovenijo, kot najbolj eksponiranem obmejnem delu naše države, brezdvomno v novo fazo razvoja.

Na ureditvi trgovinskih odnosov z ostalimi državami se intenzivno deluje. Pogajanja z Albanijo in Anglijo so tik pred zaključkom, pogajanja z Madžarsko, ki uživa sicer že od 3. julija 1924. leta v carinsko-tarifnem oziru povlaščenje največjih ugodnosti, so bila pretekli mesec prekinjena in se bodo nadaljevala jeseni. Na tej pogodbi je predvsem interesirana Dravska dolina in celo Prekmurje. Zbornica je opozarjala med svojimi predlogi na potrebo otvoritve prometa preko Hodoša in Dolnje Lendave ter na čimprejšnjo ureditev obmejnega prometa po analognih načelih kot z avstrijsko republiko.

Po nalogu ministrstva je zbornica izvršila anketo in predložila gradivo za trgovinsko pogodbo z Belgijo in Španijo, ker se pričakuje, da bo tekom letošnjega poletja prišlo do zaključitve pogajanj z zapadnimi državami in da se bodo tudi zaključila že priča pogajanja s Francijo ter tako dal naš izvozni trgovinski nov polet za razširjenje direktnih stikov z zapadnimi tržišči.

Do pogajanj s Češkoslovaško, s katero imamo zelo pasivno trgovinsko bilanco, ni prišlo. Tudi niso kljub našim prizadevanjem še dosedaj urejeni trgovinski odnosi z Grčijo, kjer ima konec tega meseca stopiti v veljavo nova avtonomna tarifa, ki visoko obremenjuje vse naše uvozne predmete, ter s Turčijo, ki ovira naš uvoz tjaka z uvažanjem visokih carinskih surtakov, ki dosegajo do 300 odstotkov uvozne cene.

Paralelno s gospodarsko - političnimi konvencijami se bliža zaključitvi tudi sestava direktne tarife za promet med našo kraljevino in Italijo, od katere upamo, da bo prinesla našemu izvozu lesa znatne olajšave. Uveljavljenje te tarife postaja nujno sprito vedno težjih konkurenčnih razmer na italijanskih lesnih tržiščih, ki so se zaradi padca rumunskega leja in konkurence pomorskega izvoza rumunskega leja v zadnjem času zelo poostrele.

Gospodarska kriza je kljub lani izvedeni tarifni reformi povzročila znaten izpad dohodkov železnice in s tem otežila začetno delo tarifnega odbora. Med ukrepi, sklenjenimi na zadnjih sejah, je za našo cementno industrijo važno ukinitve znižane tarife za prevoz dalmatinskega cementa. Vprašanje reekspedij še ni rešeno. Tudi še ni izdan že davno izdelani nov pravilnik za dostavo vagonov na industrijske tise. Edino vprašanje vozine za povratek privatnih va-

gonov je v zmislu naših zahtev ugodno rešeno.

Zbornica posveča sedaj posebno pažnjo ureditvi vprašanja tarif za dovoz lesa na manipulacijska skladišča. Povoljna rešitev tega vprašanja je za uravnoteženje našega konkurenčnega razmerja z Italijo in Avstrijo neobhodno potrebna.

Tarifne konference na Reki so končale s zadovoljivim uspehom ter se je tudi za naš tranzit preko Postojne in St. Petra na Sušak dovolil 50 odstotni popust, ki velja za blago, ki je namenjeno na Reko.

Po sprejetju zakona o Obrtni banki je postalo vprašanje njenega čimprejšnjega aktiviranja zelo aktualno. V to svrhu je sklicala Obrtniška zbornica v Beogradu dne 25. aprila anketo, na kateri se je razpravljalo o definitivni sestavi pravil Obrtne banke. Sprejeti načrt je bil predložen ministrstvu trgovine in industrije v odobritev, a do danes še ni odobren. Pogodi za podpisovanje akcij so razmeroma ugodni ter je zato želeli, da bi se slovenski obrtniški krogi odzvali podpisu delnic v čimvečjem številu ter na ta način dokumentirali svoj interes na tem zavodu in praktično dokazali potrebo po osnovanju podružnice v Ljubljani.

V sredini javnega interesa in posebno pažnje gospodarskih krogov je sedaj vprašanje izenačenja davkov. Zakon o neposrednih davkih, glede katerega je bila tudi naša zbornica pozvana, da predloži finančnemu ministrstvu svoje pripombe in predloge, se nahaja pred Narodno skupščino in želeli je, da se ta prepotrebna reforma čimprej uvede in napravi s tem sedanji neenaki davčni obremenitvi definitivni konec.

Nadalje se nahaja pred skupščino tudi načrt zakona o valorizaciji bilančne vrednosti pri industrijskih družbah in načrt zakona o hipotekarnih zastavnih listih in komunalnih obveznicah, ki sta za gospodarske kroge velike važnosti. Zbornični predlogi glede prvega žal niso bili v željenem obsegu vpleteni, dočim glede drugega zbornica ni dobila prilike, da se z določbami upozna in o njih poda svoje mišljenje.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (17. t. m.). Pšenica: baška, 1 vagon 337,50; sremška, 3 vagoni 330; banatska, pariteta Zenta, 1 vagon 335. Turšica: baška, 6,5 vagona 150—152,50; baška, okolica Sombor, 2 vagona 152; baška, Bos. Brod, 1 vagon 165; banatska, 4 vagoni 142,50; sremška, Vukovar, 2 vagona 160. Tendence nespremenljive.

Dunajska borza za kmetijske produkte (16. t. m.). Čvrstejša ameriška in budimpeštanska poročila. Na Dunaju živahnije vpraševanje, a ponudbe še vedno male. Uradno notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šillingih: pšenica: domača 47—47,50, potiska 49,50 do 51,50; ječmen: domači 30—33,50; rž: marchfeldska 27—27,25; turšica: 22,75 do 23,75; oves: domači 30—31; moka: 40: domača 82,50—85,50, madžarska 80—85, jugoslovenska 78—83.

Razsodišče ljubljanske borze. Zaradi sodnih postopkov se ustne rasprave pri razsodišču ljubljanske borze za blago in vrednote v času od 15. julija do 25. avgusta ne bodo vršile.

Promet z devizami in valutami v Italiji. Poročilo smo, da se je s kraljevim dekretom uvedla v Italijo zopet svoboda prometa z devizami in valutami. Vest je popraviti v toliko, da se je samo uknila zabrana trgovanja z devizami in valutami na drugih borzah razen v Milanu in Rimu. Omenjeni dekret drugače pomenja omejitve devizne in valutne trgovine, ki je postavljena pod nadzorstvo deviznega urada v finančnem ministrstvu.

Poučni shod v svrhu spoznavanja in raziranja hmeljskih škodljivcev bo priredilo Hmeljarsko društvo za Slovenijo v nedeljo 20. t. m. popoldne po cerkvenem opravilu v šoli v Grižah. Hmeljarji, pridite vsi, ker škodljivci se množe!

Borze

17. junija.

LJUBLJANA. Vrednote: investicijsko 71,5—74, Vojna škoda 303—306, Celjska posojilnica 193—0, Ljubljanska kreditna 175 do 195, Merkantilna 100—0, Pražedionna 864—0, Slavenska 49—0, Kreditni 165—175, Strojne 70—0, Trbovlje 327—0, Vevče 100—0, Stavba 55—65, Sešir 103—0. — Blago: Zaključek: bukovke deščice (tavole), uso Croatia, monte, čok vagon meja, 2 vagona 1000—1100 (1000).

ZAGREB. V elektih malo večji promet. Vojna škoda slabša. — Dinar je bil danes v Curihu čvrst in je poskočil na 9,13. V Zagrebu so vse devize oslabele razen Italije, ki je bila čvrstejša, a je proti koncu tudi popustila. Celokupni devizni promet 7 milijonov 236.000 Din. Notirale so devize: Amsterdam 2271—2281, Dunaj izplačilo 796,8—800,8, Berlin izplačilo 1346—1350, Bruselj 162—164, Italija izplačilo 203,64 do 204,64, London izplačilo 274,89—276,09, New York ček 56,367—56,767, Pariz izplačilo 163,22—165,22, Praga izplačilo 167,2—168,2, Svica izplačilo 1093,32—1097,32; efekti: bančni: Narodna 3925—4000, Eskomptna 101,5—102, Jugo 90—91, Ljubljanska kreditna 175—0, Pražedionna 860—867,5; industrijski: Isis 53—54,5, Nihag 22—26, Slavonija 38—37, Trbovlje 330—335, Vevče 100—0; državni: investicijsko 72—72,5, agrarne 40 do 42, Vojna škoda, promptna 300—301, junij 301—301,5, julij 305—306.

BEograd. Devize: Amsterdam 2277 do 2278, Dunaj 798—799, Berlin 1347—1348, Budimpešta 0,0793—0,0794, Bukarešta 24 do 24,5, Italija 203,5—204, London 275,4—275,5, New York 56,59—56,54, Pariz 165—164, Praga 167,65—167,7, Svica 1095—1096.

CURIH. Beograd 9,13, Berlin 123, New York 516 in pet osmink, London 25,1425, Milan 18,675, Praga 15,31, Budimpešta 0,00723, Bukarešta 2,225, Sofija 3,725, Dunaj 72,95.

TRST. Devize: Beograd 48,80—48, Dunaj 390—395, Praga 83—84, Pariz 79—80, London 134,50—134,90, New York 26,80 do 26,80, Curih 532—535, Budimpešta 0,0385 do 0,0390, Bukarešta 11,50—12; valute: dinarji 48,50—48,90, dolarji 27,45—27,75, 20 zlatih frankov 104—108, zlata lira 53,5.

DUNAJ. Devize: Beograd 12,51—12,55, Berlin 168,17—168,67, Budimpešta 98,84 do 99,14, Bukarešta 8,005—8,0025, London 34,335—34,495, Milan 25,575—25,675, New York 706,35—708,85, Pariz 20,27—20,37, Sofija 5,0775—5,1175, Varšava 69,10—69,65, Curih 136,77—137,27; valute: dinarji 12,485 do 12,545, dolarji 704—708.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Pragi 50,775, v Berlinu 7,43, v Londonu (popoldne) 276, v New Yorku 1,76 in tri četrtinke.

Od sobote 19. junija naprej štiri serije

vse po 5, 10, 12 in 15 dinarjev meter,

po 5 Din meter razni batisti za bluze,

po 10 Din meter razni kambriki, platno, in cefirji,

po 12 Din meter razni krepki, kotoni, šifon in boljši cefir,

po 15 Din meter najfinejši delen, satin, fini modni krep in najfinejši cefir.

Moške in ženske fine štofe in kamgarne v veliki izbiri po ceni, kakor nikjer.

TEKSTILBAZAR, Ljubljana, Krekov trg 10

Prodaja se v pritličju in v prvem nadstropju.

783 a

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani. 17. junija 1926.

Višina barometra 308,6 m

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlažn. %	Smeri vetra in brzina v m	Oblat- nost 0—10	Vrsta padavine	
							po opazovanju	u mm do 1 ure
opazovanja								
Ljubljana (dvorec)	7.	762.1	14.1	76	NNW 1.5	0		0.1
	8.	761.6	18.4	50	NE 0.5	1		
	14.	758.0	22.9	48	SW 1.5	8		
	21.	758.4	17.4	65	NE 0.5	5		
Maribor	8.	761.5	16.0	60	mirno	0		
Zagreb	8.	761.9	17.0	75	W 3	3		
Beograd	8.	761.6	16.0	68	W 3	0		
Sarajevo	8.	761.9	17.0	72	W 3	3		
Skopje	7.	761.0	21.0	38	N 5	6		
Dubrovnik	7.	000.0	00.0	00	0	0		
Praga	7.	760.8	14.0	—	W 3	8		1.0

Iz življenja in sveta

Čudežna zdravljenja italijanskega duhovnika

Duhovnik don Luigi Garofolo, ki biva v vasi Quarto onkraj Napolja, je glasom poročil v italijanskih listih izredno čudežen zdravnik. Tisoči bolnikov se zglasujejo pri njem — in kako jih kurira?

Garofolo stremi za tem — kakor razodevajo italijanske novice — da izkoristi zdravilne moči, ki so skrite v naravi, ter smatra samo zemljo za najboljšo zdravilno sredstvo zoper številne bolezni. Preizkusil je to sam na sebi, ker je doslej pojedel že cele kilograme zemlje v obliki malih kroglic, pijoč k temu čisto vodo.

Že nekaj mesecev je vas Quarto pravcato pribežališče bolnikov. Prihajajo krulevi, slaboumni, jetični in taki z žledolomnim katarjem, srčno napako in drugimi defekti. Don Garofolo zna čudovito ljudem ljudem priporočiti svoje zdravilno sredstvo: bolniki kar s slastjo požirajo kroglice iz zgnetenih zemlje in pijejo vodo. Posebno ženske so naravnost nenasitljive. A kar je najbolj čudežno: ljudje baje res ozdravljajo, kar se pripisuje močnemu sugestivnemu vplivu dona Luigija Garofola. Že parkrat so gospoda klicali pred sodnijo, toda ker je dokazal, da svoje padarstvo opravlja brezplačno, so ga oprostili. In zdaj mož slovi dalje za izredno čudežnega zdravnika.

Usoda sv. gore Atos

Pred par dnevi so listi zabeležili vest, da je predsednik grške republike, general Pangalos, razpustil meniško organizacijo na Atosu, organizacijo, ki je obstajala več nego tisoč let.

Poluotok Atos, katerega so Grki v srednjem veku nazivali Hagion Oros, je bil Srbom že od nekdaj Sveta gora. Od VIII. stoletja dalje je bila Sveta gora naseljena z anahoreti. Prvi koinobij ali »opštežitje« je osnoval Grk Atanasije leta 963. Od tega časa dalje se je širila slava Svete gore naglo po vsem pravoslavnem svetu. Številni samostanovi so se množili, poleg grških samostanov so začeli zidati samostane tudi drugi narodi. Bolgari so ustanovili Zograf, Rusi pa samostan Hilandar, ki leži na vzhodnem pobočju Atosa. Ta samostan je zadružbina Stepana Nemanje in njegovega sina sv. Save. Na tem mestu je Nemanja, potem ko se je odpovedal posvetnemu življenju, umrl kot menih Simeon. Še pred njegovo smrtjo je dobil ta samostan sela in zaselja v bližini Prizrena, pod kraljem Stepanom Dragutinom pa je bila samostanu dodeljena cerkev sv. Dimitrija v Prizrenu in pod Dušanom Silnim je nena last narasla za številna selišča v stari Srbiji. Celo arbanaški Kastrioti so pošiljali temu samostanu darove in poklone. Imeli so takrat v tem kraju svoj stolp sv. Jurja, ki stoji še danes ter je znan pod imenom »Albanski pirg«.

V predturški dobi je bila v tej skupini samostanov doma grška znanost in umetnost. Vendar je cvetoča doba samostanov tekem časa prenehala, a kljub temu je bila l. 1763. ustanovljena v samostanu Vatopedij grška akademija, katero je pohlajalo 200 dijakov iz vseh pravoslavnih dežel.

Po padcu Soluna se je položaj Svete gore bistveno izpremenil. Atoški samostani so se prostovoljno podvržli Turčiji leta 1430. Morali so plačevati davke. Toda ostala jim je samouprava in ostalo jim je tudi premoženje, katerega so imeli izza časov velikih balkanskih vladarjev. Sveta gora Atos je bila prava teokratska republika in njena samouprava je bila kodificirana s posebnim statutom, katerega je izdal leta 1763. carigradski patrijarh Gabrijel. Vlado te re-

publike je predstavljalo 20 zastopnikov atoških samostanov. Med drugimi zastopniki je bilo v vladi 6 Slovanov in 8 Rumunov. Vlada ima še danes svoj sedež v slikovitem selu Kariaisu, visoko nad morjem. V turških časih je stanoval tu tudi turški uradnik, katerega naloga je bila posredovati med sveto občino in sultanom. Drugače ni smel stopiti na poluotok noben Turk in tudi nobena žena. Prebivalstvo te teokratske republike je tvorilo na tisoče grških, ruskih, bolgarskih, rumunskih, gruzinskih in srbskih redovnikov.

Berlinska pogodba iz l. 1878. je v celoti potrdila vse pravice in prerogative meniške republike na Atosu. Turška suvereniteta, ki je bila le nominalna, je prešla šele nedavno na Grško in do danes je ostalo tako, da zastopa grška vlada meniško republiko v odnosih s tujimi državami. Sedaj pa je Pangalos z nekoliko drzno roko posegel v to staro ustanovo, ki zavzema posebno mesto po svojih mednarodno potrjenih pravicah, po svoji zgodovini in po svojem prebivalstvu. Kako bo ta korak sedanega predsednika grške republike vplival na odnose z našo državo, se bo v kratkem pokazalo. Izven vsakega dvoma pa je, da je bil baš sedanji čas le malo primeren za tako odločitev na grški strani.

Moderna pravljica

Doktor Judenič je med vojno zdravil in ozdravil neznatnega, nepoznanega perzijskega vojaka.

Po izbruhu revolucije v Rusiji je Judenič ostavil svojo domovino in se nastanil v Varšavi.

Zadnjič je slučajno šel v kino. Kot dodatek so predvajali žurnal svetovnih dogodkov. Med njimi so bili tudi glavni prizori s kronanja novega perzijskega šaha. In tedaj je zdravnik prepoznal v osebi Riza-Kana vojaka, ki ga je bil pred leti rešil smrti.

Ko je prišel Judenič domov, je takoj napisal pismo perzijskemu šahu. Čez teden dni je dobil brzojavko, v kateri ga je Eiza-Kan imenoval za prvega zdravnika na svojem dvoru. Obenem ga je prosil, naj nemudoma odpotuje v Teheran.

In doktor Judenič je nemudoma odpotoval.

Danes je že v Teheranu, pri Riza-Kanu.

Kardinalova prtljaga

Rimske novice živahno razpravljajo o široko zasnovani tihotapski aferi, v katero je — baje po nedolžnem — vpleten tudi ime kardinala Bonzana, papeževga delegata na čikaškem euharističnem kongresu.

Ko se je namreč na Telovo odpravljala papeška misija pod vodstvom kardinala Bonzana k odhodu s posebnim vlakom v Pariz in Cherbouge, kjer se je končno vkrcala za Ameriko, se je pri kardinalu Bonzani javil oddelek detektivov z navedbo, da se med kardinalovo prtljago mora nahajati poseben kovček z nekaterimi starimi umetninami. Kardinal je bil vidno presenečen in je dovolil, da se preišče vsa prtljaga. In glej, detektivji so med kovčgi, zapečatenimi s vatikanskimi pečati, res našli še poseben nezapecaten kovček in v njem 13 dragocenih starih slik manjšega formata, namenjenih glasom naslova ameriškega bogataša Croshawyju, ki je lani bival v Rimu, zdaj pa živi v Parizu. Vrednost teh umetnin se ceni na milijone, a sama carina bi zanje iznašala 400.000 lir.

Kdo je skušal provesti tihotapstvo teh umetnin? To je zagonetka, s katero si — vsaj navidez — beli glavo rimska policija in novinstvo. Vatikanški krogi dolžijo ravnateljstva rimskega agentura »American Express«, Maria Serrantonija, ki mu je bilo poverjeno vtovarjanje kardinalove in misijske prtljage. A ta se izgovarja, da je bil kovček pomotoma vkrcan. Misija je potovala s posebnim brzovlakom, ki je imel značaj diplomatske brzovlake, ki so poštevideni pred revizijami. Rimska direkcija lepih umetnosti pa je le pravočasno izvolala, da se je 23 kardinalovim kovčgom pridru-

žil še 24. kovček z umetninami. Zaenkrat vzbujala afera obilo pozornosti v vsej rimski javnosti. A odgonetli jo bodo najbrž o svetem Nikolju.

× *Nezgoda pisateljice Selme Lagerlöfve.* V Stockholmu je te dni ponesrečila švedska pisateljica Selma Lagerlöfve. Izstopala je iz vagona ter je tako nesrečno padla, da si je zlomila levo roko, radi česar so jo morali prenesti v bolnico.

× *Pasja steklina na Dunaju.* Dunajska policija je tekom zadnjih dni polovila dvajset steklih psov, ki so ogrizli enajst oseb. Verjetno pa je, da je število ogriženih znatno večje, a se prizadeti nočejo javiti. Dunajski magistrat zato prej objavlja nujno svarilo in poziv, da se vsi od steklih psov ogriženi takoj javijo pri najbližjemu policijskemu zdravniku.

× *Konec raabske tragedije.* S smrtjo kneza Orlova, ki je v terek popoldne izdihnil v bolnici na dobljenih poškodbah, je zaključena raabska tragedija, ki je vzbudila toliko senzacijo v vseh avstrijskih krogih. Orlov je pri svoji attacki na barona Klingerja v lovišču dobil topo lovsko kro-

Josip Murn-Aleksandrov

(Ob današnji 25letnici smrti.)

Pred tridesetimi leti so se obetali slovenski književnosti lepi časi, bogate žetve: živela je tedaj skupina ljudi, katero poznamo danes pod imenom slovenske moderne. To so bili: Dragotin Kette, Josip Murn-Aleksandrov, Ivan Cankar in Oton Župančič. Moderna se je pojavila petdeset let po Prešernovi smrti, v dobi takozvane »dekadence« in je po dolgem presledku dvignila nivo naše književnosti zopet na svetovno višino. Edinole s Prešernom smo dotle korakali Slovenci vzporedno s svetovno literaturo. Levstik nas je potegnil v kritiko, Mencinger se je poskušal v miselnem romanu, toda šele z nastopom Ketteja, Župančiča, Cankarja in Murna smo postali v literarnem gibanju enaki evropskim narodom — ustvarili smo resnične vrednote, s katerimi se danes lahko ponasamo pred svetom.

Zlata doba moderne pa je trajala le kratek čas. Najprej je odpadel najzrelejši: Kette. Šel je v grob leta 1900., zrel, vsestranski, globok in gibek — talent, ki bi mu morda bilo usojeno, če bi bil živel, meriti se s Prešernom. Dobro leto za Kettejem je doživel za smrtno koso Murn-Aleksandrov. Večnost ga je potegnila nase natančno danes pred petindvajsetimi leti, dne 18. junija 1901. ob eni zjutraj.

Murn se je rodil dne 4. marca 1879. in je bil med četvorico moderne najmlajši. Luč sveta je zagledal v Ljubljani. Njegova mati Marija Murnova je služila v Ljubljani in je rodila Aleksandrova izven zakona. Kmalu po porodu je odnesla dečka na Dobravo dobra ženska, znanaka Marije Murnove. Dete je rastle in ko je dopolnilo dve leti, so ga odpeljali v Ljubljano. Že v prvi mladosti mu je postal dom stara cukrarna na Poljanah. Pozneje se je preselil v Marijanišče, iz Marijanišča pa je prišel zopet v cukrarno, kjer se je tedaj shajala literarna četvorica, ki je udarila našemu slovstvu nove, evropske temelje.

Že v srednji šoli, kjer je začel pesnikovati, je Murn privzel ime Aleksandrov; z njim se je celo podpisoval. Ko je končal gimnazijske študije v Ljubljani, ga je neslo na Dunaj, kjer se je vpisal najprej na eksportno akademijo, pozneje pa na juridično fakulteto. Takrat je bil Murn kot pesnik že znan; saj je že l. 1898. skupno s svojimi tovariši izdal svoje pesmi v almanahu »Na razstanku«, katerega je založil in natisnil Andrej Gabršček v Gorici.

Na Dunaju se ni držal dolgo. Denarna sredstva so bila tako pčla, da ni mogel shajati z njimi; zato si je izvolil jiti in je prišel v Ljubljano, pozneje pa je hotel nadaljevati študije v Pragi.

V tem času je začel Murn vidno bolehati. Toda bil je še premlad, da bi umrl. Šel je iskati zdravja na kmete. Imel je uspeh, toda ne za dolgo časa. Zopet se je vrnil v Ljubljano in se opri-

Samo še danes se predvaja najlepši dose-

dz izdelan senzacijoni kriminalni film

RIN-TIN-TIN

ki je pri vseh dosedanjih predstavah dosegel velikanski uspeh. — Sjajna igra in naravnost neverjetne bravure čudovitega psa volčjaka, znane pod imenom

RIN-TIN-TIN

ter do skrajnosti napeta vsebina. — Krasni naravnost posnetki. Izvrstna režija. Srčkana Eleanor Boardman in lepi Raymond McKee (dobro znani iz vefilmov »Elino« in »Dr. Saten«) sta razven sijajnega Rin-Tin-Tina glavne osebe v tem nad vse zanimivem filmu. — Pri vseh predstavah svira prvovrstni umetniški orkester pod vodstvom prof. E. Feršniga.

Predstave se vrše točno ob: 4., pol 6., pol 8., in 9. uri.

ELITNI KINO MATICA

vodilni kino v Ljubljani.

Telefon 1.44.

glo v roko, ki je bila tako razmesarjena, da so zdravniki takoj po prihodu Orlova v bolnico napovedali potrebo amputacije. Kmalu pa so nastopile komplikacije in Orlov je v terek popoldne po večerni agoniji izdihnil. Tako je torej povzročitelj tragedije tudi sam sledil v grob svoji žrtvi baronu Klingerjevi.

mo tiho Aleksandrovo poezijo morda še bolj hrepeneče kakor so jo doživljali pred enim četrtsotletjem, ko je bila blizu radi časa, v katerem je nastala. Murn je in ostane ena najmarkantnejših pesniških osebnosti ne samo v slovenski moderni, ampak sploh v naši književnosti.

S pojmovi več, z besedami

S pojmovi več, z besedami, ne bom si jasnil glave,

enake Mojzsove in enake filistejske nam postave,

samo — da dobro se živi...

Pošiljajo za jubilej poč pesniku pozdrave, pripojele z akti, s paragrafi mi državnik se do slave,

in tudi pridigar ni čisto brez zabave —; a vendar o modrosti se življenjski h koncu zdi:

najbolj pozna jo — kdor molči!

Pelin

Pa pesem hočemo na čast

pellnu to zapeti,

poživijo Bog njegovo rast,

in solnce nanj naj sveti!

Kaj nagelj nam in roža sta,

marjetica v livadi?

le pelin pili smo z vrti,

ko bili smo še mladi!

In zrasli smo in vse lahko

nam hoči zdaj po sveti —

in v čast pellnu pesem to

spet s konca dajmo peti!

Sent-Janževo

Na nebu zvezde se prižigajo,

kresnice iz lesov se dvigajo

v poletno noč.

Študenti tih se prežibljajo,

kot v sanjah praprotil se zbijejo

v poletno noč.

Cvetov zdaj čas in čudnih je semen,

vse polno gleda večje iz stemer

v poletno noč.

Vse polno gleda večje mi iz koč,

obstal tam sveti Janez je gredoč

v poletno noč.

Obstal tam sveti Janez je gredoč,

od rane zore že kresnikujoč...

in vso to noč!

Na peronu

Kakor blisk drži jo vlaki,

ko nevihta mimo vro,

dima z njimi po oblaki,

spremilja jih z očmi nekdo.

Čaka danes, čaka včeraj,

čaka le že prejšnji dan —

čaka jutraj, zvečer, zmeraj,

zmeraj čaka le zamar.

On je, ah, brez domovine

No, a kaj, a kaj je to?

Daj, živi se brez očine,

a ne prašajte kako!

On brez drugov je udanih,

skoro vsakdo mu je tuji.

Sre zdaj zvestih čaka, znanih...

zopet vlak bo tukaj — čuj!

Hlastno, hlastno ga on čaka,

otopel mu je izraz.

Zopet pravega ni vlaka;

dim le puha mu v obraz

Moda letošnjega poletja so

Covercoat obleke

in raglani. — Ni dvoma, da se to krasno blago naiceneje kupi pri trvdki DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

Rad. Peterlin-Petruska:

V stari cukrarni

(Spomini ob 25letnici smrti J. Murna-Aleksandrova.)

18. VI. 1901/26

Jeseni 1899. leta sva se slučajno srečala na južnem kolodvoru. Golar se je pravkar pripeljal z gorejskim vlakom, jaz pa iz Kamnika.

— Imaš že stanovanje? —

— Ne! —

— Jaz tudi še ne. Pojdiva ga iskati; mo-

goče ga dobiva skupaj.

Iskala sva po Sentpeterskem predmestju in Vodmatu. Dan se je nagibal, začelo je deževati, a stanovanja še nisva imela. Cvetko je nosil s seboj v culi nekaj knjig, jaz sem bil prazen rok, toda v čevljih sem imel vedno bolj in bolj mokro in preseda-

nje je že nama obema to brezplodno tavanje z dežja pod kap in zopet na dež.

Hkrati se spominja na staro cukrarno:

tam živi Polonca; lani je pri nji umrl Kette,

Murn pa študira na Dunaju ali v Gradcu,

mogoče ima ona kaj prostora.

Šla sva čez sentpeterski most v ono mo-

gočno stavbo na Poljanskem nasipu, naj-

prej skozi vežo na dolgo dvorišče, potem

okrog oga na manjše in skozi drugo vežo

po širokih, položnih, neskončnih stopnicah v

drugo nadstropje. Sicer se v tem poslopju

gleda nadstropij in stanovanja silno lahko

zmotiti, misliš, da si v drugem nadstropju,

pa še v prvega nisi, misliš, da greš v svojo

sobo, pa vstopiš v čisto tujo, tako je vse čudno sezidano, kakor bi bil v resničnem labirintu. Ne daj Bog, da bi bil pijan, ali preveč zamišljen, potem ne najdeš zlepa svoje sobice. Tudi meni se je večkrat zgodilo, da sem v svoji zamišljenosti stal na enkrat čisto gori pod streho pri zadnjem oknu, odkoder sem videl vse Posavje od Šmarne gore pa do onstran Zaloga, kakor na dlani pred seboj.

Polonca naju je bila vesela, ker naju je že od prej poznala, ko je še Kette živel.

Dala nama je na razpolago ono sobico, v vrata katere se zaletiš, ako prideš s stopnišča po temačnem hodniku in ne gledaš pod noge, ker tik pred sobico moraš stopiti še par stopnic dol. To sobo je plastično opisal dr. Ivan Prijatelj v uvodu k »Pesmim in romancam« Aleksandrova:

«Sobica ima eno okno, a tako visoko, da samo glava dosega prve šipe. Zato se z ostalim telesom še bolj počutiš v zaboju. Ne vem, kakšna je ta soba sedaj, ali jaz si je ne morem drugače predstavljati, kakor z dolgo komiso mizo, stoječo sredi zgodanega poda in preobloženo s knjigami, s katerimi se čisto mirno družijo različne pipe, škaflice za tobak, ovrtniki in ovrtnice in vrhu tega še kaka mala skodelica z ostanki snočne večerje».

V tej sobi sem preživel z Golarjem in Murnom brez malega leto dni, dokler nisem šel k vojakom. Spomine na to dobo štejem med najlepše.

Nekako do srede novembra sva živela z Golarjem sama, potem pa je prišel z Dun-

ja tudi Murn, ko so mu posla sredstva za nadaljevanje učenja.

Ziveli smo, kakor se je ravno dalo živeti: denarja ni imel nobeden nikoli preveč. Razumeli pa smo se dobro, le včasih je prišlo med nami do prerakanja radi kakih knjig, ki jo je ta ali oni meni nič tebi nič posodil znanec, dasi ni bila njegova in je potem ni dobil zlepa nazaj. Toda taka prerakanja so bila zelo redka, drugače je vladala med nami patrijarhalna domačnost in bratska sloga.

Murn-Aleksandrov je bil tiha, blaga duša, malo preveč sam vase zatopljen in v gotovih zadevah nekoliko nezaupljiv, toda drugače prav prijeten družabnik, dovipen in šaljiv do gotove mere, nikoli robot. Ker je bil sam zelo občutljiv, si tudi napram svojemu bližnjemu ni dovolil nobene neumestne šale. Bil je človek, kakor reko, zelo spodobnega obnašanja. Pa tudi na svojo zunanjost je pazil: vedno lepo počesani, umit in čisto občečen, kakor da bi ga ravnokar iz škaflice vzeli. Seveda je gospodinja — mati Polonca, nadvse skrbela zanj, ki je bil drugače v življenju tako osamljen, ne bogljen.

Hrano je imel pri gospodnji, midva z Golarjem sva hodila jest v »Ljudsko kuhinjo«, če ni bilo drugače, sva pa morala biti tudi s kosom turščine kruha zadovoljna. Pisali smo pa vsi podlistke in pesmi za razne liste, da smo imeli semtertja kakšen vinar v žepu.

Prvi je vedno vstajal Murn, včasih že ob petih zjutraj. Zakuril je železno pečko, se-

del k nji, pižgal si pipo in začel pesniti. Med tobak je mešal višnjevo listje in od tega je dišal dim prav prijetno. Čeprav ne morem trpeti tobakovega dima, tega sem rad prenašal. Ko je opazil, da se je naju kdo zbudil, mu je takoj z veseljem povedal, kakile pesmi da je že danes zložil.

Čez dan je imel vsak svoj opravke. Midva z Golarjem sva navadno sedela v licejski knjižnici, ali pa sva pohajkovala po mestu in okolici. Hodila sva v Zeleno jamo »kamen bližate«. Takšne stvari so se zdele Murnu vseeno malo preotročje. Čeprav je bil sam v duši cel otrok, na zunaj tega ni hotel pokazati nikoli: rad je veljal za resnega človeka.

Za sosedo na levi strani smo imeli dva brata čevljarja, Froneta in Toneta, ki sta z Murnom rasla z otroških let. Tja smo hodili daleč čez polnoč, ker nihče ni hotel iti kot durak spat in vsak bi se ga rad prejel znebil. To je bila zelo nedolžna igra v karte, ki je pa marsikdaj posebno mene prav pošteno razgrela. Kolikokrat je ta ali oni vrzel karte stran in sklenil nič več ne igrati in se ne jeziti, ko je pa videl živahno igro drugih, pa je brž spet posegel v meso.

Oba brata čevljarja sta kakor Murn umrla na jetiki. Na Froneta je mislil Murn v »Baladi o Damijanu«.

Nekako po Božiču je dobil Murn službo pri dr. Sušteršiču, s službo pa se mu je porodilo vse polno lepih načrtov za bodočnost, ki jih je razkladal le redkokdaj Polonci iz oči v oči, iz ust v usta. Ah, to bo

še lepo življenje, le da bi ne imel tako težke krvil!

Ze prej je Polonca nama večkrat dala kaj večerje, ko je pa imel Murn službo, se je to zgodilo malone vsak večer in včasih nama je kar sam prinesel celo skledo kislega fižola ali krompirjeve solate na mizo.

Tako priprosto dober je bil. Spominjam se njegovega gođu na svetega Jožefa dan. Povabil me je s seboj v Stepanjo vas na liter vna. Še zdaj vem, kako mu je bilo hudo, ker ni mogel povabiti tudi Golarja, ker je imel tako strgane čevlje, da ni bil več za med praznično oblečene ljudi. Oprostil se mu je in mi stisnil nekaj denarja v roko, da si tudi on lahko privoščijo kozareček ali

Cepljenje proti škrlatinki in smrtni slučaj M. Andrejka

Izjava državnega Higijenskega zavoda.

Državni Higijenski zavod nam pošilja s prošnjo za objavo:

Ker je gosp. podpolkovnik Andrejka priobčil v časopisju svoje osebno mnenje o vzroku smrti njegovega sina Marka, iz katerega bi nepoučeni mogli napačno sklepati o vrednosti cepjenja proti škrlatinki in postopanju Higijenskega zavoda, dodaja Higijenski zavod k svoji izjavi z dne 10. junija t. l. še to-le pojasnilo:

Od pričetka novega leta dalje so se začeli v občini Moste pri Ljubljani pojavljati posamezni slučaj škrlatinke. Dasi je srezki sanitetni referent izvajal najstrožje varnostne mere, se je vendar škrlatinka vedno bolj širila. Po dolgotrajnem iskanju se je našel tudi vzrok tega širjenja: lahki (ambulantni) slučaj škrlatinke, ki so par dni izstali iz šole, nato pa so v stadiju luščenja širili bolezen na druge. Da se prepreči nadaljnje širjenje škrlatinke po takih »zdravih« bolnikih, je srezki sanitetni referent v Ljubljani s pomočjo Higijenskega zavoda izvršil cepjenje šolske mladine v Mostah v mesecu marcu t. l. Tako cepjenje je bilo v celoti pred tem že po vsej državi. Tako n. pr. je bilo v Zagrebu cepljenih nad 10.000 dece, v Varaždinu 5000, v Beogradu, Sarajevu in drugod, povsod v velikem številu, z najboljšimi rezultati in z zaključkom, da je cepljenje povsem neopasno ter varuje cepilence pred obolenjem na škrlatinko.

Higijenski zavod je prejel cepivo proti škrlatinki od Epidemijološkega zavoda v Zagrebu, ki izdajalo cepivo za celo državo in je izvršil prostovoljno cepjenje, kakor predpisano, v tridnevni razdobju po en teden. V Mostah je bilo vseh cepilencev 493. Cepilenci so se opazovali glede na reakcijo po cepitvi ter se je zabeleževala vsakokratna reakcija po I., II. in III. cepitvi. Reakcija je bila ista, kakor običajno pri cepitvi proti škrlatinki, lokalna. Okoli mesta injekcije namreč nastane večja ali manjša oteklina. Tako reakcija je pokazala 70 % cepilencev. Brez reakcije je zabeleženo 34 slučajev, v par slučajih pa je nastopila tudi celotna reakcija, obstoječa iz glavobola, povišanja temperature, bljuvanja, pojavil se je tudi izpuščaj po celem telesu. Čela reakcija izgine tekom dveh dni in ni nato opazovati nikakih posledic. Ker je bilo cepljenje izvršeno tudi pod vsemi kateletimi asepse, ni bilo seveda nikakega slučajnega gnojenja (flegmone).

Epidemija škrlatinke je bila v Mostah s cepljenjem ustavljena in je kasneje nastopila le še par slučajev škrlatinke pri dečih, ki ni bila cepljena. Ta rezultat je torej popolnoma potrdil mnogobrojne, v raznih literaturah popisane rezultate in je pokazal, da je cepljenje proti škrlatinki neškodljivo, da se more izvajati od najmlajše do najstarejše dobe brez kakšne nevarnosti ali trajne škode. Starši so izrazili toplo zahvalo zdravnikom Higijenskega zavoda, ki so prevzeli nesebično in požrtvovalno to novo delo poleg drugega mnogobrojnega, ki so ga že imeli, in to brezplačno. Saj so bili starši obvarovani mnogih skrbi, žalosti in solz, morda tudi izgube svojega otroka. Kako se je prebivalstvo oprileto le koristne akcije, nam dokazuje dejstvo, da so dan za dnem prihajali s svojimi otroci, ki niso bili cepljeni v šoli, v Higijenski zavod s prošnjo, da jih cepimo.

Iz razloga, da je bilo med prebivalstvom mnogo že prej omenjenih ambulantnih ali »zdravih« bolnikov, ki so seveda ogrožali tudi mesto v Ljubljani, je Higijenski zavod predlagal, da se cepjenje izvrši tudi po ljubljanskih šolah. Za vsakega strokovnjaka, pa tudi za razumnega laika je jasno, da v pogledu razširjanja epidemije ni meje med Mostami in Ljubljano. Ob prehodu čez dolensko železnico se kali škrlatinka ne ustavi. Kontakt med Mostami in Ljubljano je velik. Tudi dosedanja izkušnja so pokazale, da se Ljubljana, ki je sicer zdrava in neokužena, okužuje — zlasti na škrlatinko — iz občine Moste. Tako n. pr. se je zanesla škrlatinka v Lichtenthurnov zavod. Na predlog Higijenskega zavoda je dal mestni tiskar dne 9. marca t. l. cepiti učence nortanje šole tega zavoda. Pri cepitvi je sodeloval tudi mestni zdravnik. Tudi tu je bil rezultat uspešen, novega obolenja ni bilo, reakcija taka, kakor zgoraj opisano.

V nadaljevanju cepjenja je odločil srezki sanitetni referent v Ljubljani, da se naj cepi proti škrlatinki še ostala predšolska deca na Selu, v Novem Vodmatu in Zeleni jami. Tudi to cepjenje je bilo izvršeno — v mesecu maju — kakor ostala z uspešnim rezultatom in običajno reakcijo.

Cepljeni so bili z dovoljenjem hišnega zdravnika tudi otroci v Dečjem domu v Streliški ulici, kamor se je tudi zanesla škrlatinka. Rezultat in reakcija kakor zgoraj.

V nevarnosti je bila torej vsa šolska mladina v Ljubljani. Nastopila je škrlatinka v

prebiral Mickiewicza v originalu. In ta nam je pel poljske pesmi in plesal krakovjak. Soba je bila polna gostov, ki je pila na slavo in čast bratskega slovanskega naroda in v procvit slovanske vzajemnosti. Vse drugo je kakor v megli, le to vem, da smo po polnoči spremljali Poljaka v belgijsko vojašnico in kako smo padali med potoma v globoki sneg. Vem tudi, kako je bil Murn tisti večer razigran in kar žarel vesela in bratovske ljubezni do nas vseh.

Tiste pomladi je Murn prepisal na čisto vse pesmi, katere je mislil izdati v zbirki. Ko ga ni bilo doma, sva prebirala z Golarjem te pesmi in jih kar nista mogla prebrati, tako vseh so nama bile po svoji svežosti in nenavadni svojevrsni lepoti. On pa je tekal celo leto od založnika k založniku, a nihče jih ni hotel kupiti.

Tiste pomladi (1900) smo morali vsi trije na nabor, Murn in Golar sta bila oproščena, jaz pa potrjen. Jeseni sem odhajal v Dalmacijo k trdnjaskim topničarjem v Dubrovnik. Prišel sem iz Kamnika pripravljen na pot, da se poslovim od prijateljev in spim poslednjo noč v stari cukrarni. Ko je Murn o mraku spremil Zupaničja iz hiše, sem se spomnil, da imam še Zupaničjevo reklamko »Die Leute auf Hemsö« od Strindberga in poklical sem jih, ko sta šla pod oknom ter vprašala Zupaničja, kaj naj naredim z njo.

»Le vzemi jo s seboj k vojakom!« mi je ta zaklical.

Tedaj mi je tudi Murn še enkrat poklical v slovo. Videl sem zadnji njegov dobrušni obraz. Niti leto dni ni preteklo od tistega večera, pa dobim v Kotor od Golarja pismo, v katerem mi poroča, da je Murn umrl!

zunanji šoli Lichtenthurnovega zavoda, nastopila je v šoli na Ledini, pojavila se je v šentjokobski šoli, seveda poleg tega tudi pri predšolski deči. Higijenski zavod je zopet nastopil iniciativno in je predlagal mnestu fizikatu, da dovoli cepjenje učenku znanje šole Lichtenthurnovega zavoda. Mestni fizikat se je s predlogom strinjal in cepljenje onih učenek, katerim so starši to dovolili, se je dne 1. junija začelo in bilo pred par dnevi končano.

Na državni vadnici se je začelo cepjenje dne 27. maja. Tudi tukaj so bili starši s posebnimi za ta namen izdanimi letaki opozorjeni na nevarnost infekcije po škrlatinki, na način prenašanja itd., istočasno so bili tudi vprašani, dovolijo li, da se njihovo dete cepi. Ljubljanski dnevniki so priobčili informativni članek o škrlatinki in o cepitvi proti nji. V članku so bile omenjene tudi reakcije, ki običajno nastajajo po cepitvi. Cepljenje je bil oni, ki je prinesel nazaj vprašalni listek z odgovorom »da«. Pri 71 dečkih in deklicah, ki so bili tedaj cepljeni, je bila ugotovljena reakcija na prvo cepjenje tako-le: mala lokalna reakcija pri 48 cepljenih, večja lokalna reakcija pri 23, splošna reakcija pri 6 cepljenih. Med zadnjimi je bil tudi devetletni Marko Andrejka. Ta je kazal napreje povečano lokalno reakcijo, dne 2. in 8. junija splošno reakcijo z glavobolom, povečano temperaturo in izpuščaji, tako kakor drugi podobni slučaji. Dne 4. junija se je bila po izjavi njegovega očeta in poklicanih zdravnikov »slika spremenila«. Ta konstatacija je izredno važna! Pojavila se je namreč tipična slika škrlatinke. Obstojal je prehod iz splošne reakcije v tipično škrlatinko. Torej tudi tukaj je bila reakcija taka kakor sicer, le da s to razliko, da je časovno takoj na konec reakcije nastopila škrlatinka. Strokovnjak in laik ne moreta tudi izreči odločnega mnenja, ampak sta si oba edina v tem, da je obstajala samo ena rešitev tega navidez zavoženega stanja: Marko Andrejka je bil cepljen proti škrlatinki v času, ko je imel kal boleznj že v sebi, kakor pravimo s strokovnim izrazom, v stanju inkubacije. Takoj po specifični reakciji, toda časovno oddaljeno, vidimo nastopiti pravo škrlatinko. Marko Andrejka se je okužil s kalni škrlatinko od nekod drugod, nesrečen slučaj pa je nanesel, da je bil v takem stanju cepljen. Ni lahkega ni, kakor reči: Cepljenje je krivo! Ali so pa pomislili oni strokovnjaki in laiki, ki so to lahkomišno izrekli, da je treba to dokazati? Za potkus dokaza pa je potrebna globoka izobrazba v vedi, ki ji pravimo imunologija. Kdor nekaj trdi, česar ne razume ali je mimogrede slišal, česar ne more podkrepiti s lastnimi izkušnjami ali pa z dokazi, ta ni resen človek in ne zasluži resne diskusije.

Evo dolžne, da cepivo ni bilo vzrok, da je Marko Andrejka obolal na škrlatinko:

1.) Zgoraj popisani potek bolezni.

2.) Škrlatinko povzroča bakterija, posebne vrste streptokok, v centru pa teh bakterij ni, marveč obstoji cepivo iz sterilne vodene juhe, v kateri je pri prvem cepitvi 0,08 g uničenega strupa, katerega ta bakterija izloča. Ta strup, toksin, povzroča v telesu tvorbo protistruvov — antitoksinov, ki varujejo telo pred izbruhom bolezni. V predmetnem slučaju pa protistruvi niso mogli priti več do veljave.

3.) Strup, toksin, sam in neuničen ne povzroča škrlatinke, marveč druge vrste obolenja, zastrupljenja. Marko Andrejka pa je obolal za škrlatinko, ne za zastrupljenjem. Škrlatinko je prenesel tudi na svojo sestro Milico, zastrupljenje se pa ne da prenašati. Cepivo pa obsega uničen strup, ki ne more povzročiti niti zastrupljenja.

4.) Z istim cepivom je bilo cepljenih v teku ene ure še drugih 71 dečkov in deklic, nobeden od teh ni obolal na škrlatinko, nastopila je zgoraj omenjena reakcija.

5.) Z istim toksinom je bilo cepljenih še več tisoč dece po raznih krajih države, ntker ni bilo obolenja za škrlatinko radi cepiva.

6.) Po isti metodi (Dickovi) je bilo cepljenih mnogo tisoč dece po raznih državah, od nikoder ne sponora literatura obolenj za škrlatinko radi cepiva.

Cepivo torej ni moglo biti vzrok obolenju. Obolenje je bilo težkega značaja, v ljubljanski bolnici sta preteklega meseca umrla dva na istotaki težki škrlatinki.

Kje je torej pravi vir obolenja?

Odgovora na to vprašanje Higijenski zavod ne more dati, kajti izvor okužitve v posameznem slučaju je večinat težko ugotoviti. Mogoče ga je okužil oče, po obiskih bolne sorodnice, ki je kazala znake angine, imela je izpuščaje in se luščila. Zdravnik ni mogel boleznj proglasiti za škrlatinko, ker je bila slika nekoliko drugačna. Mogoče je bil njen izpuščaj res samo od solnce, mogoče tudi, da je bila prava škrlatinka, ki pri odraslih netipično poteka! Znano je tudi, da je na isti šoli dne 6. junija obolel učenec M., ki ni bil cepjen, pač pa je bil njegov brat součenec Marko Andrejka.

Glede izjav zdravnikov, ki jih gosp. podpolkovnik Andrejka v svojem članku navaja, se ugotavlja:

1.) Gosp. dr. Ambrožič ni mogel dati navedene izjave, »da bomo imeli šole v 1—2 letih tako preizkušen serum, ki bo izključoval vsako nevarnost in ki se že uporablja v velikih državah«, ker to ni resnica.

2.) Ga. dr. Ana Zalokar je poslala Higijenskemu zavodu danes to-le izjavo: »Blagovolite vzeti na znanje, da je notica gosp. podpolkovnika Andrejke v včeršnjem »Jutru«, kolikor se tiče mojih izjav, netočna razen odstavka o cepitvi mojih otrok.«

3.) Tukajšnjemu zavodu ni znano, da bi se ga. dr. Demšar in dr. Rus odločno uprta cepitvi v mestnih šolah. Kakor omenjeno, se je cepljenje v zunanji šoli Lichtenthurnovega zavoda vršilo z odobrenjem mestnega fizikata.

4.) Gosp. podpolkovniku Andrejki ne more biti znan sklep seje Zdravstvenega sveta z dne 11. junija, ker so vse seje tega sveta tajne.

Higijenski zavod v svesti si svojih velikih nalog in dolžnosti bo alej ko prej pomagal dvigati zdravstveno stanje našega ljudstva rami ob rami z drugimi sorodnimi ustanovami naše domovine. Uporabljal bo tudi nadalje v svojem delu vse one metode, ki so znanstveno utemeljene in so se izkazale učinkovite. Naše dosedanje delo ni izzvalo le hvaležnosti in odobravanja prebivalstva ali vodilnih činiteljev, marveč je našlo tudi mednarodno priznanje. Toda ni nam za priznanje, zanj ne delamo. En sam cilj je, ki nas vodi: Zdrav rod!

Higijenski zavod kraljevine SHS v Ljubljani.

Sokol

Sokol I. poziva svoje članstvo, da se v čim večjem številu udeležijo v kroju proslave 15letnice razvilitja prapora sosednega bratkega društva v Stepanji vasi. Zbirališče ob pol 2. popoldne pred Mestnim domom, odkoder je skupno odhod na slavnostni prostor.

15letnica Sokola v Stepanji vasi. Bratje! V nedeljo, dne 20. t. m. proslavi Sokolsko društvo v Stepanji vasi svojo 15letnico, obenem razvije svoj društveni prapor. Pozivljamo vas, da se tega slavlja udeležite v čim največjem številu! Zbirališče članstva v kroju točno ob pol 2. popoldne v Narodnem domu. Zdravo! — Odbor Ljubljanskega Sokola.

Od sobote dalje: **ŠPIJON**
KINO IDEAL.

Dopisi

ROVTE. Dne 15. t. m., dasiravno na delavnik, se je udeležilo precej občinstva predavanja »radio-telefonu«, spojenim s koncertom, ki ga je priredila v tukašnjem Godbenem domu ZKD iz Ljubljane na inicijativno tak, kraj. org. SDS. Kakor povsod, tako v se tudi med našo publiko znašli neumni Tomaži, češ hoteli so nas potegniti s to »cupinijo«. Seveda so se debate vlekile še pozno v noč med »radijevci« in opozicijonci! Želite bi bilo, da bi se med našim ljudstvom večkrat priredila slična zanimiva predavanja, ki bi jim pojasnila marsikaj, kar mu še ni dosti znano. — Prepričani smo, da bosta ZKD in naša kraj. org. storili svojo dolžnost.

KRANJSKA GORA. Dne 13. t. m. se je vršila v Kranjski gorji večja vaja prost. gasilnih društev iz Rateč, Podkorena, Kranjske gore ter Dovje-Mojstrana. Ob 1. pop. sta dospeli že društvi iz Podkorena in Rateč, nakar se je pred gasilnim domom formirala povorka z domačo godbo gasilnega društva na čelu ter odkorakala nasproti požarni brambi iz Dovjega odn. Mojstrane. Slednja se je takoj po prihodu priključila povorki, nakar se je vršil pohod skozi Kranjsko goro. Vseh udeležencev v kroju je bilo ca 150 s pomladkom vred. Vaja je uspela nad vse dobro. Jako pohvalna je tudi tehnična organizacija. Motorna brigadna gas. društva Dovje - Mojstrana je brezhibno delovala.

LITIJA. Odbor SPD za litijski srez politič. v nedeljo — v slučaju lepega vremena! — na Grlicu, ki je sedaj vsa v najlepšem blesku. Vrnimo vse, ki so prešli prajšji teden vabila k udeležbi ter vse ostale članove in prijatelje našega društva, naj se pridružijo! (Odhod v soboto, 19. t. m. s postale Litila s popoldanskim vlakom (ob 4.6) dr. Jesenic, od tam po kratkem odmoru takoj naprej Solnčnega vzhoda čakamo na vrhu Grlice! Društveni tajnik ima v začetku velike znake SPD po isti ceni kot so v Ljubljani).

LITIJA. Dne 15. t. m. so mesarji v Litiji podražili meso od 17 na 17.50 Din. Znano pa je, da je meso v Zagorju, Trbovljah, Laškem, Celju in Mariboru po 12 Din kg. Zadržaja leta je v Litiji in Smartnem meso vedno od 3—5 Din pri kg dražje kot v sosednjih krajih. — Ljudje se jeze in slišijo se različne razlage tega polaja, ki ne delajo časti odgovornim faktorjem. Litija ima par sto delavskih in uradniških družin in bi bilo že skrajno potrebno, da se jih reši te neupravičene draginje. — Imamo še vedno zakon zoper draginjo. Tržne oblasti lahko vsak dan ugotove, da plačajo mesarji za živo težo tele ali krav, koje koljejo, 7.50 Din največ. Zvedenci bodo pa menda tudi ugotovili, da je 10 Din dobička pri živi teži po 7.50 za meso protizakonita cena. — Zato je s krubom, za katerega plačamo 5 Din za 65—70 kg, a v Laškem je vsaj po poročilu »Jutra« srezki poglavar odredil, da se mora prodajati kg kruha po 5 Din. Srezko poglavarstvo bi storilo prav, ako bi posvetilo pozornost tem razmeram.

ROGAŠKA SLATINA. Sokolsko društvo Rogaska Slatina je priredilo 13. jun. v gledališki dvorani Zdraviliškega doma predstavo »Maks v škrlipcih« v zletnemletnem fondu za vsesokolski zlet v Prago. Igrali so člani in članice domačega društva v splošno zadovoljnost. Vloge so bile pravilno interpretirane. Nivo predstave se je na mnogih mestih dvignil visoko nad običajno diletantsko izvajanje. Če bi bil tempo predstave živahnejši in bi izostale semotrtje pavze med dialogi, bi se nam zdelo, da smo gledali ta večer poklene igrance na naših deskah. Predstave te vrste bi mnogo pripomogle k izpopolnitvi stikov s prečasnimi gosti. Opažali smo, da so se izvrstno zabavali in da so z lahkoto sledili poteku burke. Upamo, da je znanen tudi gmojni uspeh, ki

bo pripomogel našim telovadcem, da se bodo mogli udeležiti sokolskih praznikov v zlati Pragi.

LOČE PRI POLJČANAH. Osnovna šola v Ločah je priredila dne 6. in 13. t. m. mladinsko predstavo. Pod vodstvom G. Pirjevca je prvič nastopil mladinski pevski zbor, ki je zapel prav ljubke pesmice z veliko sigurnostjo. Zbor veliko obeta pod sedanjim vadijem, ki z vztrajnostjo upehljava tudi domači pevski zbor. Pod vodstvom gđ. Bezal je nastopili otroci tudi v tridejanki »Povodni mož in Kristus in sv. Peter«. Želite bi bilo, da bi občinstvo z večjim obiskom poplačalo trudapolno delo delavnega ločkega učiteljstva in privoščilo ukažljivi mladini nekaj uric nedolžnega veselja in zabave.

LJUTOMER. Če prideš na trško postajališče, ti udari v nos neznošen smrad iz lame tik proge, kamor se odceja vsa nesnaga iz usnjarne. V interesu tujkega prometa je, da ljutomerska občina in železnica in okrajni zastop skupno storijo potrebne korake, da se onemogoči zbiranje smrdečih odtokov v tej jami.

PTUJ. Ko je v Ptuj radikalni zaupnik od g. oblastnega predsednika NRS dr. Ravnika dobil brzojavno obvestilo, da je za radikalni shod v Mariboru dovoljena tretjinska vožnja in sicer za soboto, nedeljo in ponedeljek, in ko je dotični zaupnik to razglasil, se je med ptujskimi radikali znašel poštenjak, ki je izjavil, da je to korupcija in da se noče peljati. Pa se tudi res ni peljal Registriramo kot zanimivost.

JARENINA. »Vidov dan« v Jarenini se bo tudi letos svečano obhajal s šolsko proslavo. Učenci nastopijo v dramatičnih prizorih. Na dan 4. julija pa priredi »Jugoslovenska Matica«, podružnica Jarenina, vzajemno s šolskim vodstvom vidovdanskega svečanost za odrasle s sodelovanjem »Glasbene Matice« iz Maribora. Šolska mladina priredi več dramatičnih nastopov na prostem.

OSLUŠOVCI PRI VELIKI NEDELJI. Kar smo si toliko želeli, to se nam je minulo nedeljo 13. t. m. izpolnilo: Vlaki so se začeli ustavljati na postajališču, ki smo ga v nedeljo slovesno otvorili. S pomočjo gospoda velikega župana, ki je dal temeljni kamen za zgradbo tega poslopja, s pomočjo ormoškega in ptujskega zastopa, prizadele občin in tudi mnogih posameznikov, med temi moramo omeniti zlasti naše vrle vaščane, se je posrečilo, da smo razmeroma v kratkem času postavili lično poslopje, katero so že v nedeljo občudovali vsi gostje, ki so ob blizu in daleč prišli k nam. Kako potrebno je bilo za naše kraje postajališče, je pokazala ogromna udeležba pri prihodu otvoritvenega vlaka v nedeljo 13. t. m. ob pol 2. popoldne Ljudstva iz naših občin se je kar trlo in nestrpno smo pričakovali trenutka, ko se prvič vlak ustavi pri nas. Ko je prišel, ves okrašen z zastavicami ter zelenjem in cvetjem, ga je ljudstvo z vzklikanjem pozdravljalo in pokali so možnarji, godba iz Ormoža je zasvirala himno in pevc našega Izobraževalnega društva so zapeli došlim zastopnikom raznih oblasti in korporacij v pozdrav! Med došlimi gosti je bil veliki župan, direktor dr. Borko, srezki poglavar dr. Vončina, nar. poslanec dr. Pivko, župan Veselič iz Ormoža in dr. Senčar iz Ptujja ter drugi. Šolska učenka Terezika Korper je pozdravila in izrekla zahvalo direktorju dr. Borku, Lojzika Heber pa g. velikemu županu. Predsednik odbora za postajališče g. Jos. Lah je v imenu vsega prebivalstva izrekel dobrodošlico velikemu županu in

železniskemu ravnatelju. Domači župnik g. Peter Zadravec je posloplje blagoslovil s kratkim nagovorom. Nato je vsa množica šla v vas, kjer se je popoldne na vrtu g. Ferda Korparja vršila lepo uspela in mnogobrojno obiskana veselica domačega izobraževalnega društva. Domači diletantje so igrali »Desetega brata«, tamburaši pa zabavali goste s svojo godbo in tudi ormoška godba je pridno svirala. Povdariti moramo, da je doseženi uspeh posledica složnega in skupnega dela zastopnikov vseh strank.

Pred sodniki

Tomažek, sedemletni vnuček gospe Ane, je prinesel babici šolsko spricjevalo. Ker je fantiček napravil prvi tetaj z odliko, mu je vesela babica podarila 100 dinarski bankovec. Tomažek si je omlil cel kup sladkarij, pa jih je kmalu pojedel. Ker je vedel, kje ima babica svoj zaklad, je pazil, da ga ni opazovala in ji parkrat ukradl po en bankovec. Enkrat je sedel s sladkarijami obložen na dvorišču, pa se mu je približala mlada 17letna Rafaelka. Dal ji je par slaščic in ji povedal, kako jih je dobil. Rafaelka je pregovorila, da je šel spet po denar in ga ji izročil. Tako je Tomažek odnesel svoji babici 1140 Din in mnogo tega denarja izročil Rafaelki. Polagoma mu je denar vrčala, a za hranarino si je vračunala kar 700 dinarjev. Sodnikom se je dozdevala ta hranarina previsoka, poučili so Rafaelo, kako bi morala ravnati in pridržali so jo 10 dni v zaporu radi soudeležbe tatvine.

Franci iz Suje je šel proti domačemu potoku. Bil je slabe volje in ko je zagledal pri vodi pastirčka Jerneja, ga je brez vzroka obdolžil, da lovi ribe. Ko je Jernej tajil, je pograbil Francelj palico in ga naklestil tako, da se mu je prelomila. Sodnik ga je poučil, da je tako strogo vzgojno sredstvo pri nas prepovedano in mu naložil 100 Dtn globe.

Marička in Jančez sta stara in nadložna. Ker se težko preživljata, sta šla malo po hišah prosit. Krenila sta vsak na svojo stran Ljubljane, on po Pogačarjevem trgu, a ona po Bregu; pred pošto bi se pa morala sestati. Pa sta imela oba enako srečo; srečala sta se pred pošto, a oba v družbi stražnika. Zdaj bosta vsak par dni zaprta.

Šofer Janko iz ljubljanske okolice je slab ljubimec. Dne 7. junija 1925 je vozil s svojim avtomobilom večjo družbo iz Ljubljane proti Vrhniki. Ko je vozil po državni cesti, ni niti dobro pogledal, če so na cesti, ki jo sekajo tračnice, zaprte prečnice. Res so bile zapornice spuščene, ker je ravno tedaj, okoli 11. ponoči vozil mimo brzovlak. Šofer je drvil z brzino 45 kilometrov na uro, zaletel se je z vso silo v prečnice in letel čez železno cesto, kjer je podrl še drug drog, se zaletel v obcestni kamen in švignil proti telefonskemu drogu, ki se je zamajal in avtomobil preuknil ter ustavil. Uboga Jankova zaročenka je postala naenkrat sirota brez zob, saj si je izbila kar 10 zob, tudi štirje drugi v družbi so bili lahko poškodovani. Avto čaka še zdaj v popravilu, šofer Jančez ima sedaj dovolj prostega časa, zato je odšel za en mesec na počitnice na sodnijo.

Auto-monterja mojstra

dobrega strokovnjaka zmožnega samostojno voditi delavnico iščemo. — Pismene prošnje z navedbo dosedanjih služb, zmožnosti referenc in zahtev pod »Mojster 94« na upravo »Jutra«. 4786a

ZAHVALA.

Ker nama je v naši neizmerni tugi nemogoče zahvaliti se vsakemu poedincu, prosiva vse prijatelje in znance, ki so nama ob nepričakovani smrti naših ljubljenih in nepozabnih otrok

MILICE in MARKOTA

izrazili svoje sočutje, darovali prekrasne vence in spremili nedolžne žrtve k zadnjemu počitku, da sprejmejo tem potom našo globoko zahvalo.

V Ljubljani, dne 17. junija 1926.

Viktor in Milena Andrejka.

4782 a

To je pravi zametek
Aspirin
tableta Bayer

Pazite na modro-belo-rdečo pečatno znamko!

Umrl nam je naš ljubljani, predobri soprog, oče, zet in svak, gospod

Joško Otoničar

šeč odseka poštne hranilnice.

Pogreb dragega rajnika bo v soboto ob 9. uri na pokopališče v Križah na Gorenjskem.

V Ljubljani, dne 17. junija 1926.

Rodbina Otoničar-Kalan.

Gaston Leroux:

Prikazen v Operi

Toda kakor vsi pravi iztočnjaki sem tudi sam malo fatalist in vstopil sem, ne da bi se vsega!

Ugrabljenje Kristine Daaé v prizoru v ječi je osupnilo vse druge, samo mene ne. Jasnó mi je bilo, da je to bilo Erikovo delo, ki se je ponovno izkazal s svojimi čudežnimi, pogubonosnimi sposobnostmi. In mislil sem, da je zdaj pač končano s Kristino in morda z vsemi nami.

Za hip sem celo premišljal, ali ne bi kazalo svetovati vsem tem ljudem, ki so se mudili v gledališču, naj brž pobegnejo ven. Ta misel ovadbe pa me je brž minila, ko sem prevdral, da bi me gotovo smatrali za blaznika. Končno sem se tudi zavedal, da ne smem n. pr. kričati: »Gori! Gori!«, ker bi lahko s tem zakrivil cel metež, nesreče, divjo borbo in morda tudi smrtno slučaj, kar ne bi bilo dosti boljše od same katastrofe.

Navzlic temu sem se odločil, da se takoj lotim dela. Trenutek se mi je zdel primeren. Vse je kazalo na to, da misli Erik v tem trenutku samo na svojo ječnico. Hotel sem izrabiti priložnost, da se splazim v njegov dom skozi tretje podzemlje, in sklenil sem si vzeti za pomočnika ubogega, obupanega vikonta, ki se me je pri prvi besedi oklenil z ganljivim zaupanjem. Poslal sem svojega slugo po orožje. Darij je prišel s skatlo v Kristino ložo. Vikontu sem dal pištolo in sem mu svetoval, naj bo pripravljen na strel kakor jaz, zakaj Erik bi naju končno mogel doseči tudi skozi zid. Morala sva iti po komunarskem potu in skozi propalo.

67

Ko je mali vikont opazil pištolo, me je vprašal, če greva na dvo-boj? Gotovo greval in dejal sem: in še na kakšen dvo-boj! Časa pa seveda nisem imel, da bi mu svojo misel natančneje razložil. Mali vikont je pogumel, vendar svojega nasprotnika skoro sploh ni poznal! Tem bolje zanj!

Kaj je dvo-boj z najstrašnejšim pretepačem v primeri z borbo z najgenijalnejšim prestidigitatorjem? Sam se nisem mogel prav vživet v misel, da stopam v boj s človekom, ki je viden pravzaprav le, kadar sam hoče, ki pa zato vidi vse okrog sebe, dočim je za vas vse zavito v temo!... S človekom, ki mu njegova nenavadna veda, bistroumnost, domišljija in spretnost omogoča, da razpolaga z vsemi silami prirode in z njimi ustvarja za vaše oči in ušesa pogubonosne iluzije!... In vse to v Opernem podzemlju, v kraljestvu fantazmagorije! Ali morete misliti na to, ne da bi zatrepetal? Ali si morete ustvariti predstavo, kaj bi se pripetilo očem in ušesom prebivalca Operi, če bi zaprl v Opero — v njenih pet podzemelj in pet in dvajset nadstropij — kakega pobesnelega burkastega Roberta Houdina, ki se zdaj šali, zdaj sovraži, zdaj prazni žepe, zdaj ubija!... Pomislite vendar: boriti se z ljubiteljem propal?... Moj bog, koliko jih je ta človek zgradil po naših palačah, teh čudovitih nihajočih se propal, ki so najdovršenejša izmed njih! — Boriti se proti ljubitelju propal v kraljestvu propal!...

Upal sem sicer, da ni zapustil Kristine Daaé v jezerskem bivališču, kamor jo je gotovo še enkrat odnesel omedlelo, vendar sem se bal, da je morda že kje v bližini in da pripravlja pendjabski konopec.

Nihče ne zna bolje od njega metati pendjabskega konopca. Kakor je kralj prestidigitatorjev, tako je tudi kralj zadrgavcev. Kadar se je v čerku rožnatih ur v Mazenderanu mala sultanka dodobra na-

smejala njegovim šalim in umetnijam, ga je naprosila, da jo je za-baval tako, da je trepetala od groze. V ta namen ni našel nič pri-mernejšega od igre s pendjabskim trakom. Erik se je s svoje indijske poti vrnil z neverjetno davilno spretnostjo. Zapiral se je na dvorišče, kamor so mu pripeljal kakega vojščaka — navadno obsojenca na smrt — oboroženega z dolgo sulico in širokim mečem. Erik je imel samo svoj konopec. In prav v trenutku, ko je jetnik mislil, da bo pobil Erika s silnim zamahom, se je vsakokrat zaslislal sik konopca. Z enim samim potegljajem s pestjo je Erik zadrnil tanki konopec svojemu sovražniku okoli vratu in ga je potegnil pred malo sultan-ko in njene ženske, ki so gledale skozi okno in odobraval. Šasoma se je sultanka sama naučila metati pendjabski konopec in je na ta način pomorila več svojih žensk in celo prijateljic, ki so prišle v posete. Toda bolje je, da ostavim to grozno snov rožnatih ur v Mazenderanu. O njih sem govoril samo zato, ker sem moral posvari-ti vikonta de Chagnya, ko sem prišel z njim v podzemlje Operi, pred neprestano nevarnostjo, da bova zadavljena. Seveda nama v podzemlju pištolo niso mogle prav nič več pomagati, zakaj prepiran sem bil, da se nama Erik ne bo več pokazal, ko se ni uprl takoj i-početka najinemu prihodu na komunarsko pot. Zato pa naju je še vedno mogel zadaviti. Da bi vse to razložil vikontu, nisem imel več časa, in ne vem, ali bi mu sploh razlagal, tudi če bi imel čas, da preži neke iz teme na naju pendjabski konopec. S tem bi brez po-trebe zapletal položaj. Zato sem svetoval g. de Chagnyu samo, naj vedno drži roko v višini oči, upognjeno v komolecu, kakor strelec, kj čaka povelja za strel. V tej legi je bilo tudi najspretnemu davilcu nemogoče, da bi uspešno vrzel pendjabski konopec. Obenem z vra-tom bi zajel tudi roko in tako bi konopec, ki ga je prav lahko odve-zati, postal neškodljiv.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Obrt

STAMPILJE
T. RABIČ
Ljubljana
KOLODVORSKA UL. 8.

Službe

Brivski pomočnik
mlad, previden in pošten, se sprejme takoj. Hrana, stanovanje in cela oskrba v hiši. Plača po dogovoru. Komrad Donko, Murška Soba. 17086

Slugo

za svojo osebo, stanovanje in nogo kosilo, hken. Van oskrba, plača po dogovoru. Ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Politen 94«. 17084

Dober zaslužek

Zastojajo v Ljubljani 186 5-4 agilne potnike (tudi dame). Zasluzi lahko vsak mesecno 3-4000 Din. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Citre 22«. 17091

Iščem učenca

za trgovino s špecijerjo v Ljubljani. — Naslov pove uprava »Jutra«. 17088

Prešivalka

za pretilvanje odelj na stroj s električnim obratom in prikojevalka za moško in žensko perilo, se takoj sprejme. — Ponudbe pod sifro »Prvotvorna moč 6« na upravo »Jutra«. 17028

Praktikantinja

smotna, nemščina, italščina, stenografije in strojepljaja, se sprejme takoj. Ponudbe na upr. »Jutra« pod »1612«. 17084

Pekovski pomočnik

na Hrastniku 115. 17136

Kuharico

perfektno, ki opravlja tudi druga hišna dela in ki ima vse potrebne kvalifikacije, se sprejme takoj. Prihoditi je z mano na 5 Din. — Naslov: Dietrich, Montaleone, Italia, Alb. Nacional 17. 17096

Službo

na Gorenjskem dobi, kjer posodi podjetni 25.000.— Ponudbe na upravo »Jutra« pod sifro »Kujno 25.000«. 17112

Več učencev

sprejme trgovina s železno Fr. Stupica, Ljubljana. Gospodarska cesta. 17097

Kino

Gospodje in dame, kateri se hočejo posvetiti kinos-filmu kot kinoljubiteljic, stititi ali delavci, zahtevajte prospekt. Prihoditi je z mano na 5 Din. — Naslov: Dietrich, Montaleone, Italia, Alb. Nacional 17. 17096

Službe

(iščejo)

Čevljarški mojstri!

financ fanti, ki imajo vselej do čevljarstva obli, vesledežar ga priporočajo samo dobremu mojstru. Nastopi lahko takoj. Dopise na na-slov: Simon Jane, krojaški mojster, Radeče pri Zla-nem mostu. 17082

Šofer

trosen in smoten popravi. Iščo službo, najraje v Slo-veniji. Ker je začel, gre tudi prvi mesec samo za hrano in stanovanje. Po-nudbe na upravo »Jutra« pod »Šofer 81«. 16081

Šofer

izkušen kovač, vajen meha-ničarskih del, išče službo za takoj. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Zanesljiv 970«. 16970

Kot skladiščnik

ali kaj sličnega pri kakem podjetju ali trgovini, išče službo mladenci. Ponudbe na upr. »Jutra« pod sifro »Zanesljiv 930«. 16959

Kontoristinja

z večletno prakso, želi pre-meniti službo v kakem večjemu podjetju. Pismeno na upr. »Jutra« pod sifro »Dobra plača«. 89788

Gospodična

z znanjem strojepljaja, knji-govodstva itd., želi stopiti v službo k večjemu pod-jetju. Pismeno na upravo »Jutra« pod značko »Večletna praksa«. 16297

Gospa

sofinjako ločena, išče služ-bo gospodinje pri boljšem samcu, vidovcu ali tudi ločenem gospodu. Ponudbe na upr. »Jutra« pod sifro »Ločena 22«. 17128

Kontoristinja

z večletno prakso, želi službo pri večjem podjetju. Pismeno na upr. »Jutra« pod »Zanesljiva, istotako vestna«. 89786

Gospodična

trgovsko izobražena, 18-letna, v trgovini ali kot nakarica v gostilni izven Ljubljane. — Ponudbe pod »Vestna 88 na upr. »Jutra«. 17138

Mesto blaginjakarke

išče boljša gospa v bolj-ši restavraciji ali hotelu. Naslov pove uprava »Jutra«. 17136

Državni uradnik

28 let star, želi privatno službo. Ponudbe se prosi na upr. »Jutra« pod sifro »1. Julij 1926«. 17128

Korespondentinja

z perfektnim znanjem slo-venškega in nemškega je-ziika, slovenske in nemške stenografije ter strojeplja-ja, s večletno prakso, išče mo-destno službo. Cenjene ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Perfektna 14«. 17114

Službo šivilje

18-letna, grem tudi šivat na dom, krpai perilo in tudi drugo. Naslov pove uprava »Jutra«. 17094

Prodaj

Gradl za žimnice in rolete počenši od 22 Din meter. Zahtevajte brezplačne vzor-ke! V provincio razpoloža-mo proti povzetju. Trgovinske k. d., Zagreb, Ilica br. 45. 1471

Šivalni stroj

s žolnikom, se proda. — Naslov pove uprava »Jutra«. 17072

Ako želiš

prenoviti obnočene čevlje, je najboljša, da kupiš Ferbol ker ga dobiš v vseh barvah pri trdnosti. — Naslov: Peter Kozina & Komp. Aleksandrova cesta šte. 1. 16995

Les

Proda se 1000 m³ suhih bukovih polen, 400 m³ borovih stebel, 14-20 cm v primeru, 6-8 m dolgi — postavljeno vse na postajo Ptuj. Gosdarski urad Tur-nik, pošta Ptuj. 16997

6sedežen avto

Nasledorfer HS 24, dobro ohranjen, se ceno proda. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Avto 24«. 17083

Tračnic

železniških in poljskih, ku-pi vsako množico Fr. Stupica, trgovina s železino, Ljubljana, Gospodarska c. št. 1. Zelo ugodno prodam 2 tovor, avtomobila in več telefonskih aparatov 16960

Moško kolo

se proda. Naslov v upravi »Jutra«. 17125

Fina kočija

lahka, polkriča, v prav dobrem stanju, se proda. Naslov pove uprava »Jutra«. 17120

Ruski biljard

v popolnoma dobrem stan-ju, prodam radi pomanj-kanja prostora po jako ugodni ceni. Pojavnila djele Fran Kobal, Sava pri Je-senih. 17101

Dynamo

kompleten, nov, 12 k. s. 220 volt, istosmerni tok in več motorjev 220 in 440 voltov, različne jakosti, se proda. Dopise na upravo »Jutra« pod »Dynamo«. 17111

Kupim

9/12, dobro ohranjen, boljše znanke, sam ali tudi s prtilnikami, se k. p. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Pot. aparat 1926«. 17087

Fotogr. aparat

9/12, dobro ohranjen, boljše znanke, sam ali tudi s prtilnikami, se k. p. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Pot. aparat 1926«. 17087

Kupim:

steklen listene, veliko per-zijsko preprogo in dva sta-rinska svečnika. Ponudbe na upr. »Jutra« pod sifro »Salona«. 17050

Ljubljanski Zvon

starejše letnike, išče Soklič — tiskarna »Merkur«. 17118

Tovorni avto

star, rabljen, v zelo do-brem stanju, dobre marke, nosivosti 5000 kg., z eno ali dvema priklopcima, ku-pimo. Pismene ponudbe s točnim opisom poslati na: Fröhlich & Bichler, Karlo-vac. 17098

Pridelki

Malinov sok najbolje, sajamčeno pristne kakovosti, lasten proizvod, nudi preprodajalcem F. S. Lukas, Celje. 16778

Jedilni tižol

različne vrste nudi na de-helo in drobno po zelo niz-ki ceni Sever & Komp. v Ljubljani, Wolfova ul. 12. 17042

Lepe rži

10-12.000 kg proda Kon-rad Vernik, Ormož. 17099

Lokali

Pekarna v Sloveniji dobro ideoča, se proti od-stopni da za več let v najem s inventarjem vred. Naslov pove uprava »Jutra« 17102

Delikatesna trgovina

v sredi mesta, dobro vpe-ljana in urejena, se s svo-zalogo in inventarjem pro-da ali da v najem iznajema-mu trgovcu. Ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Dobro uspeh«. 17041

Mlekarna

slabičarska prodaja jest-va v Ljubljani, se da ta-koj na račun kavijske zmō-ni oseb, ali pa proda s in-ventarjem vred. Pismene ponudbe na upravo »Jutra« pod sifro »Mlekarna 16«. 17119

Lep trgovski lokal

s celim inventarjem, v Ce-lju, Kralja Petra cesta, se takoj odda. Vpraša se na naslov: F. L. Neukermann, Celje, Prešernova ulica 1. 16971

Kantina

s stanovanjem, ob železnici br. 14 Maribor, jo prevzeti. 17091

Pozor!

V lepem kraju Dolenjske, ob glavni cesti, se takoj proda visokopriročna trgovska hiša brez konkurence, z vsem inventarjem in zalogo. Cena nizka. V hiši so 3 sobe, kuhinja, skladišče, klet in lokal, zraven vrh in garaža. Naslov pove uprava »Jutra« 17049

Hišo ali vilo kupim

na periferiji Ljubljane, v oddaljenosti do 2 km od centra, eno ali večkratni-sko z vrtom, v ceni do 180.000 Din. — Ponudbe s označbo cene na upravo »Jutra« pod »Hiša v pri-mestju«. 17129

Hiša z vrtom

5 minut oddaljena od cestne železnice, v najboljšem stan-ju, se proda. Naslov pove uprava »Jutra«. 17045

Stanovanje

obstoječe iz 3-4 sob s prtilnikami, se išče v novi hiši ali vili za takoj, ali najkasneje s 1. avgu-stom. Dopise pod značko »Mirnna stranka 99« na upr. »Jutra«. 16699

Soba z zajtrkom

iščeta za prihajajoče leto 2 akademika. Ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Dva 15«. 17127

Lepa, solnčna soba

na Miklošičevi cesti, se odda v najem strogo solid-nemu gospodu. Telefon v stanovanju. Naslov v upr. »Jutra«. 17132

Soba v vili

Zarinkova ulica št. 9/1, se odda s 1. julijem. Vpraša se istotam. 16723

Soba

s posebnim vhodom, blizu sodnije, išče gospodinjo, ki je ves teden odsotna, za takoj ali pozneje. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Samostojna 124«. 17124

Privatno sobo

boljšo, s separiranim vho-dom, išče m za prve dni vselej. Dopise na upr. »Jutra« pod sifro »Uradnik iz dozele«. 17105

Opremljeno sobo

iščem s 1. julijem za 2 ali 3 gospode, v bližini sv. Petra. Ponudbe na naslov: Kolari Viktor, dir in prot. delavca v Ljubljani. 17117

Dopisi

Drž. poduradnik mlad, želi dopisovati s go-spodinjo od 17-19 let. Prednost imajo uradnice. Dopise na upravo »Jutra« pod značko »Roznost 19«. 17130

Hiromant

pahografolog in fizionomist N. Radulski sprejema dne-vo od 9-12 dopis. v Mariboru, hotel »Pri samorcu« št. 12. Nebojna zahvalna pisma od klientov. V Mariboru ostanem od 25. junija, po-tem: Slov. Bistrica, Dobrna in Reg. Slatina. 17135

Ženitve

Veleposelstnikov sin trgovsko izobražen, želi v svojo ženo ženo, ki je inteligentno gospodinjo ali mlado vdovo z dežele. — Samo resne dopise s sliko pod značko »Dobra gospo-dinja« na podružnico Jutra v Mariboru. 17140

25letni Dunajčan

sin hitrega poselnika, išče v svojo ženo ženo, ki je primerno damo. Ljulo Jel-linek, hotel »Rokan«, Sece, Vinodol. 17106

Kapital

20.000 Din posojila išče trgovec za takoj proti visokim obrestim in sigurni garanciji — event. dobra služba. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Takoj 30«. 17007

Družabnik

s 25.000 se išče k ženo v-pojanem, jako rentab. pod-jetju. Mesečni zaslužek 10.000. Najpne ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Ruda«. 17113

Živali

Kdo posodi osla za čas velesojma? Pismene dopise na upravo »Jutra«. 16976

Lovski pes

na hrstu črn, spodaj belo-grahast, zelo kratek rep, silni na ime Turino, se je zatekel. Najditej naj ga odda na naslov: Stanko Gale, Ljubljana, Glinska ulica 8. 17151

Mlad pes

ruske volčje pasme, se proda v Maistrovi ulici 10. 17005

Lovsko psico

(brak) 3 leta stare, s 1 dva meseca starim mladčim, morda Lovca travno v Radečah pri Zidan. mostu. 17134

Izgubljeno

Klobuk se je izgubil v soboto sveder od kavar-za Krapš do Grada. Pošten najditej se prosi, da ga vrne proti nagradi v upr. »Jutra«. 17137

Razno

Tračnice za rabljene, ozkotirne, vsaj 50 m, pa tudi večje množi-ne, kupim. Ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Rabljen 4«. 17104

Jugoslov. rivjera

Selce, Strand hotel »Rokan« najlepše morke kopališče Jadrana, letovišče, prevo- lonastelnika Petra. 17016

Trapistovski sir

la polnomastran kg Din 26, Trapistovski sir 1/2 kg Din 22, Trapistovski sir 1/2 kg Din 18 nudi

Sirarska zadruga,